

"JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE
PARKOVE CRNE GORE SA PO"
Broj 01-1958
Podgorica 09.06.2026.

**JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE
CRNE GORE**

NACIONALNI PARK SKADARSKO JEZERO

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI PROGRAMA UPRAVLJANJA ZA 2025. GODINU

Podgorica, februar 2026. godine

Sadržaj:

1. UVOD.....	5
1.1. Zakonska regulativa	5
1.2. Organizacija poslovanja JPNPCG	6
1.3. Organizacija poslovanja NP Skadarsko jezero	9
1.4. Zapošljavanje u izvještavanoj godini.....	10
1.5. Stručno usavršavanje i edukacija zaposlenih.....	11
2. REALIZACIJA MJERA ZAŠTITE.....	15
2.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena	15
2.2. Stručna zaštita	18
3. REALIZACIJA PROGRAMA UPRAVLJANJA	19
3.1. Ocjena stanja	45
4. POSJETE NP SKADARSKO JEZERO	59
5. PROJEKTI	61
6. KONCESIJSKA ODOBRENJA I ZAKUP PRIVREMENIH OBJEKATA	66
7. NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI.....	66
8. FINANSIJSKA SREDSTVA UTROŠENA ZA REALIZACIJU PROGRAMA UPRAVLJANJA I OSTVARENI PRIHODI OD NAKNADA ZA KORIŠĆENJE DOBARA	67
9. ZAVRŠNA RAZMATRANJA I PREPORUKE	70
10. TABELARNI PRIKAZ CILJEVA I AKTIVNOSTI PROGRAMA UPRAVLJANJA ZA 2025. GODINU	77
PRILOG.....	113

Podaci o zaposlenim licima upravljača zaštićenim područjem koja su obradila izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja.

Tabela 1: Obradivači Izveštaja o realizaciji godišnjeg programa upravljanja

IME I PREZIME	RADNO MJESTO ILI FUNKCIJA	ORGANIZACIONA JEDINICA UPRAVLJAČA ILI DRUGI SUBJEKT
mr Nela Vešović Dubak	Pomoćnica direktora za zaštitu, turizam i održivi razvoj	JPNPCG
Marijana Živaljević Roganović	Koordinatorica/direktorica NP Skadarsko jezero	NPSJ
Hajdana Ilić Božović	Šefica Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	JPNPCG
Ivana Milović	Rukovodilac odjeljenja za zaštitu prirodne baštine	JPNPCG
Slavica Đurišić	Stručna saradnica za floru i vegetaciju	JPNPCG
mr Ivana Džaković	Stručna saradnica za floru i vegetaciju	JPNPCG
mr Slobodan Stijepović	Stručni saradnik za oblast šumarstva	JPNPCG
mr Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstva	JPNPCG
mr Stevan Marić	Stručni saradnik za ribarstvo	JPNPCG
Maja Radunović	Stručna saradnica za faunu vodozemaca i gmizavaca	JPNPCG
Ana Uskoković	Stručni saradnik za ornitofaunu	JPNPCG
Belma Šestović	Stručna saradnica za faunu sisara	JPNPCG
dr Veselin Luburić	Rukovodilac Odjeljenja za zaštitu prostora i održivi razvoj	JPNPCG
mr Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine	JPNPCG
Jelena Radunović	Stručna saradnica za zaštitu životne sredine	JPNPCG
Radmila Mitrović	Stručna saradnica za zaštitu prostora	JPNPCG
Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu	JPNPCG
Marijana Džaković	Stručna saradnica za medije	JPNPCG
Milica Novaković	Stručna saradnica za medije	JPNPCG

Maja Raonić	Stručna saradnica za odnose s javnošću	JPNPCG
Bogdan Đurašković	Stručni saradnik za turizam	JPNPCG
mr Željka Vuković	Stručna saradnica za promociju i edukaciju	JPNPCG
MSc Maša Vučinić	Šefica Službe za projekte i međunarodnu saradnju	JPNPCG
Jasmin Medunjanin	Stručni saradnik za projekte	JPNPCG
Bjanka Prakljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju	JPNPCG
Dragiša Damjanović	Stručni saradnik za projekte	JPNPCG
Srećko Grabovica	Stručni saradnik za projekte	JPNPCG
Danilo Popović	Pripravnik (Služba za projekte)	JPNPCG
MSc Bojana Mijović	Stručna saradnica za projekte	JPNPCG
Veselin Živanović	Služba za kontrolu i monitoring	JPNPCG
Anja Brajović	Stručni saradnik za kontrolu i monitoring	JPNPCG
Irena Sekulić-Đukić	Stručni saradnik za pravne poslove	JPNPCG

1. UVOD

1.1. Zakonska regulativa

Temeljni propis kojim se uređuje zaštita i očuvanje prirode je Zakon o zaštiti prirode („Sl. list CG“, br. 54/16, 18/19 i 84/24), kojim se definišu kategorije zaštićenih područja, subjekti zaštite, njihova prava i obaveze, kao i osnovna planska dokumenta za upravljanje.

U skladu sa članom 58 Zakona o zaštiti prirode, Plan upravljanja donosi se za period od pet godina i predstavlja osnovni planski dokument za zaštićeno područje, dok se njegova realizacija sprovodi putem godišnjih programa upravljanja. Godišnji program upravljanja izrađuje i donosi upravljač, uz saglasnost nadležnog organa, a dostavlja ga nadležnom ministarstvu do 30. novembra tekuće godine za narednu godinu.

Član 56 istog Zakona propisuje obavezu upravljača da Ministarstvu dostavlja izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja, uključujući podatke o sprovedenim mjerama, utrošenim finansijskim sredstvima i ostvarenim rezultatima.

Dodatno, član 58 i 59 Zakona o zaštiti prirode preciziraju da se izvještaj dostavlja najkasnije do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu, te da naročito sadrži podatke o realizaciji mjera zaštite, stepenu realizacije aktivnosti prema indikatorima uspješnosti, posjetama zaštićenom području, kao i finansijskim sredstvima utrošenim za zaštitu i ostvarenim prihodima. Ove odredbe predstavljaju neposredni zakonski osnov za strukturu i sadržinu Izvještaja o realizaciji Programa upravljanja.

Zakon o nacionalnim parkovima („Sl. list CG“, br. 28/14, 39/16 i 84/24) uređuje upravljanje nacionalnim parkovima kao zaštićenim prirodnim dobrima od posebnog značaja i djelatnost od javnog interesa.

U skladu sa članom 6 ovog Zakona, upravljanje nacionalnim parkovima vrši se na osnovu plana upravljanja i godišnjih programa upravljanja. Član 14 propisuje da se zaštita, unapređenje i razvoj nacionalnih parkova sprovode na osnovu prostornog plana posebne namjene, plana upravljanja i godišnjeg programa upravljanja, uz saglasnost nadležnog ministarstva. Član 15 Zakona o nacionalnim parkovima propisuje da godišnji program upravljanja naročito sadrži mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i korišćenja dobara nacionalnog parka, prioritete aktivnosti, način sprovođenja zaštite i potrebna finansijska sredstva, te da je upravljač dužan dostaviti nadležnom ministarstvu izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Iz navedenog zakonodavnog okvira proizlazi da je Godišnji program upravljanja operativni instrument sprovođenja petogodišnjeg Plana upravljanja, dok je Izvještaj o njegovoj realizaciji zakonom propisani mehanizam nadzora, kontrole zakonitosti i ocjene efikasnosti sprovođenja mjera zaštite, kao i transparentnog izvještavanja o ostvarivanju ciljeva zaštite i održivog razvoja.

1.2. Organizacija poslovanja JPNPCG

Zaštita, unaprjeđivanje i razvoj nacionalnih parkova predstavljaju djelatnost od javnog interesa. Nacionalnim parkovima upravlja Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore, kao pravno lice sa pravima i obavezama utvrđenim Zakonom o zaštiti prirode ("Sl. list CG" br. 054/16, 018/19, 084/24), Zakonom o nacionalnim parkovima („Sl. list CG“, br. 28/14 i 39/16), Odlukom o organizovanju Javnog preduzeća za nacionalne parkove („Sl. list CG“, br. 20/11) i Statutom Javnog preduzeća 01-689 od 07.06.2011. godine, koje je osnovala Skupština Crne Gore i koje ispunjava zakonom propisane uslove za upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima u pogledu stručnog kadra i organizacione osposobljenosti.

Javno preduzeće upravlja nacionalnim parkovima „Biogradska gora“, „Durmitor“, „Lovćen“, „Skadarsko jezero“ i „Prokletije“, a nadležno je i za upravljanje svim drugim zaštićenim područjima koja se nalaze u granicama nacionalnih parkova.

Djelatnost Preduzeća utvrđena Statutom obavlja se u unutrašnjim organizacionim jedinicama i to u:

- Nacionalnom parku „Biogradska gora“;
- Nacionalnom parku „Durmitor“;
- Nacionalnom parku „Lovćen“;
- Nacionalnom parku „Skadarsko jezero“
- Nacionalnom parku „Prokletije“.

Radi obavljanja zajedničkih poslova i objedinjenih funkcija na nivou Preduzeća obrazovane su Službe zajedničkih poslova.

Djelatnost u unutrašnjim organizacionim jedinicama obavlja se u okviru:

- Odjeljenja za administrativno tehničke poslove,
- Službe za fizičku zaštitu,
- Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture,
- Odjeljenja za naplatu.

U službama zajedničkih poslova djelatnost se obavlja u okviru:

- Službe direktora,
- Službe finansija,
- Službe za kadrovske, pravne i opšte poslove,
- Službe za kontrolu i monitoring,
- Službe za logistiku,
- Služba za javne nabavke,
- Službe za projekte i međunarodnu saradnju,
- Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj,
- Službe za promociju, marketing i turizam.

Organi Preduzeća su upravni odbor i direktor. Upravni odbor je organ upravljanja Preduzeća, dok direktor organ rukovođenja Preduzećem. Upravni odbor i direktora Preduzeća imenuje Vlada Crne Gore.

Preduzećem rukovodi direktor sa pravima, ovlašćenjima i odgovornostima utvrđenim Zakonom i Statutom Preduzeća.

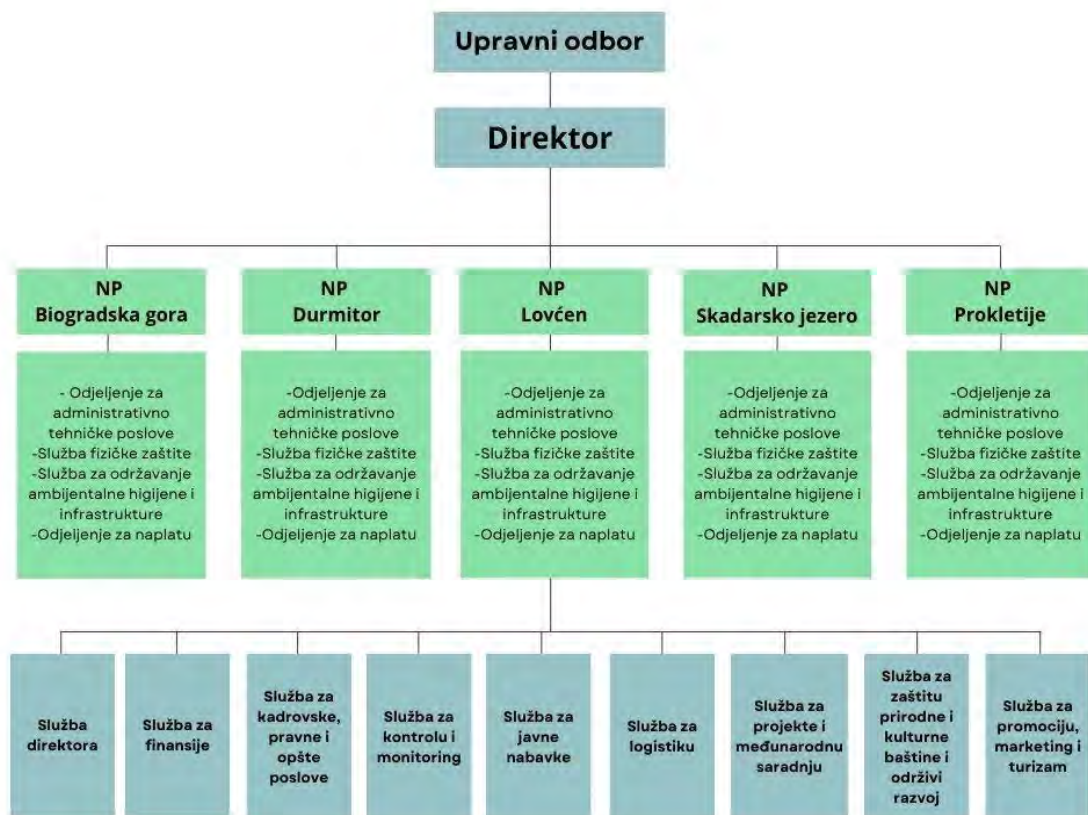
Dio svojih ovlašćenja direktor može, u skladu sa Statutom Preduzeća, prenijeti na zaposlene sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima.

Radom organizacione jedinice rukovodi direktor organizacione jedinice, a radom službi rukovode šefovi.

Međusobni odnosi unutrašnjih organizacionih jedinica Preduzeća zasnivaju se na načelima jedinstva u izvršavanju poslova iz djelokruga rada Preduzeća, uzajamne saradnje, obavještavanja i dogovaranja, poštovanja prava, dužnosti i odgovornosti, u skladu sa zakonom i opštim aktima Preduzeća.

Za vršenje pojedinih poslova koji zahtijevaju zajednički rad više organizacionih jedinica, kao i za realizovanje drugih poslova, direktor Preduzeća može obrazovati stručne komisije, radne grupe i druga ad hoc tijela.

Pored nacionalnih parkova, JPNPCG upravlja parkom prirode Ulcinjska solana i spomenikom prirode Botanički vrt Dulovine.

Grafikon 1: Organizacija poslovanja JPNPCG

1.3. Organizacija poslovanja NP Skadarsko jezero

Direktor Nacionalnog parka Skadarsko jezero rukovodi radom organizacione jedinice, kao i svim službama koje obavljaju poslove za potrebe ovog Parka. Nadzire i koordinira sve aktivnosti u nacionalnom parku i odgovara za rad organizacione jedinice kojom rukovodi.

U okviru ove, kao i u okviru svih organizacionih jedinica preduzeća, formirane su sljedeće službe i odjeljenja:

- Odjeljenje za administrativno-tehničke poslove vrši administrativne, opšte i tehničke poslove; učestvuje u izradi analiza i izvještaja za potrebe organa Preduzeća; učestvuje u realizaciji mjera zaštite, unapređivanja i korišćenja dobara nacionalnih parkova utvrđenih Planovima i Programima upravljanja; učestvuje u ostvarivanju saradnje sa lokalnim zajednicama i vrši druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.
- Služba za fizičku zaštitu vrši poslove propisane zakonima i odgovarajućim aktima Preduzeća; poslove fizičke zaštite dobara nacionalnih parkova od protivpravnog korišćenja; preuzima mjere za održavanje unutrašnjeg reda u nacionalnim parkovima i propisanih režima zaštite; prijavljuje sve fizičke promjene u nacionalnim parkovima (izgradnja objekata i izvođenje drugih radova itd.), podnosi prijave protiv građana zatečenih u obavljanju protivpravnih radnji; učestvuje u kvantitativnom monitoringu faune, njihovoj prihrani i zaštiti; vrši naplatu dijela propisanih naknada; kao i druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.
- Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture učestvuje u poslovima održavanja infrastrukture parka, pješačkih i edukativno-tematskih staza i drugih uređenih površina na prostoru nacionalnog parka, kao i održavanje higijene na njima; vrši postavljanje mobilijara na svim uređenim površinama i njihovo održavanje; učestvuje u postavljanju informativnih tabli i signalizacije i vrši njihovo održavanje; vrši poslove izrade, postavljanja i održavanja mobilijara za prihranjivanje životinjskih vrsta; učestvuje u poslovima održavanja šumskog reda; učestvuje u proizvodnji šumskog sadnog materijala i pošumljavanju, kao i druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.
- Odjeljenje za naplatu vrši naplatu naknada shodno „Odluci o visini i načinu plaćanja i obračuna naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova Crne Gore“, vrši prodaju suvenira, pruža osnovne informacije o sadržajima parka, zadužuje i razdužuje ulaznice i ostale hartije od vrijednosti, vrši poslove na pripremi turističke sezone i druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.

Svaka od ovih službi/odjeljenja ima svoj specifičan zadatak i doprinosi efikasnom upravljanju i očuvanju Nacionalnog parka Skadarsko jezero.

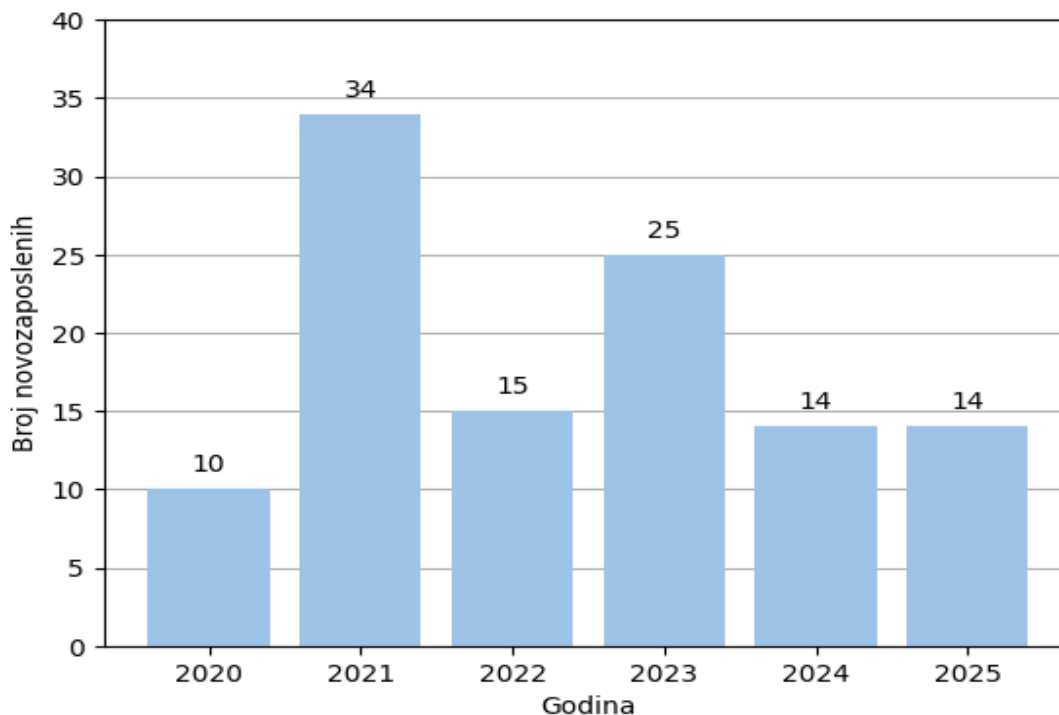

Grafikon 2: Organizacija poslovanja NP Skadarsko jezero

1.4. Zapošljavanje u izvještavanoj godini

U periodu od 01.01.2025. godine do 31.12.2025. godine u službama zajedničkih poslova radni odnos na neodređeno vrijeme ugovorom o radu, zasnovalo je jedno lice, a ugovorom o radu na određeno vrijeme tri lica. Takođe, ugovorom o privremenim i povremenim poslovima angažovana su dva lica.

U istom periodu u Nacionalnom parku Skadarsko jezero radni odnos na neodređeno vrijeme ugovorom o radu, zasnovalo je jedno lice, a ugovorom o radu na određeno vrijeme tri lica. Takođe, ugovorom o privremenim i povremenim poslovima angažovana su četiri lica.

Grafikon 3: Broj novozaposlenih u periodu 2020-2025.godina

1.5. Stručno usavršavanje i edukacija zaposlenih

Tabela 2: Stručno usavršavanje i edukacija zaposlenih

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
„Kompostiranje u školama i zajednicama“	Parkovi Dinarida Udruga „Sunce“ NPSJ	Marijana Živaljević Roganović Nataša Popović Marina Kojičić Željka Vuković Aleksandra Vujović	Stručne saradnice za promociju i edukaciju
Klimatske promjene i korišćenje zemljišta u kontekstu upravljanja požarima na otvorenom prostoru	Landscape Fire Management in the Western Balkans (LFMWB)	Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstva
Protected Area Management Planning	Food and Agriculture Organisation of the United Nations (FAO)	Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstva

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
"Tresetišta Crne Gore: očuvanje, obnova i potencijali"	Eco-Team	Jelena Radunović Mojaš Đurović	Stručna saradnica za zaštitu životne sredine Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Radionica - Potencijali za razvoj pilot-projekta karbonskog kreditiranja kroz očuvanje i obnovu tresetišta	Eco-Team i Udruženje Dinarica	Hajdana Ilić Božović Jelena Radunović	Šefica službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Online radionica - Integrirana procjena životne sredine i monitoring zasnovan na Rješenjima zasnovanim na prirodi (NbS)	IDEAM konzorcijumE NKI, o.p.s. (CZ)LIMNOS (SLO)TC VODE (SLO)ITI (BiH)ENVPR O (CG)	Jelena Radunović	Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Predstavljanje projekta „Čuvaj da te čuvam“	Evropska kuća Bar	Jelena Radunović	Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Prezentacija projekta: "Identifikacija i prioritizacija barijera pogodnih za uklanjanje u pritokama Skadarskog jezera"	Eco-Team	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Od standarda do ekološkog pakovanja	Institut za standardizaciju u Crne Gore ISME	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Konferencija „Od inicijative do uticaja: Društvena odgovornost kao mjera održive budućnosti“	Institut za standardizaciju u Crne Gore ISME	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Prva radionica sa zainteresovanim stranama Izrada Nacionalne strategije biodiverziteta s akcionim planom 2026-2031	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Gef	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Okrugli sto Zagađenje poljoprivrednog zemljišta i površinskih voda i uticaj na zdravlje čovjeka	Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	Mojaš Đurović Goran Škatarčić	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Jačanje tehničkih i institucionalnih kapaciteta u sektoru voda u Crnoj Gori radi omogućavanja inkluzivnih inicijativa za otpornost na klimatske promjene	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Global water partnership,	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
Advances in Water Resources Management - An Introductory Course Related to Sustainability, Water and Climate Change Issues	UNESCO	Mojaš Đurović Stevan Marić	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine, Stručni saradnik za ihtiofaunu
Budućnost voda u doba klimatskih promjena	Uprava za vode	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Radionici za jačanje kapaciteta (Trening) o socijalnim i ekološkim mjerama zaštite	GWP	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Obuka za zaštitara tehničara	UPTC Podgorica	Ivan Šušakvević Nikola Mihailović Miljan Ivanović Savo Bokan Andrija Ružić Radojica Mučalica	Saradnik za video nadzor
Okrugli sto "Nova etnologija-od tradicionalno do postmodernog"	CANU	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Nacionalna radionica SMACH , Sustainable Management of Cultural Hetritage in the Balkans in Response to Climate Change	Venice International University, Univerzitet Crne Gore kao partner u projektu	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Radionica u okviru projekta"Suppoting the transition to Turism industry 4.0. in Montenegro driven by technologies"	Rektorat Univerziteta Crne Gore	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Učešće u Strategiji za jačanje upravljanja, promocije i održivog korišćenja kulturnog nasljeđa u Crnoj Gori	Ministarstvo kulture i medija	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Međunarodna konferencija"Kulturne i kreativne industrije i baština" panel diskusija	Spomen -dom Reževići	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
EUKI Academy Web Seminar: Estimating Your Project's Emission Reductions	EUKI Climate initiative	Bjanka Prakljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju
Uvod u program HORIZON Evropa i predstavljanje klastera 5 - klima, energija i mobilnost	Evropska Unija	Bjanka Prakljačić Jelena Radunović	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Informativni dan - program za životnu sredinu i klimatsku akciju - LIFE program	Evropska Unija	Bjanka Prakljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju
Matchmaking događaj - webinar	Con Valore	Bjanka Prakljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju
Uspostavljanje Wilder Parka	Rewalding Europe	Marinela Đuretić Maša Vučinić	Direktorica JPNPCG Šefica Službe za projekte i međunarodnu saradnju

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
Western Balkans Study Visit- Climate Risks in the Trounsboundary Protected Areas	UNEP, FEA, Zoi Environment Network, BOKU	Ivana Milović	Rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Kyrgistan Study visit experience exchange on biodiversity and climate adaptation- CAMCA Project	UNEP, CAMP Alaroo, Ilbris Founation, MNRETS KR	Ivana Milović	Rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
EU4GREEN BIODIVERSITY WORKSHOP: Invasive alien species in the Western Balkans and the EU	EU4GREEN	Ivana Milović	Rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Projekat GCF Water Readiness u Crnoj Gori	GWPO	Ivana Milović	Rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
POLLINATE – Unapređenje teritorijalnih politika za rješavanje problema opadanja populacije oprašivača	Parkovi Dinarida	Ivana Milović	Rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Četvrti dinarski simpozijum biospeleologije	Hrvatsko biospeleološk o društvo	Belma Šestović	Stručna saradnica za faunu sisara
Početnički kurs za sportsko penjanje	Mali alpinistički klub PG	Belma Šestović	Stručna saradnica za faunu sisara
Potencijali za razvoj pilot projekata karbonskog kreditiranja kroz očuvanje i obnovu tresetišta	NVO EKO-TIM	Hajdana Ilić Božović Jelena Radunović	Šefica službe za zaštitu prirodne i kulturne Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Primjena smjernica za održivo poslovanje	MERS	Slobodan Stijepović	Stručni saradnik za šumarstvo
Radionica za pisanja PU NP Skadarsko jezero 2026-2030	JPNPCG	Zaposleni u JPNPCG i NP Skadarsko jezero	Zaposleni u JPNPCG i NP Skadarsko jezero
Jačanje tehničkih i institucionalnih kapaciteta u sektoru voda u CG radi unaprijeđenja inkluzivnih inicijativa za otpornost na klimatske promjene	GWP - Med	Veselin Luburić	Rukovodilac odjeljenja za zaštitu prostora i životne sredine
Ekološki inženjering za održivu CG	MERS	Goran Škatarić	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Radionica o zaštiti katuna	MERS	Ivana Džaković	Stručna saradnica za floru i vegetaciju
Međunarodna konferencija Parkovi dinarida „globalne perspektive zaštićenih područja u Dinaridima	NVO Parkovi Dinarida	Hajdana Ilić Božović Ivana Džaković Ibrahim Fazlić	Šefica službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Stručna saradnica za floru i vegetaciju Stručni saradnik za šumarstvo

2. REALIZACIJA MJERA ZAŠTITE

2.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena

Služba fizičke zaštite

Služba fizičke zaštite glavne aktivnosti usmjerava na sprječavanje protivpravnog korišćenja prirodnih dobara Nacionalnog parka (nezakoniti ribolov, nedozvoljena gradnja, nezakoniti lov, nelegalan prevoz posjetilaca plovilima). Posao Službe fizičke zaštite u protekloj godini sprovodili su 18 nadzornika i šef Službe fizičke zaštite, koji kroz rad u smjenama, 24h obavljaju svoje aktivnosti. Službi fizičke zaštite u protekloj 2025. godini, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Direktoratom za ribarstvo, obezbijedene su ribočuvarske licence shodno Zakonu o slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi („Sl. list CG“, br. 172018). Iste licence obezbijedene su za još 2 zaposlena u Odjeljenju naplate kao i za troje (3) zaposlenih u Službi ambijentalne higijene i infrastrukture. U obavljanju svojih djelatnosti, a naročito u kontroli prostora, ova Služba ima podršku Službe za kontrolu i monitoring, kao i saradnju sa relevantnim institucijama, inspeksijske službe, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Agenciju za zaštitu životne sredine i nevladine organizacije. Saradnja sa pomenutim akterima doprinijela je dobrim rezultatima na kontroli prostora Parka, naročito u segmentu sprječavanja nelegalnog ribolova.

Tokom 2025. godine Služba fizičke zaštite podnijela je veći broj prijava vezanih za nelegalan izlov ribe nadležnim institucijama (Policiji, ODT-u i inspektoru za slatkovodno ribarstvo), a takođe i sačinila veći broj službenih zabilješki ka upravi JPNPCG, koje su nakon pravne obrade proslijeđene nadležnim institucijama u okviru Opština na kojima park gravitira (komunalna inspekcija i policija), Ministarstvu prostornog planiranja i urbanizma (građevinskoj inspekciji), Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (ekološkoj inspekciji). Ove prijave odnosile su se na fizičke promjene u prostoru (nelegalna gradnja, nelegalne aktivnosti poput džiping tura, izliva nafte i drugih derivata u jezero). U saradnji sa turističkom inspekcijom izvršena je intenzivna kontrola više pružaoca turističkih usluga, a saradnja je rezultirala sa 6 prekršajnih naloga ka nelegalnim korisnicima Parka.

Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera; Upravi za inspeksijske poslove, Komunalnoj policiji i Komunalnoj inspekciji podnijeto je 226 prijava povodom gore navedenih promjena u prostoru

Usljed nelegalnog izlova ribe, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, podnijeto je 18 prijava dok je Osnovnom državnom tužilaštvu podnijeto 17 prijava. Upravi policije su procesuirane dvije prijave.

Pravna služba i monitoring JPNPCG je od strane Službe fizičke zaštite obaviješteni su o 65 aktivnosti nelegalnog krivolova protiv NN lica. Ukupno je u 2025. godini procesuirano je 75 lica zbog nelegalnog izlova ribe.

Služba fizičke zaštite oduzela je materijalno tehnička sredstva koja su korišćena u nelegalnom izlovu ribe. Oduzeto je 139 mreže, 4 blinkera, 18 pari, 28 VBM, 33 plovila, 16 rezervara, 17 lampi,

13 pretvarača, 27 osti, 13 sondi, 37 akumulatora, 8 sakova, 1 agregat, 5 gel – baterija i 1 vabilica za ptice. Zaplijenjeno je oko 368 kg nelegalno izlovljene ribe. Većina zaplijenjenih materijalno-tehnička sredstva u saradnji sa zaposlenima u Upravi državne imovine i shodno propisima, popisana su i predana Upravi za imovinu. U saradnji sa Agencijom za zaštitu životne sredine i volonterima postavljeno je više kamera zamki (u vlasništvu Agencije) u funkciji monitoringa krivolova.

Tabela 3: Broj izdatih ribolovnih dozvola u 2025. godini

Tip dozvole	Broj izdatih dozvola
Privredni ribolov	461
Sportsko-rekreativni ribolov	296

Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Poslove Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture u programskom periodu obavljalo je 9 zaposlenih i šef Službe, koji su bili angažovani na sljedećim poslovima:

- svakodnevnog održavanje ambijentalne higijene oko upravne zgrade NP na Vranjini i objekta na Podhumu, kao i parkinga, dvije plaže i pristaništa;
- čišćenja moračkog i virskog kanala dva puta nedjeljno;
- košenja i čišćenja punkta Stanaj;
- čišćenja ribolovne staze Lesendro i ribolovne staze Morača;
- čišćenja i košenja tvrđave Lesendro i tvrđave Žabljak Crnojevića;
- čišćenja Murića i muričke plaže 2 puta mjesečno;
- čišćenja, košenja i markiranja pješačkih staza 3 puta godišnje i to: Obodska pećina, Ćukovići - R.Crnojevića, Komarno – Poseljani, Zekova Glava, Zebes – Godinje;
- održavanja i markiranja vidikovca Zekova Glava i punktova Stanaj i Vitoja;
- akcijama uklanjanja otpada organizovanim od strane NVO sektora
- popravke mobilijara na prostoru Parka (informativne table, klupe, kante za otpad, pristani, drveni most ispod magistrale i pruge na ulazu u Virpazar)

Tokom ovih aktivnosti prikupljeno je 2.608 vreća otpada, Osim svojih redovnih aktivnosti, zaposleni ove Službe su svakodnevno bili angažovani kao ispomoć Službi fizičke zaštite (oko navoza glisera, zaplijenjenih sredstava i dr.).

Služba za kontrolu i monitoring

Tokom 2025. godine aktivnosti Službe za kontrolu i monitoring u Nacionalnom parku Skadarsko jezero rezultirale su unapređenjem nivoa nadzora, jačanjem operativne discipline i smanjenjem pojedinih oblika nepravilnosti. Kontinuirano prisustvo na terenu, uz primjenu tehničkog nadzora,

omogućilo je pravovremeno identifikovanje nelegalnih aktivnosti i nepravilnosti, kao i pokretanje disciplinskih postupaka, čime je unaprijeđen nivo odgovornosti zaposlenih.

Uspostavljanje unaprijeđenog sistema praćenja i centralizacije podataka doprinijelo je boljem pregledu stanja i efikasnijoj koordinaciji reakcija. Poseban izazov i dalje predstavlja nelegalan izlov ribe, kao dominantan oblik nezakonitih aktivnosti na području Parka, dok je značajan broj nepravilnosti evidentiran i u sistemu naplate ulaznica. Sprovedene mjere u oblasti kontrole naplate i protivpožarne zaštite doprinijele su smanjenju operativnih i ekoloških rizika, kao i sprječavanju značajnijih negativnih posljedica po vodene i kopnene ekosisteme.

Tokom izvještajnog perioda sproveden je redovan nadzor nad primjenom mjera zaštite i zdravlja na radu u organizacionim jedinicama koje djeluju na području Nacionalnog parka Skadarsko jezero, uz kontinuiranu saradnju sa eksternom ovlašćenom firmom sa kojom JNPCG ima sklopljen ugovor. Ovim pristupom obezbijedena je usklađenost sa zakonskim propisima i unaprijeđena bezbjednost radnog okruženja, sa fokusom na prevenciju povreda na radu.

Ostvareni rezultati potvrđuju potrebu daljeg jačanja sistema nadzora kroz tehničku modernizaciju, unapređenje kadrovskih kapaciteta i razvoj monitoring infrastrukture, sa posebnim fokusom na jačanje kontrole na vodi, suzbijanje nelegalnog izlova ribe i unapređenje operativne discipline, radi dugoročne zaštite ekosistema Nacionalnog parka Skadarsko jezero i dosljedne primjene propisa.

Grafikon 4: Pregled nelegalnih aktivnosti za NP Skadarsko jezero

Grafikon za Nacionalni park Skadarsko jezero jasno ukazuje da je tokom 2025. godine dominantan oblik nelegalnih aktivnosti bio nelegalan izlov ribe, što potvrđuje izrazito visok pritisak na riblji fond. Značajan broj evidentiranih nepravilnosti u sistemu naplate ulaznica dodatno ukazuje na operativne i organizacione izazove u upravljanju velikim brojem posjetilaca.

Evidentirani slučajevi krivolova sa puškom, nelegalne gradnje i nelegalne sječe šume prisutni su u znatno manjem obimu, ali ukazuju na potrebu stalnog nadzora nad korišćenjem prostora i prirodnih resursa. Broj registrovanih požara, iako manji u odnosu na druge kategorije, potvrđuje značaj kontinuiranog protivpožarnog nadzora i brze reakcije.

Ukupna struktura evidentiranih aktivnosti potvrđuje da je prioritet djelovanja Službe za kontrolu i monitoring na Skadarskom jezeru usmjeren na suzbijanje nelegalnog izlova ribe, jačanje terenskog nadzora na vodi i unapređenje kontrole naplate, uz održavanje stalnog nadzora nad ostalim oblicima nelegalnih aktivnosti.

Kategorija „ostalo“ obuhvata evidentirane nelegalne aktivnosti i operativne nepravilnosti koje mogu uticati na redovno funkcionisanje nacionalnih parkova, uključujući dojave i zapažanja sumnjivih aktivnosti, neovlašćen ulazak i kretanje vozila, tehničke i organizacione probleme na naplatnim punktovima, oštećenje imovine i druge slične nepravilnosti.

2.2. Stručna zaštita

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u okviru službi zajedničkih poslova, realizaciju poslova koje se tiču stručne zaštite obavlja Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, koja u svom djelokrugu rada između ostalog, prati stanje ekosistema, biodiverziteta i kulturno historijskog naslijeđa Nacionalnog parka Skadarsko jezero, te eventualno predlaže mjere za njihovu zaštitu, unapređivanje, valorizaciju i sl.

Službom rukovodi šef i u okviru nje postoje dva odjeljenja: Odjeljenje za zaštitu prirodne baštine i Odjeljenje za zaštitu prostora i održivi razvoj.

U Službi za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj JPNPCG tokom 2025. godine angažovano je ukupno petnaest (15) zaposlenih i to na poslovima: jedan (1) šef Službe, jedan (1) rukovodilac za zaštitu prirodne baštine, dva (2) stručna saradnika za floru i vegetaciju, jedan (1) stručni saradnik za oblast šumarstva, jedan (1) stručni saradnik za ihtiologiju, jedan (1) stručni saradnik za ornitologiju, jedan (1) stručni saradnik za faunu sisara, jedan (1) rukovodilac Odjeljenja za zaštitu prostora i održivi razvoj, četiri (4) stručna saradnika za zaštitu životne sredine, jedan (1) stručni saradnik za održivi razvoj i jedan (1) stručni saradnik za zaštitu prostora. Tokom 2025.godine Ugovorom na određeno vrijeme angažovan je jedan (1) stručni saradnik za herpetofaunu, a od septembra 2025.godine i jedan (1) stručni saradnik za šumarstvo.

U Službi u odnosu na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u toku 2025. godine nedostajao je: jedan (1) stručni saradnik za fauna beskičmenjaka, jedan (1) stručni saradnik za fauna sisara i jedan (1) stručni saradnik za floru i vegetaciju.

Radni angažman koji se odnosi na realizaciju programom definisanih aktivnosti iziskuje terenski rad i opremu koja je potrebna. U prethodnom periodu za stručne saradnike izvršena je nabavka terenske obuće, kao i oprema neophodna za neke aktivnosti koje su u vezi sa užim stručnim specijalnostima (lupa, meredov mreže, oprema za hvatanje i istraživanje slijepih miševa, detektor truleži, dvogledi, entomološka mreža, kamera zamke). U narednom periodu neophodno je Službu opremiti materijalno tehničkim sredstvima kao što su: terenski automobil, terenska odjeća, pješački štapovi, teleskopi, fotoaparati, play back oprema za monitoring ptica i sl.

Preduzete mjere u cilju stručne zaštite Parka date su u poglavlju 3. Realizacija programa upravljanja.

3. REALIZACIJA PROGRAMA UPRAVLJANJA

Strateška oblast 1: Istraživanje, praćenje, obnova i unapređenje ekosistema, staništa i vrsta

Unapređenje informacione baze podataka o flori nacionalnog Parka kroz literaturni i terenski rad, softverska nadogradnja i stručno usavršavanje saradnika

Izvršena je analiza literaturnih i terenskih podataka, koji su se kontinuirano unosili u bazu i nomenklaturno usklađivali, i time obezbijedili podaci značajni za sagledavanje stanja florističkog diverziteta NP Skadarsko jezero, po osnovu brojnosti, zastupljenosti, distribucije, konzervacijskog statusa, sa akcentom na nacionalno značajne vrste (endemi, zakonom zaštićene) i međunarodno značajne vrste i njihova staništa (IUCN Crvene liste, Bernska konvencija, EU Habitat direktiva, IPA, CITES).

Baza flore nacionalnih parkova sadrži podatke za 2801 biljni takson (814 terenski popisano), od kojih se 1102 taksona odnose za područje NP Skadarsko jezero. Tokom terenskih istraživanja potvrđeno je prisustvo 265 biljnih taksona, na različitim staništima NP.

Dat je tabelarni prikaz brojnosti popisanih taksona, sa naglaskom na terenske podatke, kao i brojnost po osnovu nacionalnog i međunarodnog statusa i nivoa zaštite.

Tabela 4: Broj nacionalno i međunarodno značajnih biljnih taksona u flori NP, sadržanih u bazi

Liste	Ukupno	Terenski podaci
Broj popisanih taksona (vrsta i podvrsta)	1102	265
Nacionalno/međunarodno značajni taksoni	558	180
Endemi / subendemi	59 / 55	15 / 6
Zakonom zaštićene (Sl. list RCG 76/06)	59	32
Međunarodne liste	460	166
EU Habitat Directiva	9	7
Bern Convention	10	9
CITES	54	21
IPA	11	8
EU IUCN Red List	436	161

Napomena: Tabela ne sadrži podatke terenskih istraživanja sprovedenih prije formiranja baze. Nedostajući podaci biće unijeti tokom narednog planskog perioda.

Tabela 5: Zastupljenost nacionalno značajnih taksona u flori NP na međunarodnim listama

Liste	Ukupno	Zakonom zaštićeni („Sl. list RCG“, br. 76/06)	Endemi / subendemi
Međunarodno značajni taksoni	460	51	12 / 7
HD	9	7	1 / 0
BC	10	9	1 / 0
CITES	54	33	0 / 2
IPA	11	11	6 / 0
EU - IUCN Red List	435	45	7 / 6

Tabela 6: Zastupljenost osjetljivih biljnih vrsta NPSJ po IUCN kategorizaciji (EU IUCN Red List)

Konzervacioni status	ukupno	Populacioni trend			
		stable	decreasing	increasing	unknown
DD (data deficient)	13		6		7
LC (least concern)	409	282	45	11	71
NT (near threatened)	10		9		1
VU (vulnerable)	3		2		1
Ukupno	435	282	62	11	80

Legenda: DD - data deficient (nedostaju podaci); LC - least concern (najmanje ugrožena); NT - near threatened (skoro ugrožena); VU - vulnerable (ranjiva)

Po pitanju međunarodnog statusa, najveći broj biljnih taksona (435) nalazi se na EU-IUCN Red List. Dominantni su oni sa LC konzervacijskim statusom (409) sa stabilnim trendom populacija (282), dok su sa VU statusom tri taksona, od kojih dva sa opadajućim populacionim trendom (*Marsilea quadrifolia* i *Platanus orientalis*).

Na osnovu prikupljenih podataka može se istaći da su u granicama Parka prisutni brojni endemi, užeg i šireg rasprostranjenja. Najbrojniji su balkanski endemi, od kojih najveću važnost za floristički diverzitet Crne Gore imaju oni sa najužim rasprostranjenjem, kao što su: *Leucanthemum rohlena* (CG), *Cardamine montenegrina* (CG), *Quercus robur* subsp. *scutariensis* (CG, Al), *Cymbalaria ebelii* (CG, Al), *Seseli globiferum* (CG, Hr), *Scilla lakusicii* (CG, BH, Hr), *Edraianthus dalmaticus* (CG, BH, Hr), *Clinopodium alpinum* subsp. *majoranifolium* (CG, ?BH, Hr), *Succisella petteri* (CG, Al, Hr) i dr.

Sem navedenih i brojnih drugih endema, kao najznačajniji osjetljivi biljni taksoni u flori NP Skadarsko jezero, izdvojili su se taksoni koji imaju nacionalne i međunarodne nivoe zaštite.

Tabela 7: Status značajnih biljnih vrsta na nacionalnim i međunarodnim listama

Vrsta	Endem	Sl. list RCG 76/06	CG Preliminarna crvena lista	Eu IUCN Red List	HD, BC, IPA, CITES
<i>Ramonda serbica</i>	Balkana	+		LC unknown	HD An.IV, BC An.I, IPA
<i>Edraianthus dalmaticus</i>	Balkana	predlog	CR		
<i>Marsilea quadrifolia</i>		+	CR	VU decreasing	HD An.II i IV, BC An.I, IPA
<i>Caldesia parnassifolia</i>		predlog	CR	NT decreasing	HD An.II i IV, BC An.I
<i>Gladiolus palustris</i>		+		DD decreasing	HD An.II i IV, BC An.I, IPA
<i>Najas flexilis</i>		+		VU unknown	HD An.II i IV, BC An.I
<i>Anacamptis pyramidalis</i>		+		LC decreasing	HD An.II i IV, BC An.I CITES An.II
<i>Himantoglossum caprinum</i>		+		NT decreasingi	HD An.II i IV CITES An.II
<i>Galanthus nivalis</i>		+		NT decreasing	HD An.V CITES An.II
<i>Ruscus aculeatus</i>				LC stable	HD An.V
<i>Trapa natans</i>		+		NT decreasing	BC An.I IPA
<i>Ophrys scolopax subsp. cornuta</i>		+		LC unknown	BC An.I CITES An.II, IPA
<i>Orchis provincialis</i>		+		LC decreasing	BC An.I CITES An.II
<i>Narcissus poeticus. subsp radiiflorus</i>		+		DD unknown	BC An.I
<i>Baldellia ranunculoides</i>		predlog	CR	NT decreasing	
<i>Ilex aquifolium</i>		+	EN	LC stable	
<i>Medicago carstiensis</i>		predlog	EN	LC stable	

Legenda: DD – Data deficient (bez podataka); LC - Least concern (najmanja briga); VU - vulnerable (ranjiva); NT - Near threatened (skoro ugrožena); EN - Endangered (ugrožena); CR - critically endangered (krično ugrožena)

Očekuje se da će se sa revidiranom listom Zakonom zaštićenih vrsta i sa izradom Crvene knjige flore Crne Gore, obezbijediti potpuni uvid u postojeće stanje i brojnost ranjivih i ugroženih taksona u flori NP Skadarsko jezero.

Na osnovu raspoloživih literaturnih i terenskih podataka, primjenom Google Earth programa, urađene su mape distribucije za sledeće endemske i rijetke vrste na području NP: *Marsilea*

quadrifolia, *Edraianthus dalmaticus*, *Gladiolus palustris*, *Micromeria longipedunculata*, *Petteria ramentacea*, *Stachys menthifolia*, *Vincetoxicum huteri*, kao i mape distribucije invazivnih makrofita *Egeria densa* i *Elodea canadensis*, u 2025. Godini.

Mape distribucije za navedene vrste date su u prilogu ovog Izvještaja.

Obaviti monitoring i analizu stanja biljnih vrsta koje se nalaze na listama HD (Anex II i IV) i BC (Anex I)

Monitoring *Marsilea quadrifolia* na lokalitetu Moračica, u kontinuitetu se obavlja od 2019. godine, zbog mogućeg zarastanja i gubitka staništa.

Istraživanja, tokom terenskog izlaska u julu 2025. godine pokazuju značajan pad u brojnosti i pokrovnosti ove vrste na obje mikrolokacije duž korita rijeke. Konstatuje se da je, u vrijeme monitoringa, korito rijeke neuobičajeno presušilo i gusto obraslo travnom vegetacijom, dominantno sa invazivnom vrstom *Paspalum distichum*. Ostaci populacije su uočeni parcijalno na manjim površinama (40m x 15m, 2m x 2m, 2m x 2m i 8m x 1m) unutar travne vegetacije. Vrsta postepeno gubi stanište, ali ne u mjeri kako to parametri pokazuju. Iz godine u godinu korito rijeke ranije presuši i ranije zatravi. Samim tim je, u tom periodu, njena zastupljenost prirodno manja (ali i uočljivost). Sa obnavljanjem vodotoka, ova vrsta i dalje uspješno obnavlja populaciju i zauzima svoje stanište. Neophodno je u narednom planskom periodu uskladiti vrijeme monitoringa, kako bi se evidentirala zastupljenost i akvatičnih i terestičnih formi i dobili realniji podaci o stanju vrste i njene ugroženosti uslijed zarastanja staništa.

Zabilježen je negativan nalaz invazivne vrste *Elodea canadensis*, koja je evidentirana 2023 godine na dvije koordinate unutar staništa *Marsilea quadrifolia*. Ispostavilo se da ova vodena invazivna vrsta ne može preživjeti sušni period staništa.

Izvršen monitoring u ugroženim Natura staništima i uspostavljen sistem upravljanja

Na plavnim površinama zaleđa sjeverne obale NP Skadarsko jezero, tokom planskog perioda 2020.–2025. godine, akcenat je bio na istraživanju i monitoringu skadarskog hrasta *Quercus robur* subsp. *scutariensis* u slivu Gostiljske rijeke.

Sprovedena istraživanja i godišnji monitoring 2025. godina potvrđuju da je istraživano područje primarno stanište skadarskog hrasta, te da fragmentarno, na zapuštenim parcelama, postoji spontana revitalizacija zajednice, ponegdje do nivoa šume. Međutim, jaki antropogeni uticaji ograničavaju ovaj proces i čine ga malo vjerovatnim ukoliko se ne sprovedu jače mjere kontrole i suzbijanje nelegalnih radnji - sječe i paljenja. Zbog fragmentiranosti i stalnih pritisaka na stanište, natura habitat kojem pripada (92A0 - Galerija bijele vrbe i bijele topole) ne pokazuje reprezentativnost na ovom području.

Sa biološke strane, opstanak vrste (populacije) nije upitan, jer skadarski hrast uspješno plodonosi i razvija podmlatke. Međutim, zbog prisutnih uticaja (obrađivanje, košenje, paljenje, sječa, invazivne vrste), mali broj podmladaka dostiže plodnu zrelost. Između ostalog, važno je obezbijediti opstanak starijih jedinki, naročito onih koje su izdvojene kao reprezentativna stabla ili stabla budućnosti. Stanje na terenu pokazuje da su upravo takva stabla najugroženija sječom od strane lokalnog stanovništva u čijem su vlasništvu.

U ranijem periodu, definisana je konkretna površina za monitoring i očuvanje staništa, koja je 2017. godine opisana kao šumska zajednica izražene spratovnosti, dok rezultati monitoringa iz 2025. godine ukazuju na nezadovoljavajuće stanje staništa, uslijed nelegalne sječe gotovo svih većih jedinki skadarskog hrasta, kao i pratećih vrsta poput lučkog jasena (*Fraxinus angustifolia*) i brijesta (*Ulmus sp.*), što je uzrokovalo promjene u strukturi zajednice i ulazak invazivnih vrsta *Erigeron canadensis* i *Erigeron annuus*.

Utvrđiti stanje i uticaj invazivnih vrsta i definisati mjere za njihovu kontrolu i suzbijanje

Tokom 2025 godine nastavljen je monitoring invazivnih makrofita *Egeria densa* i *Elodea canadensis* na ranije utvrđenim lokalitetima:

Pelinovo i ostrvo Moračnik

Elodea canadensis je 2023 godine evidentira i u vodi Skadarskog jezera na dvije lokacije: uz obalu Pelinova, gdje 2024 godine bilježimo negativan nalaz i uz ostrva Moračnik, odakle je mehanički uklonjena od strane stručne službe JPNPCG. Monitoring 2025. godine potvrđuje negativan nalaz na lokaciji Pelinovo, ali i obnavljanje populacije uz ostrvo Moračnik. Taj dio populacije je ograničenog širenja unutar betonske ponte, ali može biti mjesto njenog raznošenja na druge lokalitete uz obale jezera. Neophodno je nastaviti monitoring i u uslovima niskog vodostaja ponoviti aktivnost mehaničkog uklanjanja invazivne vrste.

Rijeka Moračica (Žabljačke livade)

Elodea canadensis je 2023. godine evidentirana i na dvije koordinate u koritu rijeke Moračica, unutar staništa *Marsilea quadrifolia*. Međutim nije preživjela nastupajući sušni period, što je potvrđeno monitoringom 2024. i 2025. godine.

Invazivna trava *Paspalum distichum* dominantno zauzima plavne površine i presušeno korito rijeke Moračice i time ugrožava stanište *Marsilea quadrifolia*.

U neposrednom okruženju, na cijelom području Žabljačkih livada, potvrđeno je ranije konstatovano prisustvo invazivnih vrsta: *Ambrosia artemisiifolia*, *Xanthium strumarium* subsp. *italicum*, *Gleditsia triacanthos*. Širenje *Gleditsia triacanthos* je toliko intenzivno da su Žabljačke livade prerasle u šume gledičije.

Šegrtnica i Plavnica

Potvrđeno je zabrinjavajuće prisustvo *Egeria densa* u Šegrtnici, od mosta u Ponarima do Žabljaka Crnojevića, dok u Plavnici nije zabilježeno njeno prisustvo.

Tanki rt - Pelinovo - Vučja gora

Egeria densa evidentira se 2023. godine u vodi Skadarskog jezera, uz obalu Pelinovo - Vučja gora, na površini oko 750mx10m i pokrovnosti od 80-100%. Sledeće godine zabilježeno je proširenje areala na dužinu od oko 970m. Međutim, ove godine imamo negativan nalaz cijelom dužinom zaliva. Odgovor na pitanje da li je gust sklop listova kasoranje *Trapa natans* (100% pokrovnosti), razlog njenog nestanka ili je aktivnost uzorkovanja bila neuspješna, uslijed nemogućnosti da čamac dublje uđe u vegetaciju, treba da pokažu sledeća istraživanja. Manja

populacija *Egeria densa*, od oko 20mx10m, zabilježena je na novoj lokaciji, uz obalu poluostrva Tanki rt.

Amorpha fruticosa se sporadično javlja u obalnom dijelu Pelinovo – Vučja gora. Ranijim istraživanjima je utvrđeno njeno prisustvo, zabrinjavajuće pokrovnosti, u plavnoj zoni sjeverne obale Skadarskog jezera.

Obavezana Članom 14 i Članom 15 Zakona o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva u Crnoj Gori (Sl. list Crne Gore, br. 18/19), Stručna služba je obavijestila nadležno Ministarstvo i Agenciju za zaštitu životne sredine (dopisom br. 05 – 2517, od 02. 09. 2025 godine) o evidentiranom stanju i distribuciji invazivne vrste *Egeria densa* (i drugih vrsta) u ekosistemu NP Skadarsko jezero, kako bi se što prije primijenile odredbe navedenog zakona i uspostavila kontrola njenog daljeg širenja. U saradnji sa nadležnim institucijama neophodno je sagledati i usaglasiti dalje korake po pitanju primjene konzervacionih mjera s obzirom da odredbe Zakona traže da mjere propiše organ uprave.

Unaprijeđen sistem kontrole ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe

U cilju bolje kontrole ubiranja ljekovitog bilja i šumskih plodova, na staništima ovog NP, izrađena je mobilna aplikacija, koja će omogućiti službi zaštite uspješniji rad na terenu, a stručnoj službi analizu terenskih podataka, evidentiranje pritisaka i efikasnije upravljanje. Obuka nadzornika za korišćenje aplikacije, obaviće se početkom 2026. godine, prije sezone ubiranja i kontrole na terenu.

Očuvani šumski ekosistemi

Kontinuirani monitoring značajnih šumskih vrsta, kao što su lovor (*Laurus nobilis*) i skadarski hrast (*Quercus robur* ssp. *scutariensis*) je djelimično realizovan. Izvršen je monitoring lovora na ostrvima Skadarskog jezera, kojom prilikom su evidentirani postojeći pritisci na ove važne šumske ekosisteme, prepoznate i kao NATURA 2000 staništa. Rezultati monitoringa ukazuju na stabilno stanje populacija lovora. Najveći pritisak je antropogeni faktor, koji svojim nesavjesnim radom doprinosi uništavanju i oštećivanju ovih zajednica. Ispaša, sječa i neodgovorno ponašanje tokom boravka na ostrvima skadarskog jezera rezultira oštećenjima koji za sada nemaju negativne posljedice po ove ekosisteme. Neophodno je uspostavljanje boe fizičke zaštite i kontinuirani monitoring staništa ovih šuma. Napominjemo da se na Starčevoj gorici na stablima lovora gnijezdi siva čaplja, kao rijetka pojava za ovi ptičiju vrstu.

U okviru aktivnosti za izradu i ažuriranje interaktivne baze podataka o stanju šumskih ekosistema. terenski prikupljeni i vektorizovani podaci uspješno su integrisani u GIS bazu, čime je unaprijeđen sistem prostornog praćenja, analize i donošenja upravljačkih odluka u oblasti zaštite i unapređenja stanja šuma.

Utvrđeno nulto stanje dnevnih leptira

Nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Lepidoptera*. Podaci iz dostupnih publikacija, koje su pretežno vezane za pojedine vrste rodova ili

familija, unijete su u bazu podataka. Prema sakupljenim literaturnim podacima, kao i na osnovu sprovedenih terenskih istraživanja u prethodnom periodu, na prostoru NP Skadarsko jezero registrovano je 70 vrsta dnevnih leptira, pri čemu su evidentirane mediteranske, eurosibirske i pontomediteranske vrste. Poseban fokus istraživanja bio je usmjeren na vrste od međunarodnog i nacionalnog značaja, uključujući vrste sa Aneksa EU Direktive o staništima (*Zerynthia polyxena*, *Euphydryas aurinia*, *Phengaris alcon*), kao i nacionalno zaštićene vrste (*Papilio machaon*, *Iphiclides podalirius*). Realizacijom aktivnosti uspostavljena je početna baza podataka o diverzitetu, rasprostranjenosti i ekološkim karakteristikama dnevnih leptira, koja predstavlja osnov za dalji monitoring i planiranje mjera zaštite biodiverziteta u NP Skadarsko jezero.

Uređen i održiv ribolov na Skadarskom jezeru

Označavanje ribolovnih alata je planirana aktivnost koja ima za cilj da se adekvatnije sprovedi kontrola nelegalnih ribarskih aktivnosti odnosno da se vidno razlikuju oni koji su kupili dozvolu i posjeduju odgovarajući alat od onih koji nisu. Ona za sada nije realizovana već je prenesena za narednu godinu (2026) kada će sredstva za istu u iznosu od 20.000 eura biti obezbjeđenja od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Cilj je da se nabave bove sa logom nacionalnog parka i koje će se koristiti i označavati adekvatne ribolovne alate.

Evidencija ulova je veoma važan segment ribarstva na jezeru koja treba da da statistički podatak o ulovu po vrstama riba ali i da uredi promet riba do krajnjeg kupca. Na taj način velikim djelom bi se suzbio i nelegalni ulov jer bi se kod krajnjih kupaca znalo porijeklo ribe. Aktivnost nije realizovana jer mjesta prvog iskrcaja nisu izgrađena koje treba da sprovede Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Pokazalo se da bez mjesta prvog iskrcaja nije moguće sprovesti evidenciju.

U kontinuitetu se radi na donošenju novih podzakonskih akata i zakona koje dalje uređuju ribarstvo na jezeru. U prethodnoj godini radilo se na novom Zakonu o slatkovodnom ribarstvu i upućena je inicijativa za zabranu lova na jegulju, koja nije dobila odobrenje naučne institucije.

Kroz saradnju sa ribarskim udruženjima organizovani su sastanci sa sportskim i privrednim ribolovcima, kako bi se adekvatno planirale i sprovodile aktivnosti vezane za održivo korišćenje i zaštitu ribljeg fonda.

U 2025. godini pokrenut je projekat „Podrška integraciji ekosistemskog pristupa upravljanju ribarstvom na Skadarskom jezeru” koji predstavlja značajnu prekretnicu u jačanju bilateralne saradnje između Albanije i Crne Gore u cilju održivog upravljanja Skadarskim jezerom. Okupljeni su ključni akteri radi predstavljanja ciljeva projekta, planiranih aktivnosti i okvira za implementaciju, uz podsticanje konstruktivnog dijaloga neophodnog za uspješnu realizaciju i dugoročnu održivost. Nosioci projekta su Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja Albanije, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore i Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (FAO). Kroz jačanje institucionalne saradnje, uspostavljanje pojednostavljenog sistema za praćenje ribolovnih aktivnosti i direktno uključivanje lokalnih zajednica — uključujući žene, mlade i ranjive grupe — ovaj projekat ima za cilj da postavi zajedničku osnovu znanja za unapređenje otpornosti i održivosti ribarstva, doprinese zaštiti životne sredine i podrži ruralni razvoj u prekograničnom području Skadarskog jezera.

Učestvovanje i doprinos svih relevantnih strana, uključujući predstavnike institucija, lokalnih

zajednica, akademske zajednice i nevladinog sektora, biće od ključne važnosti za ostvarenje zajedničke vizije zaštite i održivog korišćenja Skadarskog jezera. Tokom projekta formiraće se tročlana komisija sa obje strane (3 Albanska člana i 3 Crnogorska člana) istoga ranga (npr. direktor, ihtiolog, predstavnik ribara) koja će zajednički da usklađuje legislativu i pravila ribarstva na Skadarskom jezeru.

Inventarizacija vodozemaca i gmizavaca

Tokom 2025. godine nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune vodozemaca i gmizavaca. Prema sakupljenim literaturnim podacima i na osnovu terenskih istraživanja na prostoru NP Skadarsko jezero registrovano je 11 vrsta vodozemaca i 23 vrste gmizavaca.

Realizovana su terenska istraživanja u cilju inventarizacije faune vodozemaca i gmizavaca sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste. Istraživanje je obuhvatilo lokalitete: Virpazar, ostrva Moračnik, Raduš i Grmožur, korito rijeke Moračice i rijeka Šegrtnica na Žabljaku Crnojevića. Na istraživanim područjima registrovano je 2 vrste vodozemaca i 3 vrste gmizavaca. Podaci su unijeti i obrađeni u elektronsku (Excel) bazu. Za svaku vrstu je utvrđen status zaštite po osnovu nacionalnih lista i/ili međunarodnih lista (Bernska konvencija, EU Habitat direktiva – NATURA 2000, IUCN Crvene liste). Sve zabilježene vrste su zaštićene nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim konvencijama, ali nijesu svrstane u ugrožene kategorije prema IUCN klasifikaciji osim skadarske žabe koja se svrstava u ranjivu kategoriju, koja je balkanski endem kao i kraški gušter.

Pregled utvrđenih vrsta vodozemaca na istraživanom području sa konzervacionim statusima i stepenom ugroženosti u Crnoj Gori i Evropi:

- Skadarska žaba (*Pelophylax shqipericus*) – IUCN kategorija VU, Crvena lista CG VU, Balkanski endem, dodatak III Bernske konvencije. Vrsta je zaštićena u Crnoj Gori Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta ("Sl. list RCG", br. 76/06);
- Velika zelena žaba (*Pelophylax ridibundus*) – IUCN kategorija LC, Crvena lista CG LC, Annex V Habitat direktiva, dodatak III Bernske konvencije. Vrsta je zaštićena u Crnoj Gori Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta ("Sl. list RCG", br. 76/06).

Pregled utvrđenih vrsta gmizavaca na istraživanom području sa konzervacionim statusima i stepenom ugroženosti u Crnoj Gori i Evropi:

- Kraški gušter (*Podarcis melisellensis*) - IUCN kategorija LC, Crvena lista CG LC, Balkanski endem, Annex IV Habitat direktiva, dodatak II Bernske konvencije. Vrsta je zaštićena u Crnoj Gori Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta ("Sl. list RCG", br. 76/06). Balkanski endem;
- Barska bjelouška (*Natrix natrix*) - IUCN kategorija LC, Crvena lista CG LC, dodatak III Bernske konvencije. Vrsta je zaštićena u Crnoj Gori Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta ("Sl. list RCG", br. 76/06);

- Riječna bjelouška (*Natrix tessellata*) - IUCN kategorija LC, Crvena lista CG LC, Annex IV Habitat direktiva, dodatak II Bernske konvencije. Vrsta je zaštićena u Crnoj Gori Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta ("Sl. list RCG", br. 76/06).

Monitoring i istraživanje kolonijalnih vrsta ptica u specijalnim rezervatima prirode

Tokom 2025. godine kolonija kudravog pelikana (*Pelecanus crispus*) je praćena dva puta mjesečno u sezoni gniježđenja, pri čemu je izbrojano oko 90 aktivnih gnijezda. Procjenjuje se da populacija broji oko 250 odraslih i oko 90 mladih jedinki, te se ocjenjuje kao stabilna i vitalna, uz dobru uspješnost podizanja mladunaca. Praćena je i prostorna distribucija vrste, a jedinke su u najvećem broju registrovane na lokalitetima Mali Moračnik, Pančevo oko, Crni žar, Šarova topola, kao i na području Malog i Velikog blata, što potvrđuje značaj šireg područja jezera za ishranu i odmor ove vrste. Tokom 2025. godine prvi put su postavljeni satelitski/GPS transmiteri na četiri mlade jedinke radi praćenja njihovog kretanja i dinamike populacije. Iako je kolonija stabilna, i dalje su prisutni pritisci u vidu prolaska turističkih čamaca, nelegalnog ribolova i uznemiravanja tokom sezone gniježđenja, dok zaštitne bove postavljene 2024. godine predstavljaju važnu mjeru ograničavanja pristupa koloniji na Malom Moračniku u osjetljivom periodu.

Monitoring kolonijalnih vrsta, pored kudravog pelikana, uključuje malog kormorana (*Microcarbo pygmeus*) i velikog kormorana (*Phalacrocorax carbo*). Populacija velikog kormorana pokazuje stabilan do blago rastući trend, a značajne kolonije prisutne su na lokalitetima Pančevo oko i Crni žar, često u mješovitim kolonijama sa malim kormoranom.

Tokom 2025. godine registrovane su gnijezdeće kolonije velikog kormorana (*Phalacrocorax carbo*) na području Pančevih oka i Crnog žara (sjeverna strana jezera), zatim manja kolonija na lokalitetu oko Manastirske tapije sa oko 50 gnijezda, kao i kolonija na Malom Moračniku sa oko 100 gnijezda. U gnijezdima su najčešće registrovana dva do tri pileta, što ukazuje na dobru reproduktivnu uspješnost. Ukupan broj gnijezdećih parova velikog kormorana procjenjuje se na oko 2.000, pri čemu se vrsta registruje na čitavoj površini jezera tokom cijele godine. Najveća koncentracija zabilježena je krajem februara na području između Vranjine i Manastirske tapije, gdje je evidentirano preko 5.000 jedinki. Takođe se registruju kolonije i veća jata u preletu na sjevernoj strani jezera. Na osnovu dostupnih podataka, populacija velikog kormorana ocjenjuje se kao zdrava i stabilna.

Mali kormoran registruje se tokom cijele godine na čitavoj površini Skadarskog jezera. Najvažnija gnijezdilišta ove vrste nalaze se na sjevernoj strani jezera, gdje su kolonije evidentirane u mješovitim zajednicama sa velikim kormoranom na području Pančevih oka i Crnog žara. Manja kolonija registrovana je i na Omerovoj gorici, zajedno sa sivom čapljom. Ukupna populacija malog kormorana procjenjuje se na oko 1.200 gnijezdećih parova. Tokom ljetnjih mjeseci brojne kolonije i veće koncentracije jedinki evidentirane su na području Malog i Velikog blata, kao i duž toka Rijeke Crnojevića, što potvrđuje široku prostornu distribuciju i značaj ovih staništa za reprodukciju i ishranu vrste. Tokom zimskog cenzusa evidentirano je 1.500 jedinki.

Monitoring sive čaplje (*Ardea purpurea*) obuhvata i koloniju na Omerovoj gorici, gdje je registrovano oko 50 gnijezda sa prosječno dva mladunca po gnijezdu, uz visoku uspješnost gniježđenja. Dodatna manja kolonija evidentirana je na južnoj obali, u blizini Mačjeg zaliva, sa oko 10 gnijezda. Tokom cijele godine na sjevernoj strani jezera, na području Pančevih oka, registruje

se oko 10 parova, uz pretpostavku da se i tu gnijezde. Prostorna distribucija vrste obuhvata i južnu i sjevernu stranu jezera – od Virpazara do Ckla, kao i područje sjeverno od Rijeke Crnojevića do Pančevih oka.

Mala bijela čaplja (*Egretta garzetta*) se takođe registruje tokom cijele godine, dok su jedina potvrđena gnijezda evidentirana u mješovitoj koloniji sa kudravim pelikanom na Malom Moračniku. Prostorna distribucija vrste obuhvata čitavu površinu jezera, a najveća kolonija registrovana je u neposrednoj blizini Virpazara, na plavnim livadama, gdje broji oko 30 jedinki. Populacija se ocjenjuje kao stabilna i zdrava.

Žuta čaplja (*Ardeola ralloides*) se od proljeća registruje na sjevernoj strani jezera, posebno u rezervatu Pančevo oko, gdje se tokom ljetnjeg monitoringa bilježi i do 30 jedinki. Kolonija sa oko 20 gnijezdećih parova potvrđena je na području Gostiljske rijeke, a vrsta se registruje i na Malom i Velikom blatu, kao i u rukavcima Rijeke Morače. Na tim lokalitetima tokom ljetnjih mjeseci evidentirana je i veća kolonija čaplje govedarke (*Bubulcus ibis*), naročito na području Manastirske tapije i ušća Rijeke Morače. Na istom području tokom septembra registrovano je i desetak jedinki bukavaca (*Botaurus stellaris*).

Mala čaplja (*Ixobrychus minutus*) registruje se često na području Malog i Velikog blata, kao i na usću rijeke Morače, gdje nije brojna populacija. Takođe, tokom monitoringa registrovana je i velika bijela čaplja sa populacijom koja broji oko 50 jedinki.

Populacija bjelobrade čigre (*Chlidonias hybrida*) na Skadarskom jezeru procjenjuje se na oko 700 do 1.000 parova, čime ovo područje predstavlja jedno od najvažnijih u regionu za očuvanje ove vrste. Monitoringom tokom 2025. godine potvrđeno je stanje iz 2024. godine, da pojedine kolonije ostaju stabilne i ne mijenjaju se značajno. Lokacije poput Stanaja, Koračice i Pijesaka pokazuju visok uspjeh gniježdenja od 100%, što ukazuje na povoljne uslove za podizanje mladunaca, zahvaljujući očuvanim staništima i adekvatnoj zaštiti.

Na nekim lokacijama, prebrojavanje je otežano zbog raštrkanosti gnijezda i guste vegetacije, što sugerise da je stvarni broj gnijezda i odraslih jedinki vjerovatno veći od zabilježenog.

S druge strane, lokacije poput Crnog žara i Žabljačkih livada pokazale su niži postotak uspješnosti gniježdenja, što može biti posljedica nepovoljnih uslova ili prisustva prijetnji za gniježdenje na tim lokalitetima, tokom monitoringa 2025. godine registrovani su pritisci probijanje plovnih puteva kao i ribolov nedozvoljenim sredstvima poput agregata.

Očuvanje diverziteta ptica i njihovih staništa

Monitoring zimovalica na Skadarskom jezeru sprovodi se u okviru međunarodnog programa International Waterbird Census (IWC) od 1991. godine, uz kraći prekid 2001/2002. Istorijski podaci pokazuju da je jezero imalo potencijal da podrži preko 500.000 ptica tokom zime, s najvećom zabilježenom brojnošću 1999. godine od gotovo 150.000 jedinki. U posljednjoj deceniji uočava se trend opadanja zimovalica, što se potvrđuje i rezultatima IWC monitoringa za period 2023–2025. godina. Tokom 2023. godine registrovano je ukupno 57.598 jedinki, pri čemu je najbrojnija vrsta bila liska (26.267 jedinki); 2024. godine ukupno 11.039 jedinki, s najvećom brojnošću velikog kormorana; a 2025. godine ukupno 31.320 jedinki, pri čemu je najbrojnija vrsta bila liska (15.000 jedinki). Pad brojnosti zimovalica povezuje se s klimatskim promjenama,

promjenama vodostaja, izmjenama migracionih obrazaca, dostupnošću hrane i stepenom uznemiravanja.

Prolječni i ljetnji monitoring fokusiran je na utvrđivanje broja gnijezdećih parova, praćenje uspješnosti podizanja mladunaca, prostornu distribuciju kolonija i dinamiku promjena lokacija gniježđenja, uz posebnu pažnju na rezervate Pančevo oko i Crni žar, gdje su kolonije osjetljive na promjene vodostaja, sukcesiju tršćaka, klimatske ekstreme, neregulisane plovne puteve i antropogene pritiske. Višegodišnji monitoring omogućava praćenje sezonskih i godišnjih oscilacija, identifikaciju novih kolonija i napuštanje tradicionalnih gnjezdilišta.

Posebna pažnja posvećena je istraživanjima dinamike kolonijalno gnijezdećih vrsta u rezervatima Pančevo oko i Crni Žar, koji predstavljaju ključne lokalitete za gniježđenje malog i velikog kormorana (*Microcarbo pygmeus*, *Phalacrocorax carbo*), čaplji (*Ardea cinerea*, *Egretta garzetta*, *Ardea alba*), čigri (*Chlidonias hybrida*) i drugih vodenih vrsta.

Tokom ovogodišnjeg monitoringa otkrivena su i nova gnjezdilišta za vrste iz porodice gnjuraca, na prostoru ostrva Beška, dok su na području Velikog i Malog blata evidentirane gnijezdeće kolonije ćubastog gnjurca (*Podiceps cristatus*) i crnovratog gnjurca (*Podiceps nigricollis*), pri čemu je tokom septembra na području Malog blata registrovano oko 50 mladih jedinki.

Od indikatorskih vrsta redovno se prati stanje patke nJORKE, koja se tokom 2025. godine registrovala isključivo na sjevernoj strani Skadarsko jezero, sa jatom od oko 50 jedinki i distribucijom od područja Velikog blata do Pančevih oka, pri čemu gniježđenje na tim lokalitetima nije registrovano.

Utvrđeno stanje vrsta iz porodice kuna

Aktivnost monitoringa vrsta iz porodice kuna realizovana je kroz saradnju sa NVO Wildlife Montenegro u periodu mart–maj 2025. godine u okviru međunarodnog projekta. Monitoring je obuhvatio pregled 55 unaprijed definisanih lokacija primjenom standardizovane metode za praćenje vidre (*Lutra lutra*), pri čemu su zabilježena 24 pozitivna nalaza, što ukazuje na stabilno prisustvo vrste na području Parka. Tokom istraživanja postavljene su i dvije kamera-zamke, pri čemu su u rejonu Biškog repa po prvi put dobijeni foto i video zapisi mužjaka i ženke vidre, dok na lokalitetu Karuč nije registrovano prisustvo. Rezultati ukazuju na relativno stabilan trend populacije, uz evidentirane lokalne pritiske i prijetnje koje zahtijevaju dalje sistematsko praćenje i primjenu mjera zaštite.

Zaštita i održivo korišćenje vodenih resursa

Na području Parka vršio se monitoring voda od strane Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju. Zvaničan izvještaj institucije za 2025. godinu biće dostupan krajem aprila 2026.godine.

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore u svom godišnjem izvještaju (VI-24) fizičko-hemijske, hemijske i biološke osobine površinskih voda i fizičko-hemijske i mikrobiološke osobine podzemnih voda u Crnoj Gori za 2024. godinu, konstatovano je da na osnovu vrijednosti osnovnih fizičko-hemijskih elemenata kvaliteta ispitivanih prirodnih jezera zabilježen dobar status na Skadarskom jezeru na lokaciji Moračnik. Takođe, Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore je u toku 2025. godine sproveo istraživačke aktivnosti na području NP Skadarsko jezero u

vidu in situ mjerenja sa multiparametarskom sondom i ručno uzorkovanje vode iz čamca koje su definisane u dokumentu *Data Collection Activity plan-Delivery D.1.1.* u okviru projekta SMART WATER na 20 lokacija na sjeverozapadnom dijelu Skadarsko jezera (prostor Kamenik, Vranjina i Virpazar). U februaru 2026. godine organizovaće se radionica u okviru projekta Smart Water, na kojoj će biti predstavljeni dosadašnji rezultati istraživanja.

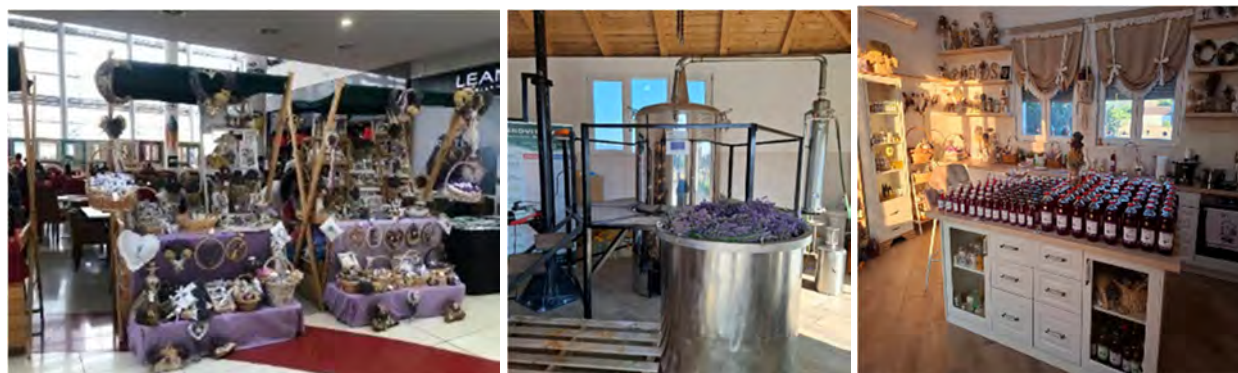
Strateška oblast 2: Očuvanje, unapređivanje i promocija kulturno-istorijskih i etnografskih vrijednosti i potencijala

U kontekstu redovnih aktivnosti kroz primaran rad koji se tiče inventarisanja i dokumentovanja nematerijalne kulturne baštine na prostoru NP Skadarsko jezero zabilježena je vještina - repariranje i izrada tradicionalne malisorske nošnje „Džuplete” u oblasti Malesije.

Slika 1: Vještina repariranja i izrade tradicionalne nošnje

Takođe je obrađena vještina - tradicionalni uzgoj i primjena ljekovitog bilja (gazdinstvo Bećović) iz Dinoša.

Slika 2: Uzgoj i plasman ljekovitog bilja

Zahvaljujući još uvijek dijelom prisutnosti aktivnosti kulturno-umjetničkih društava, kao aktivnih čuvara i prenositelja baštine, brojni elementi nematerijalne kulturne baštine još uvijek su očuvani. Tu bi naveli KUD „Radman Šarkić“, „Koha“ iz Dinoša, „Besa“ iz Zatrijebča, „Lirija“ iz Milješa, i „Rapaša“ iz Hota.

Upućena je i prosljeđena Inicijativa za zaštitu Šestanskog sira Upravi za zaštitu kulturnih dobara, koja je prihvaćena.

Slika 3: Lokalni proizvođači šestanskog sira

Kroz kreiranje okvira za promociju nacionalnih parkova i predstavljanje široj javnosti 20-21. marta su organizovani „Dani Nacionalnih parkova“ u TC Big Fashion, u Podgorici. Tom prilikom održan je sajam proizvoda lokalnog stanovništva i prezentacija starih vještina i zanata sa prostora svih pet nacionalnih parkova.

Slika 4: Prezentacija nacionalnih parkova u TC Big Fashion

Nacionalni parkovi su učestvovali u organizaciji događaja „Festival vina i ukljeve“ u martu na Virpazaru.

Slika 5: Sa prezentacije baštine u Virpazaru

Promocija NP Skadarsko jezero u okviru Manifestacije „Dani krpa“ na Plavnici, osim prezentacije Parka, upriličena je i demonstracija pletenja ribarske mreže kao rijetke vještine i znanja. Ova promocija pružila je posjetiocima nesvakidašnji doživljaj kroz demonstraciju tradicionalnog pletenja ribarskih mreža. Posebno su uživali mladi koji su pokušali da nauče ovu vještinu.

Slika 6: Sa manifestacije Dan krpa na Plavnici

Upućena je inicijativa prema Pošti Crne Gore za štampanje markica gdje su dati predlozi za sve nacionalne parkove Crne Gore, za kulturno-istorijsko i etnografsko nasljeđe (fotografije sa opisom i obrazloženjem) u cilju promocije Parkova kroz ovakav vid prikaza.

Uzeto je učešće u osmišljavanju, organizovanju i prezentaciji NP Skadarsko jezero na završnoj konferenciji projekta „Sliv Skadarskog jezera - Prekogranični rezervat biosfere“, uz pripremu i odabir učesnika za sajam koji je organizovan povodom ove konferencije u zgradi Naučno-tehnološkog centra.

Slika 7: Organizovan sajam domaćih proizvoda

Uzeto je učešće u Strategiji za jačanje upravljanja, promocije i održivog korišćenja kulturnog naslijeđa u Crnoj Gori u Ministarstvu kulture i medija na Cetinju.

Na poziv Agencije za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice, uzeto je učešće u projektu „Mistične priče Dunavske zelene rute“, koji predstavlja valorizaciju međunarodnog prirodnog i nematerijalnog naslijeđa, sa ciljem društveno-ekonomskog razvoja ruralnih područja Podunavlja.

Strateška oblast 3: Edukacija, interpretacija prirodnih i kulturnih vrijednosti parka i razvoj turizma orijentisanog ka prirodi

Razvijena i unaprijeđena edukacija i interpretacija

Tokom protekle 2025. godine u Nacionalnom parku Skadarsko jezero realizovan je veliki broj edukativnih aktivnosti za djecu svih uzrasta. Aktivnosti su sprovedene kako na otvorenom (pješačke ture i krstarenja sa ciljem posmatranja i istraživanja ptica, upoznavanja sa drugim vrstama flore i faune, kao i obilazak drugog nacionalnog parka), tako i kroz interaktivne radionice organizovane u školama i Centrima za posjetioce (prezentacije, izvođenje predstava i performansa, kreativne aktivnosti).

Edukativne aktivnosti bile su usmjerene na teme i važne ekološke datume predviđene Godišnjim programom NP Skadarsko jezero, ali i na teme koje su predlagale same vaspitno-obrazovne ustanove.

U navedenim edukativnim aktivnostima učestvovalo je ukupno 2.145 učenika iz 23 osnovne škole sa teritorije Bara, Budve, Podgorice, Zete, Nikšića, Danilovgrada, Kolašina, Herceg Novog i Tivta; 195 predškolaca iz četiri predškolske ustanove iz Podgorice, Bara i Zete; 50 učenika iz dvije internacionalne škole iz Budve i Podgorice, kao i 120 učenika iz tri srednje škole iz Budve, Podgorice i Plužina.

Realizovane su brojne tematske i edukativne radionice povodom obilježavanja važnih ekoloških datuma predviđenih Programom upravljanja NP Skadarsko jezero, među kojima su: Dan vlažnih

staništa, Dan voda, Dan planete Zemlje, Dan vidre, Dan zaštite biodiverziteta, Dan evropskih parkova, Dan zaštite životne sredine, kao i period ribolovnog zabrana.

Povodom obilježavanja Svjetskog dana voda, učenici OŠ „Milorad Musa Burzan” i OŠ „Pavle Rovinski” iz Podgorice, kao i OŠ „Vladika Danilo” i OŠ „Zarija Vujošević” iz Zete, upoznali su se sa bogatstvom biodiverziteta zaštićenog područja, značajem vode za čovjeka i ukupan živi svijet, kao i sa sve izraženijim problemom nedostatka pijaće vode na Planeti, u skladu sa ovogodišnjom temom „Čuvajmo lednike“. U okviru obilježavanja ovog datuma, učenici OŠ „Milorad Musa Burzan” i OŠ „Vladika Danilo” su 21. marta obišli vodoizvorište „Bolje sestre“. Kroz saradnju NP Skadarsko jezero i Regionalnog vodovoda Crnogorsko primorje, učenici su, uz stručnu podršku zaposlenih, imali priliku da se upoznaju sa karakteristikama vodoizvorišta i učestvuju u uzorkovanju vode na terenu i u laboratoriji.

Slika 8: Radionice povodom obilježavanja ekoloških datuma

U okviru edukativnog programa Demokratske radionice „Barbara Pramer“ Skupštine Crne Gore, 22. aprila, povodom Svjetskog dana planete Zemlje, održana je radionica sa učenicima OŠ „25. maj“ iz Petnjice, tokom koje su učesnici razgovarali o izazovima u zaštiti životne sredine, razvoju ekološke svijesti i važnosti zajedničkog djelovanja, dok je 20. septembra. Povodom obilježavanja Dana ekološke države Crne Gore, realizovana je radionica sa članovima Ekološke sekcije OŠ „Oktoih“ iz Podgorice. Nakon ovih i drugih aktivnosti, zaključen je Memorandum o saradnji između Skupštine Crne Gore i Javnog preduzeća za nacionalne parkove, s ciljem unapređenja edukacije mladih o očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti i zaštiti životne sredine.

Slika 9 : Demokratske radionice „Barbara Pramer“ Skupštine Crne Gore

Poseban akcenat stavljen je na edukativne aktivnosti u periodu ribolovnog zabrana, koje su imale za cilj podizanje svijesti cjelokupne lokalne zajednice o značaju ribljeg fonda i njegovom očuvanju.

Pored programskih aktivnosti realizovan je i veći broj vanprogramskih aktivnosti u saradnji sa vaspitno-obrazovnim ustanovama sa teritorije Parka. Među njima su učešće u sportsko-edukativnoj manifestaciji „Žogarije“ (u organizaciji Opštine Zeta i Ambasade Slovenije), kao i radionice organizovane na zahtjev škola na teme: „Život nekad i sad“, „Kopnene vode“, „Živi svijet Skadarskog jezera“, „Dan borbe protiv dijabetesa“ i „Kompostiranje u osnovnim školama“, realizovane kroz projekat Parkova Dinarida.

U obilježavanju važnih ekoloških datuma redovno su učestvovalе lokalne škole (njih pet) koje gravitiraju Parku i koje su od 2019. godine dio Mreže škola NP Skadarsko jezero, kao i škole iz okolnih opština.

Urađen je elaborat za formiranje edukativne staze „Šuma na vodi“ na lokalitetu Vranjina (ušće rijeke Morače), a planirano je da se njeno uređenje realizuje u narednom periodu.

Tokom 2025. godine NP Skadarsko jezero stavio je veći fokus na interpretativne ture i programe obilaska parka. Organizovane su tri interpretativne ture za zaposlene hotela Mediteran iz Budve (oko 200 osoba) tokom dvodnevnog izleta, uključujući vođene ture brodom, kupanje na plaži Pješačac i kajakarenje. Takođe je održana interpretativna tura brodom za predstavnike Centralne banke. Nakon što je park dobio sopstveno plovilo, organizovana su posmatranja ptica u septembru i oktobru, uključujući turu za ambasadorku Danske.

Park je prepoznatljivo zaštićeno prirodno područje koje privlači domaće i međunarodne posetioce
U skladu sa programskim aktivnostima, uvažavajući vrijednosti i ljepote NP Skadarsko jezero i njegov značaj u promociji prirodne baštine i potencijala Crne Gore, u kontinuitetu je informisana javnost o najznačajnijim programskim, vanprogramskim i projektnim aktivnostima koje JPNPCG-

NP Skadarsko jezero sprovodi samostalno i/li u saradnji sa nadležnim institucijama i drugim subjektima, o prirodnim i kulturnim vrijednostima, kao i turističkoj ponudi zasnovanoj na prirodi. Realizovane su aktivnosti usmjerene na pravovremeno, tačno i transparentno informisanje javnosti o radu NP, promociji prirodnih dobara, podizanju svijesti o značaju očuvanja prirode, kao i jačanju povjerenja javnosti u rad Parka.

Informisanje i promocija zaštićenog područja vršila se posredstvom štampanih i elektronskih medija, društvenih mreža (Instagram i Facebook), Youtube kanala i sajta JPNPCG, kao i u saradnji sa drugim subjektima.

Tematski fokus medijskih aktivnosti bio je usmjeren na promociju zaštite biodiverziteta, bogatstvo i zaštitu ptičjih vrsta posebno pelikane, kandidovanje sliva Skadarskog jezera za UNESCO rezervat biosfere, borbu protiv nezakonitih aktivnosti, naročito krivolova i bespravne gradnje, upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima, te obilježavanje ekoloških datuma.

Slika 10: Promocija NP na elektronskim portalima

Digitalna komunikacija zabilježila je rast broja pratilaca, a ovaj rezultat ostvaren je kroz redovno objavljivanje promotivnog, edukativnog i vizuelno prilagođenog sadržaja i povećanu interakciju sa pratiocima na društvenim mrežama. Od početka 2025. godine radilo se intenzivno na promociji putem digitalnih kanala, koji su prepoznati kao mjesta gdje možemo razvijati imidž nacionalnih parkova, ali i informisati javnost o najvažnijim pitanjima, aktivnostima, mogućnostima za turizam i aktivni odmor. Posebna pažnja u ovom segmentu posvećena je takozvanom „organskom rastu profila”, pa su stranice u kontinuitetu bile predmet pažnje i pregleda čiji je broj na kvartalnom nivou varirao između 300 hiljada do 1,5 miliona.

Slika 11: Statistika na društvenim mrežama

Sadržaj na veb sajtu JP je u kontinuitetu ažuriran postavljanjem informacija, aktuelnosti, dokumentacije, fotografija i video snimaka u cilju informisanja javnosti o najznačajnijim aktivnostima Javnog preduzeća i nacionalnog parka. Postavljene su digitalizovane ankete i nove

tematske kategorije, unaprijeđen sistem kupovine godišnjih ulaznica uvođenjem QR kodova što omogućava bržu i jednostavniju kupovinu.

Slika 12 : Promotivni tekst IUCN Newsletter

Uzeto je učešće u promociji ukupno 30 manifestacija i događaja sa ciljem promocije prirodnih, kulturnih vrijednosti parkova i aktivnog odmora. Izdvajamo promociju obilježavanja najznačajnijih ekoloških datuma, besplatnih ulaza za NPCG, Dane nacionalnog parka Skadarsko jezero i Durmitora, Dan koprive u NP Lovćen, te Dane NPCG u Podgorici.

Slika 13: Promocija NP Skadarsko jezero

Slika 14: Objave na društvenim mrežama koje su izazvale pažnju pratilaca

PR kampanje

U cilju promocije NP i povoljnosti kupovine Godišnje ulaznice, te borbe protiv krivolova, osmišljene su i realizovane kampanje, samostalno ili u saradnji sa drugim akterima:

- „Godišnja ulaznica – Tvoja vrata u svijet nacionalnih parkova“ - Kroz višemjesečnu kampanju promovisana je godišnja ulaznica za NPCG kojom je posjetiocu po promotivnoj cijeni od 13,50 eura omogućen neograničeni broj ulazaka u svih pet zaštićenih područja

Slika 15: Promocija godišnje ulaznice

- „Budi odgovoran – prijavi krivolov“ - kampanja organizovana tokom ribolovnog zabrana od 15. marta do 15. maja, sa ciljem podizanja svijesti građana o zaštiti ribljeg fonda i suzbijanja nezakonitih aktivnosti.

U cilju informisanja javnosti, preduzete su, između ostalog, sljedeće aktivnosti:

- Medijsko informisanje (najava kampanje, informacije za javnost, gostovanja predstavnika JPNPCG u medijima);
- Upućen je apel građanima da se u vrijeme ribolovnog zabrana suzdrže od kupovine ribe koja se plasira u vanpijačnoj prodaji, te da se sve nezakonite aktivnosti prijave Monitoring centru JPNPCG;
- Osmišljen je, dizajniran i postavljen poster kampanja na društvenim mrežama, te pojedinim lokacijama u Podgorici (tržnice i pijace). Organizovane su tematske edukativne radionice u Centru za posjetioce na Vranjini
- „Posjeti ih sve“ u saradnji sa Crnogorskom komercijalnom bankom
Online kupovinom Godišnje ulaznice uz korišćenje Visa kartica ove banke, posjetioци su ostvarivali povrat novca u iznosu od 50%. Promocija ove ulaznice u kontinuitetu je vršena na društvenim mrežama, dok su građani o ovoj povoljnosti informisani kroz više različitih objava, vizuala i anketa. Godišnja ulaznica promovisana je tokom različitih medijskih gostovanja i istupa u javnosti.
- „Kupujmo naše“ u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore, godišnje ulaznice dijeljene su kao nagrada građanima koji su kupovali domaće proizvode

Slika 16: Kampanje koje su realizovane

Promotivni stalci sa QR kodom za online kupovinu dnevnih i godišnjih ulaznica postavljeni su u hotelima i turističkim organizacijama u više opština, što posjetiocima olakšava planiranje obilaska nacionalnih parkova i informisanje o aktivnom odmoru. Ova aktivnost dio je kampanje „Jedna ulaznica – pet nacionalnih parkova“ koju JPNPCG sprovodi radi promocije Godišnje ulaznice. Promovisano je učešće NPCG na brojnim manifestacijama i događajima uključujući promociju turističke ponude svih pet nacionalnih parkova na regionalnim sajmovima turizma, tradicionalnoj dvodnevnoj manifestaciji Dani NPCG u Podgorici, sajmu „EcoLife Montenegro“ u Podgorici, Prvom crnogorskom manifestu i Proljećnjem podgoričkom pazaru, a sa ciljem promocije zdravih stilova života, očuvanja prirode, kulture i tradicije, organske proizvodnje, eko i etno smještaja i aktivnog turizma.

U okviru obilježavanja Dana proglašenja ekološke države Crne Gore u organizaciji Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, NPCG su kroz aktivnosti čišćenja prostora poslali poruku o važnosti očuvanja zaštićenih područja za buduće generacije.

U cilju promocije nacionalnih parkova na Svjetskom sajmu turizma u Japanu pripremljeni su promotivni tekstovi i fotografije za potrebe NTO CG. Takođe je pripremljen tekst o pelikanima – za časopis regionalnog IUCN-a.

Kroz Sporazum o partnerstvu sa DiscoverMNE realizovana su promotivna snimanja kroz koja su predstavljene prirodne i kulturne vrijednosti, ali i zanimljive činjenice, legende, priče. U saradnji sa WOW TV promovisane su prirodne i kulturne vrijednosti Parka.

Slika 17: Promotivne objave u saradnji sa DiscoverMNE

Nastavljeno je sa promocijom osam etičkih principa „Ne ostavljaj tragove – Leave No Trace“. Na društvenim mrežama u kontinuitetu su objavljeni predlozi o lokalitetima i aktivnom odmoru kako bi posjetioce informisali i zainteresovali za njih.

Uzeto je učešće u organizaciji i informisanju sa oko 40 značajnih događaja (okrugli sto, panel, sjednice Socio-ekonomskog savjeta) koje je pripremila Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj.

U cilju informisanja i promocije NPCG objavljeno je:

- Oko 180 saopštenja (informacija za javnost, reagovanja, apela, najava događaja);
- Oko 1.000 objava na društvenim mrežama (Facebook, Instagram);
- Organizovano u saradnji sa predstavnicima medija 114 gostovanja/izjava predstavnika JPNPCG;
- Pripremljeno 47 odgovora na upite novinara čime je obezbijeđena pravovremena i tačna informisanost javnosti;
- Stranice na društvenim mrežama (Facebook i Instagram) bilježe po 18.000 pratilaca.

Unapređena medijska vidljivost rezultat je kontinuirane saradnje sa medijima, kao i pravovremenog reagovanja na aktuelne teme iz oblasti zaštite prirode.

Za potrebe promocije Parka izrađen je i štampan promotivni i korporativni materijal sa logom i motivima NP Skadarsko jezero, kao i flajer (100 komada) u vezi sa ribolovnim zabranom.

Strateška oblast 4: Turizam zasnovan na aktivnom odmoru u prirodi

Unaprijeđena i razvijena posjetilačka infrastruktura Parka

Turistička infrastruktura u Nacionalnom parku Skadarsko jezero ključna je za unapređenje posjete i razvoj održivog turizma. U prethodnom periodu izvršena je zamjena folija na bilbordu na lokaciji Tanki Rt, dok je za postavku bilborda na Vranjini izrađen novi dizajn folije. Takođe, urađen je dizajn i postavljena ceradno platno na spoljašnjem zidu zgrade Uprave na Vranjini, čime je dodatno poboljšano informisanje posjetilaca i vidljivost turističkih sadržaja parka. Izvršeni su molersko zanatski radovi u Centru za posjetioce Virpazar.

Unaprijeđena je staza za sportsko-rekreativni ribolov Tanki rt i Morača.

U okviru saradnje sa PSCG i NVO CSTI, uspješno je završena finalna faza tematske staze na lokalitetu Ostros – Ckla, čime je staza spremna za posjete i edukativne aktivnosti. Pored toga, obnovljena je markacija staze Obod Rijeka – Crnojevića, čime su unaprijeđeni uslovi za posjete i sigurnost posjetilaca.

Predviđena je izrada idejnog rješenja postojećeg stanja i idejnog rješenja sa predmjerom i predračunom Upravne zgrade NP Skadarsko jezero na Vranjini, u kojoj se nalazi Centar za posjetioce. Za planirani vidikovac na Vranjini izrađeno je idejno rješenje arhitekture, uključujući ogradu i mobilijar, sa predmjerom i predračunom. Ipak, predloženo je da se odustane od uređenja vidikovca i da se sredstva preusmjere na druge aktivnosti, s obzirom na nepristupačnost lokacije i istoriju nepovoljnih vremenskih uslova, što je ukazivalo da bi ovakva investicija bila neisplativa.

Prema elaboratu i katastru, planirana je izrada i postavljanje pet informativno-najavnih, četiri table dobrodošlice i osam smjerokaznih tabli ka i unutar Parka, koje će usmjeravati posjetioce sa saobraćajnih puteva na glavne ulaze u Park. Ipak, zbog nedostatka finansijskih sredstava, ova aktivnost do sada nije realizovana.

Aktivnost izgradnje infrastrukture za Mobil Home na lokalitetu Komarno nije realizovana, a JPNPCG planira da isti lokalitet predloži u novom Programu privremenih objekata za period 2025–2029. godine.

Unaprijeđena turistička ponuda koja je zasnovana na rekreaciji

Kada je riječ o osmišljavanju novih koncepata u Centrima za posjetioce, tokom 2022. godine, u okviru PA.CON projekta, u Centru za posjetioce u Virpazaru postavljena je nova izložbena postavka posvećena tradicionalnim načinima privređivanja i ribolova na Skadarskom jezeru. S obzirom na veliko interesovanje posjetilaca za postojeću postavku, trenutno nije potreban razvoj nove, ali se planira da se u budućnosti nastavi rad na unapređenju i osmišljavanju dodatnih sadržaja.

Nabavkom adekvatnog plovila dodatno je unaprijeđen turistički proizvod „posmatranje ptica“, obogaćena ponuda i privučene specifične ciljne grupe turista.

U izvještajnom periodu nastavljen je razvoj rekreativnih sadržaja kroz unapređenje i promociju pješačkih i biciklističkih staza, kao i aktivnosti na vodi, sa posebnim akcentom na kajakarenje i panoramske vožnje. Ove aktivnosti doprinijele su povećanju broja posjetilaca zainteresovanih za aktivni odmor i boravak u prirodi. Takođe, unaprijeđena je organizacija vođenih tura sa ciljem kvalitetnije interpretacije prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka, čime je dodatno obogaćen cjelokupan doživljaj posjete NP Skadarsko jezero.

Strateška oblast 5: Međunarodna i lokalna saradnja i socio-ekonomski razvoj

Unapređenje upravljanja, umrežavanja, zaštite i promocije kroz nacionalnu i međunarodnu saradnju

NP Skadarsko jezero je tokom 2025.godine ostvario značajnu saradnju sa institucijama i organizacijama sa državnog nivoa. Saradnja je unaprijeđena na svim nivoima. U tom kontekstu naročito se izdvaja saradnja sa ministarstvima koje su imale za cilj zaštitu prostora i održivi razvoj Parka.

Uz podršku resornog Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i kroz djelovanje Ekološke inspekcije uspješno su uklonjeni plutajući objekti, a ista je Parku pružala podršku u evidenciji bespravne gradnje. Podrška resornog Ministarstva ogledala se i u činjenici da je sliv Skadarskog jezera zvanično nominovan kao budući Rezervat biosfere.

Takođe, uz podršku Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, konkretno Urbanističko-građevinske inspekcije koja djeluje u okviru tog ministarstva evidentirani su slučajevi nelegalne gradnje i isti procesuirani na dalje odlučivanje.

Ministarstvo turizma je Parku pružalo podršku u pripremi i realizaciji turističke sezone, sa naročitim fokusom na djelovanje Direktorata za inspeksijski nadzor. Na taj način je smanjen obim sive ekonomije kroz aktivnosti turističke inspekcije i njihove kontrole plovila za prevoz putnika.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, tačnije Direktorat za ribarstvo pružao je logističku podršku tokom ribolovnog zabrana na jezeru, čime su rezultati u tom segmentu dostigli zavidan nivo.

Nacionalna turistička organizacija Crne Gore promovisala je destinaciju NP Skadarsko jezero na regionalnom i međunarodnom nivou, što je indirektno uticalo na povećan broj posjetilaca ovom zaštićenom području iz gotovo svih zemalja svijeta.

Pored pobrojanih institucija i organizacija, Park je imao saradnju sa Agencijom za zaštitu životne sredine, Eko fondom (zahvaljuću čemu su obezbijedene određene donacije za Park), Upravom policije i njihovom plovnom jedinicom koja je Službi fizičke zaštite pružala asistenciju u suzbijanju protivpravnih aktivnosti.

Zavod za hidrologiju i seizmologiju redovno je kontrolisao nivo vode Skadarskog jezera, dok je Ekotoksikološki zavod vršio konstantna mjerenja kvaliteta vode jezera i njegovih pritoka.

Tokom izvještajnog perioda realizovane su aktivnosti usmjerene na jačanje saradnje Nacionalnog parka Skadarsko jezero sa nevladinim sektorom, međunarodnim organizacijama i inicijativama, kao i na unapređenje projektne spremnosti Parka kroz pripremu i realizaciju projektnih aktivnosti u oblasti zaštite prirode i životne sredine.

U okviru saradnje sa nevladinim sektorom, tokom izvještajnog perioda ostvarena je saradnja sa nevladinim organizacijama koje djeluju na nacionalnom nivou, sa kojima su, u partnerskom odnosu, pripremani i podnošeni projektni prijedlozi na domaće i međunarodne javne pozive. Tokom 2025. godine podnijeto je ukupno osam projektnih prijedloga za Nacionalni park Skadarsko jezero, usmjerenih na očuvanje biodiverziteta, unapređenje upravljanja zaštićenim područjem i jačanje institucionalnih kapaciteta Parka.

Poseban doprinos međunarodnoj vidljivosti i prepoznatljivosti Nacionalnog parka Skadarsko jezero ostvaren je kroz uspostavljanje saradnje u okviru inicijative Wilder Parks, koju sprovodi Rewilding Europe. U okviru ove inicijative, Nacionalni park Skadarsko jezero dobio je status „Wilder Park“, čime je dodatno potvrđena posvećenost Parka principima očuvanja prirodnih procesa, biodiverziteta i dugoročne zaštite prirodnih vrijednosti.

Tokom izvještajnog perioda uspješno je završen projekat „Sliv Skadarskog jezera – prekogranični rezervat biosfere“, čijom realizacijom je pripremljena i podnijeta kandidatura za proglašenje sliva Skadarskog jezera prekograničnim rezervatom biosfere u okviru UNESCO MAB programa. Ovim projektom značajno su unaprijeđeni međunarodna saradnja, prekogranična koordinacija i strateško pozicioniranje Nacionalnog parka Skadarsko jezero u okviru međunarodnih mehanizama zaštite prirode.

Realizacija projektnih aktivnosti tokom izvještajnog perioda sprovedena je u skladu sa odobrenim projektnim planovima, uz fokus na kvalitetnu implementaciju i redovno izvještavanje o sprovedenim aktivnostima, u skladu sa zahtjevima donatora i internim procedurama Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore. Ovim aktivnostima dodatno je unaprijeđena projektna aktivnost Parka i stvoreni su uslovi za nastavak razvoja saradnje i projektnih inicijativa u narednom periodu. Realizovane su aktivnosti na projektima Eco DaLLi, Sliv Skadarskog jezera - prekogranični rezervat biosfere i Očuvanje prirodnih vrijednosti nacionalnih parkova kroz unapređenje Službe fizičke zaštite.

Podrška lokalnoj zajednici u održivom razvoju u skladu sa principima očuvanja vrijednosti Parka

Kontinuirana aktivnost, kojom se daje podrška lokalnom stanovništvu (proizvođačima), da izrade karakteristične suvenire i rukotvorine, imala je za rezultat nabavku određene količine, sa kojima je dopunjena postojeća suvenirnica Parka.

Prilikom organizovanja manifestacija i događaja u okviru Parka, lokalno stanovništvo se rado odazove i učestvuje u istoj, ali ako je mjesto održavanja izvan nacionalnog parka u posljednje vrijeme odaziv je slab iz objektivnih razloga (moraju sami da snose troškove putovanja).

Saradnja sa lokalnim turističkim organizacijama Bara, Zete, Tuzi i Prijestonice Cetinje doprinijela je boljoj promociji Skadarskog jezera kao eko-turističke destinacije, a što je rezultiralo boljoj posjećenosti parka u odnosu na prethodnu godinu.

NP Skadarsko jezero je participirao ili bio suorganizator u brojnim i već tradicionalnim manifestacijama koje se odvijaju na prostoru područja Parka.

Stručne službe JPNPCG su uspješno izradile Planove gazdovanja šumama u privatnoj svojini za sve nacionalne parkove za 2025. godinu. Međutim, za područje opština na kojima se nalazi Nacionalni park Skadarsko jezero nije bilo pristiglih zahtjeva za izradu ili usklađivanje planova gazdovanja, što otežava pravovremeno planiranje i upravljanje šumskim resursima u ovom zaštićenom području. Ovo je prvi put da se od ove godine radi Plan i za NP Skadarsko jezero jer su se tokom 2024. godine evidentirane bespravne sječe, a vlasnici šuma nisu bili upoznati sa procedurom korišćenja šuma u privatnoj svojini. Takođe, održana su dva sastanka sa lokalnom zajednicom kojima je predstavljen zakonski okvir korišćenja šuma u privatnoj svojini u zaštićenim područjima.

Socio-ekonomski razvoj područja Parka

Tokom 2025.godine održane su dvije tematske sjednice Socio - ekonomskog foruma u NP Skadarsko jezero.

Prva sjednica je održana na temu: „Priprema turističke sezone, izazovi i očekivanja“.

Istoj je prisustvovao respektabilan broj predstavnika lokalnih udruženja, turističkih vodiča, agencija, udruženja brodara, lokalnih turističkih organizacija Bar, Zeta i Tuzi, predstavnici lučke kapetanije iz Bara, predstavnici opština Bar i Zeta, kao i predstavnici ministarstva turizma i ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine.

Takođe, sjednici su prisustvovali i predstavnici menadžmenta JPNPCG i Uprave Nacionalnog parka Skadarsko jezero.

Tokom diskusije otvorene su brojne teme sa fokusom na koji način treba osmisliti i sprovesti turističku djelatnost, koja mora biti sistemska, a ne stihijska. Kao ključni problemi detektovani su: preprodavanje karata, njihova zloupotreba od strane pojedinih brodara, štandovi koji reklamiraju nelegalne aktivnosti, problemi sa računima i brojni drugi izazovi sa kojima se godinama Nacionalni park suočava u svom radu. Takođe, kao jedan od većih problema istaknuta je činjenica da Agencija za zaštitu životne sredine nije dala pozitivno mišljenje na Program privremenih objekata što dalje usložnjava poslovanje i rad privrednih subjekata koje se bave turizmom, a Nacionalnom parku uskraćuje određene naknade za korišćenje istih.

Od strane menadžmenta JPNPCG i Uprave parka iskazana je apsolutna spremnost da u saradnji

sa nadležnim državnim i lokalnim organizacijama i inspekcijama nastave aktivnosti na suzbijanju sive ekonomije, uvođenju reda u turističkoj djelatnosti i svim drugim aktivnostima od opšteg interesa. S tim u vezi na sastanku su i dogovorene konkretne aktivnosti koje su pretočene u formi zaključaka.

Druga sjednica Socio-ekonomskog foruma održana je Upravnoj zgradi na Vranjini 12.12.2025.godine sa dnevnim redom: „Zaštita i unapređenje saradnje sa inspekcijama i učešće lokalnih zajednica u NP Skadarsko jezero i analiza rezultata turističke sezone“.

Sastanku su prisustvovali, pored menadžmenta Javnog preduzeća za nacionalne parkove i Uprave NP Skadarsko jezero i predstavnici Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstva turizma, Predsjednik SO Zeta, predstavnici lokalnih turističkih organizacija Bar i Zeta, kao i inspeksijskih službi sa lokalnog nivoa. Tokom sjednice su predočeni rezultati koje Nacionalni park ostvario u segmentu zaštite i turističkih tokova, apostrofirajući učinke i ostvarene rezultate između dvije sjednice. Konstatovan je određeni progres, naročito u segmentu suzbijanja nelegalnog izlova ribe, uklanjanja plutajućih objekata na području Karuča, zaštite prostora u cjelini i dobrih turističkih parametara za 2025.godinu. Konstatovano je da je sinergija svih subjekata sa lokalnog i nacionalnog nivoa dala određene pozitivne rezultate, ali i da postoji ogroman potencijal da se kroz buduću saradnju dostigne poželjan i održiv socio-ekonomski razvoj područja.

Sa obje održane sjednice sačinjeni su detaljni Zapisnici i formirani odgovarajući zaključci.

Analizom rada Forumu kroz ove dvije sjednice, ali i bilateralnim sastancima koje je Uprava parka imala sa lokalnim i državnim strukturama napravljen je ozbiljan pomak u saradnji Parka i lokalne zajednice i ostalih korisnika prostora Parka. S tim u vezi obezbijeđeno je značajno veće prisustvo osjećaja „vlasništva“ nad ciljevima upravljanja, zajednica je kroz participativne sastanke uključena u proces izrade Plana upravljanja NP Skadarsko jezero 2026-2030.godina, obezbijeđena je veća podrška zaštiti područja, relativno unaprijeđeno korišćenje tradicionalnih iskustava i znanja lokalnog stanovništva, a koje u perspektivi mogu postati od ključne važnosti za planiranje i sprovođenje različitih mjera upravljanja. Povjerenje u rad Parka ogleda se i u činjenici ostvarivanja bolje kontrole i praćenja stanja, efikasnije komunikacije i razmjene informacija i kroz razne druge i mjerljive rezultate.

U cilju unapređenja rada Socio-ekonomskog foruma u narednom periodu uradiće se konkretan Program rada, inoviran postojeći Poslovnik o radu, urađene tehničke smjernice i konstituisani stalni sazivi koji će dalje participirati u njegovom radu.

Izdati urbanističko-tehnički uslovi i unaprijeđena informaciona osnova za privremene objekte

U ovom Nacionalnom parku tokom 2025. godine nisu izdavani urbanističko-tehnički uslovi, jer nije donesen Program objekata privremenog karaktera za period 2025–2029. Program nije usvojen zbog nepostojanja jasno definisanih zona i režima zaštite, budući da važeći Prostorni plan posebne namjene iz 2001. godine nije usklađen sa Zakonom o zaštiti prirode. Bez pribavljenih smjernica i uslova zaštite prirode od Agencije za zaštitu životne sredine nije bilo moguće utvrditi zone zaštite, koje predstavljaju osnov za planiranje lokacija i postavljanje objekata privremenog karaktera, što je onemogućilo izdavanje urbanističko-tehničkih uslova.

Strateška oblast 6: Unapređenje fizičke zaštite i infrastrukture

Služba fizičke zaštite ima značajnu podršku Službe za kontrolu i monitoring, koja pruža tehničku i po mogućnosti fizičku asistenciju što značajno utiče na poboljšanje funkcionalnosti službe fizičke zaštite. Takođe, ostvarena je intezivnija saradnja sa inspeksijskim službama, Upravom pomorske sigurnosti i Lučkom kapetanijom, koju je potrebno i dalje unaprijeđivati kako bi se povećala efikasnost nadzora i kontrole nelegalnih aktivnosti. Uloženi su napori za boljom saradnjom sa Upravom policije pogotovo sektorom Granične policije čija je asistencija na samom akvatorijumu neophodna. Za efikasniju kontrolu nelegalnih aktivnosti i povećanje nivoa zaštite Nacionalnog parka, potrebno je obezbijedena su dodatna materijalno-tehnička sredstva.

U toku 2025. godine za potrebe ove službe obezbijedena su plovila i vanbrodski motori i to: Plovilo sa VBM 115 ks Suzuki, VBM 150 ks, VBM 40 ks Mercuri, VBM 60 ks sa metalnim plovilom i VBM 90 ks Suzuki, neophodna je nabavka jednog vozila.

Infrastruktura u Parku u protekloj godini nije značajno unaprijeđena ali je uredno održavana i vršilo se saniranje nastalih oštećenja.

3.1. Ocjena stanja

Flora i vegetacija

Kako je očuvanje florističkog diverziteta Crne Gore, a time i NP Skadarsko jezero, jedan od strateških ciljeva, a ne raspolažemo podacima o ukupnom broju biljnih taksona na području ovog nacionalnog parka, njihovoj distribuciji i stanju populacija, rad stručne službe bio je usmjeren ka sticanju novih saznanja o brojnosti i stanju populacija (baza podataka) i predlaganju mjera zaštite, naročito za nacionalno značajne vrste (endemske i zakonom zaštićene kao rijetke i ugrožene) i međunarodno značajne vrste i njihova staništa (po osnovu Bernske konvencije, EU Habitat direktive – NATURA 2000, IUCN Crvene liste, IPA, CITES).

Obradom literaturnih i terenskih podataka koji su se kontinuirano unosili u bazu i nomenklaturno usklađivali, dobijeni su podaci značajni za sagledavanje stanja florističkog diverziteta NP Skadarsko jezero po pitanju distribucije, nivoa istraživanja endemskih, rijetkih i osjetljivih florističkih sistema, konzervacijskog statusa itd.

Baza trenutno sadrži podatke za 1102 taksona na području NP Skadarsko jezero, od kojih je 265 taksona potvrđeno tokom terenskih istraživanja na različitim staništima Parka.

Analiza florističke baze potvrđuje prisustvo brojnih endema užeg i šireg rasprostranjenja i biljnih vrsta zaštićenih nacionalnim i međunarodnim propisima. Analiza, takođe ukazuje na nedostatak ili zastarjelost relevantnih istraživačkih (naučnih) podataka o stanju populacija za brojne biljne vrste u ovom nacionalnom parku. Sa inventarizacijom značajnih biljnih taksona i prikupljanjem stanišnih podataka nastaviće se i u sledećem planskom periodu. Vrsta odabrana za detaljnije praćenje i analizu (monitoring) u narednom planskom periodu je *Edraianthus dalmaticus*, endem Balkanskog poluostrva, rijetka u Crnoj Gori. U NP Skadarsko jezero zabilježena je za područje Rijeke Crnojevića (plavne livade). Na preliminarnoj IUCN Crvenoj Listi Crne Gore vodi se kao kritično ugrožena(CR).

Na osnovu monitoringa *Marsilea quadrifolia* 2019-2025, na lokalitetu rijeka Moračica, može se konstatovati da postoje promjene na godišnjem nivou u veličini i gustini populacije, uslovljene

promjenama na staništu. Zabilježene su:

- fluktuacije u dužini i površini areala, zavisno od klimatskih uslova i vodnog režima u godini istraživanja
- gubitak dijela staništa na početnoj koordinati (uslijed bujanja travne vegetacije sa *Paspalum distichum*) i na krajnjoj koordinati (uslijed širenja močvarne vegetacije na ušću Moračice u jezero)
- širenje vrste *Marsilea quadrifolia* u dijelu korita između dvije subpopulacije.

Može se zaključiti da *Marsilea quadrifolia*, i pored evidentiranih pritisaka, ima brojnu i stabilnu populaciju u koritu i obalnom dijelu rijeke Moračice. Preporuka je da se i dalje prate promjene na staništu i u populaciji.

Sprovedena istraživanja i godišnji monitoring *Quercus robur* subsp. *scutariensis* (2017.- 2025. godina) potvrđuju da je istraživano područje primarno stanište skadarskog hrasta, te da fragmentarno, na zapuštenim parcelama, postoji spontana revitalizacija zajednice, ponegdje do nivoa šume. Međutim, jaki antropogeni uticaji ograničavaju ovaj proces i čine ga malo vjerovatnim ukoliko se ne sprovedu jače mjere kontrole i suzbijanje nelegalnih radnji - sječe i paljenja. Zbog fragmentiranosti i stalnih pritisaka na stanište, natura habitat kojem pripada (92A0 - Galerija bijele vrbe i bijele topole) ne pokazuje reprezentativnost na ovom području.

Evidentirani su pritisci na staništa: antropogeni (fragmentiranost, sječa, požari) i prirodni (brojnost i ulazak invazivnih vrsta *Erigeron canadensis* i *Erigeron annuus*). Nelegalna sječa se pokazuje kao uticaj koji najviše ugrožava opstanak reproduktivnih jedinki i usporava ili ograničava revitalizaciju staništa tamo gdje je proces počeo. Otežavajuća činjenica u sprovođenju mjera revitalizacije su neregulisani imovinsko pravni odnosi. Neophodno je pojačati kontrolu na terenu, kako ne bi došlo do nelegalne sječe stabala koja plodonese. Regulacija sječe u šumama u privatnoj svojini se sprovodi kroz godišnji Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini.

Invazivne vrste, prevashodno one koje se odlikuju brzinom širenja i zauzimanja staništa, predstavljaju ozbiljnu prijetnju za diverzitet autohtone flore područja NP Skadarsko jezero i šire.

Na osnovu istraživanja na terenu, može se zaključiti da većina invazivnih vrsta nastanjuje poljoprivredna i ruderalna staništa, naročito uz sjevernu obalu jezera. (*Amorpha fruticosa*, *Ailanthus altissima*, *Glaedichia triacanthos*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Xanthium strumarium*, *Datura stramonium*), ali i vodene ekosisteme pritoka i samog jezera, u kojim bilježimo prisustvo i širenje invazivnih makrofita *Egeria densa* i *Elodea canadensis*.

Ozbiljna prijetnja za prirodne vodene ekosisteme i njihovu biološku raznovrsnost su pojava i širenje vodenih makrofita *Egeria densa* i *Elodea canadensis*, zbog načina razmnožavanja i brzine osvajanja staništa. Prisustvo *Egeria densa* utvrđeno je 2018. godine u vodi rijeke Plavnice, neposredno uz istoimeni restoran, a 2019. godine u rijeci Šegrtnici, u kojoj, u gustom sklopu, prekriva značajne površine od mosta u Ponarima do Žabljaka Crnojevića. Izostanak nalaza *Egeria densa* u Plavnici, unazad tri godine, može se objasniti saznanjem da radnici restorana Plavnica uklanjaju vegetaciju, radi lakšeg pristajanja brodova i čamaca. Uklanjanje invazivne vrste, bez utvrđene metode i bez kontrole, može imati za posljedicu njeno rasijavanje na druga staništa duž vodotoka i unošenje u jezero. Istraživanjima tokom 2023 godine konstatujemo da je ušla u vode

Skadarskog jezera, da je uz obalu Pelinovo – Vučja gora razvila gustu i prostranu populaciju (750mx10m), pokrovnosti 80-100%. Sledeće godine, bilježimo proširenje areala na dužinu od oko 970m. Međutim 2025. godine je ne nalazimo na tom potezu, već bilježimo manju populaciju na lokalitetu Tanki rt.

Takođe 2023 godine, prvi put se bileži prisustvo *Eloda canadensis* u koritu Moračice (unutar staništa *Marsile quadrifolia*) i uz ostrvo Moračnik. Međutim, ova vrsta nije preživjela sušni period u koritu Moračice. Od 2024. godine bilježimo njen negativan nalaz na ovom lokalitetu. Pokazao se neuspješnim pokušaj stručne službe da mehanički ukloni jedinke, tokom niskog vodostaja, na lokaciji ostrva Moračnik, te 2025. bilježimo obnavljanje populacije unutar betonske ponte.

Najveće površine unutar nacionalnog parka zauzima bagremac *Amorpha fruticosa*, na već antropogeno izmijenjenim staništima. Kao izuzetno invazivna vrsta, bagremac je napravio čiste monokulture, pokrovnost od 80 – 100%, na ranije obrađivanim površinama i na parcelama koje se ne kose uz sjevernu obalu Skadarskog jezera, naročito u dijelu oko rijeke Plavnice do Gostiljske rijeke. Prostrane monokulture bagremca mogu se vidjeti i duž magistralnog puta prema Vranjini. Prisutan je na području Rijeke Crnojevića. Duž južne obale najveće površine zauzima oko ušća Crmničke rijeke i ulazi u stanište koje je prepoznato kao Natura habitat 3280 (Obale stalnih mediteranskih rijeka obrasle biljkama sveze *Paspalo-Agrostidion* djelimično zasjenjene granama vrba i bijele topole). Na području Žabljačkih livada javlja se sporadično ili u manjim grupacijama oko parcela. U ovom dijelu nacionalnog parka veću agresivnost u širenju pokazuje *Glaedichia triacanthos*. Gledičija je prisustna u svim razvojnim fazama, od brojnog podmlatka do odraslih individua. Kao brzorastuća drvenasta vrsta zauzela je velike površine i izmijenila strukturu staništa plavnih livada. Bilježimo njeno širenje i na plavnim livadama Rijeke Crnojevića.

U okviru projekta „Sliv Skadarskog jezera – prekogranični rezervat biosfere“ (sproveo NVO „Program za životnu sredinu“ u saradnji sa JPNPCG i partnerima), izrađen je dokument „Upravljanje odabranim invazivnim vrstama u Nacionalnom parku Skadarsko jezero“, kojim je definisan Akcioni plan za uklanjanje invazivnih vrsta (*Amorpha fruticosa*, *Elodea canadensis* i *Egeria densa*). Ovaj plan je integrisan u Plan upravljanja Nacionalnim parkom Skadarsko jezero za period 2026.–2030. godina.

Šume i šumski ekosistemi

Stanje šuma u Nacionalnom parku Skadarsko jezero u izvještajnom periodu se mogu karakterisati kao stabilni i očuvani šumski ekosistemi, uz evidentan napredak u oblasti monitoringa, upravljanja podacima i praćenja uticaja klimatskih promjena.

Nedostatak finansijskih sredstava je usporila realizaciju planiranih mjera zaštite od požara, što predstavlja značajan izazov za dalji razvoj sistema preventivne zaštite šumskih ekosistema. Ovo ograničenje može dugoročno uticati na sigurnost i stabilnost šumskih resursa u NP Skadarsko jezero.

Zaključno, realizovane aktivnosti doprinijele su očuvanju stabilnosti i funkcionalnosti šumskih ekosistema, ali je neophodno obezbijediti adekvatna finansijska sredstva i dodatne mjere zaštite kako bi se osigurala dugoročna otpornost i održivost šuma u ovom zaštićenom području.

Beskičmenjaci

Rezultati realizovanih aktivnosti ukazuju na visok diverzitet dnevnih leptira i značajnu očuvanost staništa u NP Skadarsko jezero, posebno mozaika travnatih, šumskih i močvarnih staništa. Prisustvo vrsta od nacionalnog i međunarodnog značaja potvrđuje visoku konzervacionu vrijednost Parka, dok uspostavljeno nulto stanje predstavlja značajnu osnovu za praćenje dugoročnih promjena u populacijama leptira i procjenu uticaja klimatskih i antropogenih faktora. Iako monitoring potvrđuje povoljno stanje staništa i faune dnevnih leptira, istraženost entomofaune i dalje se može ocijeniti kao nedovoljna zbog nedostatka sistematskih i dugoročnih istraživanja, kao i nedostatka kontinuiranih podataka o brojnosti populacija i sezonskoj dinamici vrsta. Kao potencijalni pritisci identifikovani su sukcesija otvorenih travnatih staništa uslijed smanjenja tradicionalne ispaše i košnje, promjene u režimu korišćenja zemljišta, intenziviranje poljoprivrede i upotreba pesticida u kontaktnim zonama Parka, turistički pritisci, fragmentacija staništa i klimatske promjene koje mogu uticati na fenologiju leptira i biljaka hraniteljica. Ukupno stanje faune dnevnih leptira u NP Skadarsko jezero može se ocijeniti kao povoljno, uz izraženu potrebu za nastavkom sistematskog monitoringa, proširenjem istraživanja na različite sezonske periode i mikrostanjšta, kao i sprovođenjem mjera zaštite usmjerenih na očuvanje prioritarnih Natura 2000 vrsta i održavanje travnatih i rubnih staništa kroz ekološki prihvatljivo upravljanje.

Fauna riba

Ihtiofauna Skadarskog jezera nalazi se pod snažnim uticajem brojnih antropogenih i prirodnih faktora koji dugoročno ugrožavaju stabilnost ribljih populacija i ukupnu ekološku ravnotežu ovog jedinstvenog ekosistema. Jedan od ključnih problema predstavlja nepostojanje savremene ribarske osnove, kao osnovnog planskog dokumenta koji treba da obezbijedi naučno utemeljene smjernice za upravljanje ribljim fondom. Posljednja ribarska osnova za Skadarsko jezero izrađena je 1978. godine, što je dovelo do dugogodišnjeg neadekvatnog i nedovoljno efikasnog upravljanja ihtiofaunom.

Na stanje ribljeg fonda dodatno utiču intenzivne ribolovne aktivnosti, uključujući privredni i sportski ribolov, kao i izražen problem nelegalnog ribolova dozvoljenim i nedozvoljenim sredstvima. Nelegalni izlov, u kombinaciji sa nelegalnom prodajom ribe na tržnicama, pijacama i u ugostiteljskim objektima, predstavlja jedan od najznačajnijih pritisaka na riblje populacije. Ovakva praksa dodatno je podstaknuta činjenicom da količine ulovljene ribe nijesu poznate, ne postoji evidencija ulova niti definisana mjesta prvog iskrcaja ribe, što onemogućava praćenje ribarskog napora i realnog stanja ribljih zaliha.

Prirodni faktori, poput velikih fluktuacija vodostaja koje uključuju poplave i sušne periode, također značajno utiču na reprodukciju i opstanak pojedinih ribljih vrsta. Uz to, prisustvo invazivnih ribljih vrsta, koje su neplanski unesene u Jezero i čije je uklanjanje u postojećim uslovima praktično nemoguće, dovodi do poremećaja trofičkih odnosa i ugrožavanja autohtone ihtiofaune.

Antropogeni uticaji iz šireg sliva Jezera dodatno pogoršavaju stanje. Razvijena poljoprivreda u Zetskoj ravnici i na Ćemovskom polju, eksploatacija pijeska i šljunka na rijeci Morači, zagađenje ove rijeke, kao i proces eutrofikacije Skadarskog jezera, negativno utiču na kvalitet vode i riblja staništa. Izgradnja infrastrukturnih i ugostiteljskih objekata duž obala Jezera dovodi do gubitka i

degradacije prirodnih mrijestilišta i zaklona za ribe. Poseban problem predstavlja i neusaglašena legislativa u oblasti ribolova između Crne Gore i Albanije, kao i doskorašnje postojanje brana i ribolovnih zamki na rijeci Bojani, koje su ometale migracije riba između mora i Jezera.

Ribarska osnova predstavlja ključni planski dokument za održivo upravljanje ribljim fondom, jer na osnovu naučnih istraživanja i kontinuiranog monitoringa definiše mjere zaštite, režime ribolova, dozvoljene količine ulova, periode zabrane i aktivnosti usmjerene ka obnovi populacija ekonomski i ekološki značajnih vrsta. Njeno dugogodišnje odsustvo rezultiralo je izostankom sistematskog praćenja dinamike ribljih populacija, naročito ugroženih vrsta, pojavom neregulisanog ribolova, smanjenjem efikasnosti zaštitnih mjera, gubitkom potencijalnih ekonomskih benefita i negativnim uticajem na ukupnu ekološku stabilnost Skadarskog jezera. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede najavilo je izradu nove ribarske osnove u ovom planskom periodu, što predstavlja važan korak ka unapređenju upravljanja ribljim fondom.

U narednom planskom periodu planirano je sprovođenje mjera usmjerenih na jačanje kontrole i suzbijanje nelegalnog ribolova. Poseban akcenat biće stavljen na obilježavanje legalnih ribolovnih alata za privredni ribolov bovama, čime će se unaprijediti kontrola ribolova, povećati bezbjednost plovidbe, zaštititi ribolovni alati od oštećenja i obezbijediti jasna povezanost alata sa nosiocima dozvola. Nakon donošenja ribarske osnove, u saradnji sa nadležnim institucijama, preduzeće se mjere za dalje uređenje privrednog ribolova kroz zakonsku regulativu, kontrolu, kao i aktivnosti informisanja i edukacije ribolovaca.

Stanje ihtiofaune u Skadarskom jezeru se može okarakterisati kao nepromjenjeno. Nedostaje ribolovna osnova koja treba da odgovori na stanje faune riba i smjernice upravljanja. Krivolov je zbog bolje kontrole u većoj mjeri sankcionisan pa se može reći da je smanjen. Neki od ključnih problema osim ribarske osnove su ostali i dalje aktuelni pa se evidencija ulova ne sprovodi jer nisu izgrađena mjesta prvog iskrcanja koja su ključna za evidenciju.

Fauna vodozemaca i gmizavaca

Na osnovu terenskih istraživanja iz 2025 godine, stanje vodozemaca se može ocijeniti kao lokalno stabilno sa potrebom za nastavkom i unapređenjem monitoringa vodozemaca u Nacionalnom parku. Preporučuje se uspostavljanje redovnog godišnjeg praćenja brojnosti i distribucije vrsta, sa posebnom pažnjom na endemsku vrstu skadarsku žabu. Takođe, neophodno je proširiti istraživanje na šire močvarno područje Parka (Plavnica, Rijeka Crnojevića, Donji Murići i Karuč), koja predstavljaju važne reproduktivne centre vodozemaca. Potrebno je raditi na očuvanju i revitalizaciji vodenih i močvarnih staništa, kao i na praćenju hidrološkog režima, naročito zbog izraženog uticaja klimatskih promjena.

Populacije gmizavaca, na osnovu proteklih terenskih istraživanja, su trenutno u očekivanom stanju i stabilne, ali je neophodno nastaviti i proširiti istraživanja gmizavaca na ostrvskim djelovima Parka, sprovoditi mjera zaštite i očuvanje staništa po potrebi, kao i pratiti uticaj klimatskih promjena na gmizavce.

Fauna ptica

Ornitofauna Skadarskog jezera je raznovrsna i ekološki značajna, sa oko 280 registrovanih vrsta ptica, uključujući brojne vrste od globalnog značaja. Monitoring sproveden tokom 2025. godine pokazuje stabilnost i vitalnost ključnih kolonijalnih i indikatorskih vrsta, ali istovremeno ukazuje na prisustvo ozbiljnih pritisaka na staništa.

Kolonija kudravog pelikana na ostrvu Mali Moračnik ostaje stabilna i vitalna, sa oko 90 aktivnih gnijezda i procijenjenih 250 odraslih i 90 mladih jedinki, sa trendom rasta u odnosu na prethodnu godinu. Kolonijalne vrste kormorana pokazuju stabilan do blago rastući trend. Populacija velikog kormorana procijenjena je na oko 2.000 gnijezdećih parova, a najveća koncentracija zabilježena je krajem februara između Vranjine i Manastirske tapije, sa preko 5.000 jedinki. Mali kormoran prisutan je tokom cijele godine širom jezera, s najvažnijim gnijezdilištima na sjevernoj strani (Pančevo oko i Crni žar) i manjoj koloniji na Omerovoj gorici, ukupno oko 1.200 gnijezdećih parova.

Kolonije sive čaplje, male bijele čaplje i žute čaplje pokazuju stabilnu uspješnost gniježđenja i široku prostornu distribuciju, dok je populacija bjelobradih čigri procijenjena na 700–1.000 parova. Evidentirane su i nove kolonije gnjuraca, uključujući ćubastog (*Podiceps cristatus*) i crnovratog gnjurca (*Podiceps nigricollis*). Od indikatorskih vrsta, patka njorka se registrovala isključivo na sjevernoj strani jezera (oko 50 jedinki), ali gniježđenje nije zabilježeno. Populacije glavoč ostaju stabilne. Zimski monitoring u okviru IWC pokazao je ukupno 31.312 jedinki, s izraženim padom brojnosti zimovalica u odnosu na ranije godine, što se dovodi u vezu s klimatskim promjenama, promjenama vodostaja, izmjenama migracionih obrazaca, dostupnošću hrane i stepenom uznemiravanja.

Glavni pritisci na ornitofaunu su eutrofikacija i zarastanje vodenih površina, posebno na sjevernoj strani jezera, te krivolov i nelegalne aktivnosti, naročito u periodu gniježđenja. Uprkos ovim pritiscima, uspješno gniježđenje pelikana i stabilnost drugih ključnih kolonijalnih vrsta ukazuju na očuvanost staništa i efikasnost mjera zaštite, uz potrebu za kontinuiranim monitoringom i kontrolom pristupa osjetljivim zonama.

Ornitofauna Skadarskog jezera u 2025. godini ocjenjuje se kao stabilna za ključne kolonijalne i indikatorske vrste, uz izražene lokalne pritiske koji zahtijevaju kontinuiranu zaštitu i monitoring, naročito u gnijezdilištima i na područjima osjetljivih vodenih ekosistema.

Fauna sisara

Vidra se na području Parka prati kontinuirano već duži niz godina kroz terenske obilaske, evidenciju tragova prisustva, pri čemu dosadašnji podaci ukazuju na stabilnu aktivnost i kontinuirano prisustvo vrste u Parku. U narednom planskom periodu planira se nastavak sistematskog praćenja po dosadašnjem protokolu, uz unapređenje metodologije kroz uvođenje DNK analize (iz neinvazivnih uzoraka) radi preciznije procjene brojnosti i genetičke strukture populacije, kao i sprovođenje analize ishrane vidre u cilju boljeg razumijevanja trofičkih odnosa i potencijalnih konflikata sa ribarskim aktivnostima.

Kada su u pitanju slijepi miševi, prostor NP Skadarsko jezero predstavlja izuzetno povoljno područje za njihov diverzitet, zahvaljujući kombinaciji vodenih ekosistema, močvarnih i šumskih staništa, podzemnih objekata, mostova i drugih antropogenih struktura koje mogu imati funkciju

skloništa. Tokom prethodnog planskog perioda sprovedene su aktivnosti inventarizacije i identifikacije potencijalno značajnih objekata i zona važnih za kolonije slijepih miševa, čime je postavljena osnova za sistematski pristup monitoringu. Registrovano prisustvo većeg broja vrsta potvrđuje značaj ovog područja u nacionalnom i regionalnom kontekstu, naročito imajući u vidu bogatu trofičku bazu i povoljne mikroklimatske uslove. U narednom planskom periodu planira se intenziviranje istraživanja, sa fokusom na detaljnije ispitivanje podzemnih i antropogenih skloništa, istraživanje pećinske faune beskičmenjaka, kao i unapređenje podataka o distribuciji i statusu populacija slijepih miševa.

Vode

U prethodnom planskom periodu vršen je monitoring od strane Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore na Skadarskom jezeru. Najznačajniji problem predstavljaju komunalne otpadne vode, eutrofikacija, ispuštanju otpadnih voda u Jezero i njegove pritoke, kao i spiranju hemikalija sa saobraćajnica i poljoprivrednog zemljišta.

Daljim planom nastaviti prikupljati podatke od Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, koji vrši monitoring minimalnog ekološkog protoka kako bi se obezbijedilo nesmetano funkcionisanje riječnih ekosistema.

Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore u svom godišnjem izvještaju (VI-24) fizičko-hemijske, hemijske i biološke osobine površinskih voda i fizičko-hemijske i mikrobiološke osobine podzemnih voda u Crnoj Gori za 2024. godinu, konstatovano je da na osnovu vrijednosti osnovnih fizičko-hemijskih elemenata kvaliteta ispitivanih prirodnih jezera zabilježen je dobar status na Skadarskom jezeru na lokaciji Moračnik.

Materijalno kulturna baština

Priobalje Skadarskog jezera obiluje arheološkim nalazištima, ali mnoga od njih nisu dovoljno istražena i valorizovana. Dosadašnja detaljnija iskopavanja bila su usmjerena na nekoliko lokaliteta iz različitih istorijskih perioda, uključujući ilirsko-helenistički i rimski period, kao i na srednjovjekovnim sakralnim kompleksima na ostrvima - goricama. Pronađeni arheološki materijal do kojeg se došlo tokom istraživanja nalazi se na stručnoj obradi i u muzejskim postavkama Bara, Podgorice i Cetinja. Obnova manastirskih kompleksa krajem XX i početkom ovog vijeka, često je izvedena bez poštovanja projektne dokumentacije i konzervatorskih uslova kao i nadzora i kontrole službi zaštite. To je rezultiralo degradacijom ili trajnim oštećenjem izvornih karakteristika ovih kulturnih dobara: izgradnjom konaka, unošenjem novih materijala u naslijeđeno tkivo crkava, čija je unutrašnjost izmijenjena i preoblikovana, ugradnjom eloksirane bravarije, freskopisanje bez uvažavanja kulturno-istorijskog konteksta, zamjenom izvornih kamenih ploča mermernim i unošenjem novog mobilijara (ikonostasa) industrijske izrade. S druge strane, zapuštena utvrđenja za posljedicu imaju prije svega uticaj prirodnih faktora, obrušavanje zidova i zarastanje u vegetaciju. Nasljeđe koje čini nepokretnu i pokretnu kulturnu baštinu, očuvano je u mjeri u kojoj svjedoči o kontinuitetu života na ovom prostoru. U priobalnom pojasu i zaleđu Skadarskog jezera nalaze se brojni primjeri tradicionalnog graditeljstva. Pojedinačni objekti, koje nije zahvatio proces obnove i novogradnje, sačuvali su autentičnost i izvornost. Stare ruralne cjeline, ribarske i stambene kuće sa svoltanim konobama, ublovi, bunari, guvna, kameni mostovi i mlinovi na

pritokama Jezera, potvrđuju kulturni pejzaž posebne arhitektonske vrijednosti. Posljednjih godina jedan dio lokalnog stanovništva Parka, obnavljanjem starih kuća vodi računa o ambijentalnim, etnološkim standardima, te u tom smislu na održiv način kroz eko - turizam, daje doprinos lokalnoj privredi.

U minulom planskom periodu istraživanja iz oblasti kulturno-istorijskog nasljeđa bila su usmjerena na terenskom rekognosciranju mlinova i starih kamenih mostova na vodotocima Skadarskog jezera. Rezultati istraživanja su pokazali da su svi mlinovi van funkcije, u ruševnom stanju.

Krajem 2022. godine, odlaskom u penziju stručnog saradnika za kulturno nasljeđe u Službi za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, prekinute su aktivnosti koje su bile predviđene Planom upravljanja Nacionalnog parka Skadarsko jezero za period 2021–2025. godine.

Nematerijalna kulturna baština

Kroz aktivnost na evidentiranju i dokumentovanju nematerijalne kulturne baštine na području Parka, ukazali smo na svu kompleksnost očuvanja, valorizacije i promocije nematerijalnih kulturnih dobara te uključivanju nosilaca nematerijalne baštine u sve segmente koji se odnose na njenu zaštitu i valorizaciju. Terenski rad markirao je neka od ključnih pitanja koja su dragocjena i koja će biti istražena u narednom periodu, analizirane su prijetnje po njihov opstanak i potreba jačeg uvezivanja sa svim akterima u ovom procesu. U kontinuitetu je nastavljen rad na selekciji materijala i izboru elementa koji zavređuju zaštitu, na osnovu sprovedenog popisa. Radiće se takođe i na strategiji očuvanja NKN, koji je značajan korak ka valorizaciji i promociji onih dobara za koja je procijenjeno da imaju vrijednost i koja će se kandidovati za Registar zaštite na nacionalnom nivou, samim time i za status nematerijalnog kulturnog dobra. Važno je istaći da nam je prioritetni zadatak da ovaj vid kulturne baštine pravno zaštitim, održivo koristimo i afirmišemo. Ove godine je upućena inicijativa za zaštitom „Šestanskog sira” , koja je prihvaćena od strane nadležne institucije Uprave za zaštitu kulturnih dobara. Aktivnosti na unapređivanju NKN kroz osmišljavanje manifestacija, sajмова, izložbi i kulturno- umjetničkih programa kao što su („Festival vina i ukljeve”, „Dan krpa“, „Dani Nacionalnih parkova“, kao i osmišljavanje i prezentacija NP Skadarsko jezero na završnoj konferenciji projekta „ Sliva Skadarskog jezera – prekogranični rezervat biosfere“ za UNESCO -o program MAB), su dragocjene platforme za razmjenu iskustava u cilju unapređenja, valorizacije i promocije Parka. Posvećenost konceptu nematerijalne kulturne baštine je da ovo nasljeđe bude vidljivo, da je živo, prepoznato i podržano od strane nosioca, same lokalne zajednice koja ima svijest o značaju ovog nasljeđa a time i sopstvene vrijednosti, i na kraju da podrži ulogu kulturnog nasljeđa uopšte u savremenom društvu.

Edukacija i interpretacija

Edukativne aktivnosti u Nacionalnom parku primarno su usmjerene na školsku populaciju i obuhvataju radionice, prezentacije, ekološke akcije i istraživačke zadatke. Tri glavna programa su „Obradujmo prirodu“, „Mreža škola“ i „Mladi čuvari Parka“, pri čemu je najzastupljenija „Mreža škola“ sa pet lokalnih škola. Program „Mladi čuvari Parka“ suočava se s nedostatkom finansijskih sredstava za širu primjenu.

Radionice se realizuju u skladu sa programskim aktivnostima, ali i na zahtjev nastavnika, u skladu

s nastavnim planom iz ekologije i zaštite životne sredine. Glavni izazov je prevoz učenika do Parka, što zahtijeva bolju saradnju s lokalnim turističkim organizacijama i opštinskim strukturama. Centri za posjetioce, naročito na Vranjini i u Virpazaru, ključni su za edukaciju, nudeći multimedijalne sale, galerijske postavke i etno-sobe, dostupne tokom cijele godine. Dodatne materijale pruža „Edukativni kutak“ na sajtu JPNPCG, uključujući „Kalendar događaja“ s planiranim radionicama.

Najveći izazov je nedostatak interpretativnih programa prilagođenih različitim ciljanim grupama, što ograničava dublje razumijevanje prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka. Razvoj takvih programa predstavlja važan korak ka unapređenju edukativne ponude.

Program obilaska parka, u smislu vođenih pješačkih tura nije mogao biti realizovan zbog nedostatka licenciranog turističkog vodiča među zaposlenima u NP Skadarsko jezero, a na čemu insistira Turistička inspekcija. Ovaj problem može biti riješen edukacijom zaposlenih za ovu djelatnost ili organizacijom ove aktivnosti u saradnji sa TO Zeta, sa kojom se mogu razviti programi obilaska. To Zeta izrazila je snažan interes za saradnju sa JPNPCG kako bi se valorizovali brojni atraktivni lokaliteti u reonu NP Skadarskog jezera, a koji su gotovo nepoznati građanima Podgorice i turistima.

Promocija

Promocija NP Skadarsko jezero sprovedena je uspješno kroz različite aktivnosti JPNPCG, samostalno i u saradnji sa relevantnim institucijama i organizacijama. Kroz medijsku saradnju, učešće na međunarodnim turističkim sajmovima, organizaciju edukativnih radionica i objavljivanje promotivnih materijala, efikasno su prezentovane turističke vrijednosti i aktivnosti Parka.

Zanimljivim edukativnim i promotivnim tekstovima promovisan je NP, te povećan broj pratilaca na Facebook i Instagram stanici. Pored promocije turističke ponude, posebna pažnja posvećena je ekološkim temama, uključujući upozorenja o zaštiti prirode i poštovanja pravila u NP.

Dat je značajan doprinos promociji prirodnih vrijednosti i transparentnom radu Javnog preduzeća i Nacionalnog parka, uz vidljive pozitivne efekte na informisanost i svijest javnosti. Uspješno su realizovane planirane aktivnosti i dat doprinos unapređenju ugleda Preduzeća, promociji prirodnih vrijednosti i jačanju svesti javnosti o značaju zaštite prirode.

U narednom periodu u cilju efikasnije promocije rada JPNPCG – NP Skadarsko jezero potrebno je pospješiti kanale interne komunikacije u cilju blagovremene prezentacije aktivnosti i turističke ponude NP, unaprijediti terenske medijske događaje, te realizovati obuke za različite segmente (digitalni marketing, novine u PR-u i marketingu).

Turistička infrastruktura

U Nacionalnom parku Skadarsko jezero, infrastruktura je tokom proteklih godina djelimično unaprijeđena, ali zahtijeva kontinuirana ulaganja i održavanje. Na Vranjini i u Virpazaru nalaze se uređeni kontrolno-naplatni punktovi, koji su u programskoj godini sanirani, dok su dodatni montažno-demontažni punktovi postavljeni za sezonsko stacioniranje na lokacijama Lipovik, Karuč, Dodoši i Žabljak Crnojevića.

U Parku funkcionišu tri centra za posjetioce, smještene u Virpazaru, na Vranjini i u Podhumu.

Centar za posjetioce JPNPCG na Vranjini, koji se nalazi u Upravnoj zgradi Parka, unaprijeđen je

kroz realizaciju molerskih radova, kao i Centar u Virpazaru.

Prepoznata je potreba za daljim unapređenjem infrastrukture objekta. U narednom periodu planirana je popravka i zamjena dotrajale unutrašnje stolarije Upravne zgrade Parka, kao i sanacija fasade na kojoj su tokom dužeg vremenskog perioda vidljivi uticaji vlage. U suterenskom dijelu zgrade identifikovan je prostor sa potencijalom za adaptaciju u svrhu realizacije promotivno-edukativnih aktivnosti Parka, čime bi se dodatno unaprijedila ponuda sadržaja za posjetioce i lokalnu zajednicu.

Takođe, planirana je obnova drvene konstrukcije galerijskog dijela Ekspo prostora ispred Upravne zgrade, kao i adaptacija ili zamjena postojećeg 3D znaka na platou ispred objekta, u cilju unapređenja vizuelnog identiteta i reprezentativnosti prostora.

Realizovane i planirane aktivnosti su neophodne jer doprinose unapređenju funkcionalnosti, bezbjednosti i ukupnog ambijenta Centra za posjetioce, kao i jačanju kapaciteta Parka u oblasti edukacije i promocije prirodnih vrijednosti.

U Parku postoje pet vidikovaca – Zekova glava, Obod, Vranjina, Pješačac i Pavlova strana – koji su djelimično oštećeni uslijed vremenskih nepogoda i planira se njihova restauracija u narednom periodu. Pješačke i biciklističke staze zahtijevaju redovno održavanje, uključujući obnovu markacije, smjerokaza i informativnih tabli.

Odmorišni mobilijar je na zadovoljavajućem nivou, ali zahtijeva redovno održavanje i kontinuirana ulaganja kako bi ostao funkcionalan i siguran za posjetioce. Svake godine unapređuje se sadržaj na bilbordima, s naglaskom na aktivnosti i edukativne kampanje Parka, poput kampanje *Stop krivolovu*, čime se podiže svijest posjetilaca i doprinosi zaštiti prirodnog okruženja.

Na putnim pravcima ka Parku ne postoje najavne, glavne i ulazne table, a pristupi pristanima u Virpazaru i na Vranjini potrebno je prilagoditi osobama sa invaliditetom, te će se u narednom periodu pristupiti planskom rješenju.

Turistička ponuda

Turistička ponuda Nacionalnog parka Skadarsko jezero temelji se na aktivnom odmoru u prirodi i usklađena je s principima održivog turizma. Posjetioci su dostupni različiti sadržaji, uključujući centre za posjetioce, pješačke, biciklističke i vodene staze za kajakarenje, kao i osmatračnice za posmatranje ptica. Ponuda Parka je unaprijeđena kroz raniju nabavku nedostajuće opreme za kajakarenje (vesla, vodonepropusne torbe i sjedišta), čime je poboljšana sigurnost i iskustvo posjetilaca. U narednom planskom periodu planira se dodatno unapređenje kroz nabavku novih kajaka, i štampom flajera za vodene staze koji će biti dostupni posjetioci.

Turistički proizvod „posmatranje ptica“ dodatno je obogaćen nabavkom specijalnog plovila, prilagođenog za posjete močvarnim područjima i pristup osmatračnicama. Ovo plovilo omogućava sigurnije i udobnije iskustvo, proširujući mogućnosti za vođene ture i samostalno posmatranje ptica, te značajno doprinosi privlačenju ciljnih grupa, uključujući ljubitelje prirode i ornitologe.

Kao dio turističke ponude, nova tematska staza „Krajina – život i tradicija koji traju“, duga 5,6 km, povezuje Ostros i pristan Ckla. Duž trase sedam interpretativnih tabli prikazuje život i tradiciju stanovništva obale Skadarskog jezera. Završna faza staze realizovana ove godine namijenjena je rekreativcima, izletnicima, biciklistima, motorizovanim putnicima, geoturistima i svim ljubiteljima prirode.

Jedan od ključnih potencijala za obogaćivanje turističke ponude Parka je uvođenje kampovanja; u narednom periodu planira se definisanje lokacija i izgradnja potrebne infrastrukture za njegovu realizaciju.

Upravljanje posjetiocima

U pružanju usluga na prostoru Parka dominantan je izletnički i sportsko-rekreativni turizam. Izletnički turizam odvija se najčešće u vidu višečasovnih tura koje uključuju krstarenje brodom i upoznavanje prirodnih i kulturno-istorijskih vrijednosti NP Skadarsko jezero. Park su protekle godine posjetile grupe organizovane preko turističkih agencija, turoperatera, individualno, kao i organizovane studijske posjete i đačke ekskurzije. Najveći broj je inostranih posjetilaca i najveći broj njih je posjetilo Park od maja do oktobra mjeseca. Park je, prema broju prodatih ulaznica, u 2025. godini posjetilo 181.537 posjetilaca.

U cilju dobijanja strukture posjetilaca i analize njihovog mišljenja, potreba i očekivanja, tokom turističke sezone u Centru za posjetioce na Vranjini sprovodila se anketa koja se odnosila na učestalost posjeta, dužinu boravka, stanje staza, čistoći i urednosti Parka, ljubaznosti i uslužnosti osoblja. Centar za posjetioce tokom 2025.godine obišlo je 30.677 posjetilaca od čega je oko 3.000 iz Crne Gore. Od inostranih posjetilaca najbrojniji su Francuzi (9156), zatim Izraelci (8800), Rusi (2263), Česi (1307), Englezi (1108) i dr. Posjeta je ove godine trajala od početka aprila do polovine novembra, dok je najveći broj posjetilaca zabilježen u mjesecima maju (5477) i septembru (6166). Anketni listići su pokazali da se posjetioci o Parku informišu preko turističkih agencija njih 56%, turističkih vodiča/mapa 20%, putem interneta i društvenih mreža, njih 12%, preko preporuke prijatelja 7%, dok su ostali, njih 5% saznali za Park putem medija i turističkih sajмова. Park je prvi put posjetilo 85,5% ispitanika, drugi put 11,8%, dok je 2,6% njih u Parku bilo više puta. Posjetioci u Parku ostaju najviše jedan dan, njih 78,5%, dok je 21,4% posjetilaca planiralo da ostane više dana. Način na koji zaposleni pružaju usluge 70,6% posjetilaca ocijenilo je najvećom ocjenom, dok je 29,3 posjetilaca uslugu zaposlenih ocijenilo odličnom. Takođe, analiza anketiranja pokazuje da se 63,83% posjetilaca odlučilo za krstarenje Skadarskim jezerom, 13,83% za aktivnost šetnja/planinarenje, 9,57% za posmatranje ptica, 8,51% za kajakarenje, a zatim slijede sportski ribolov 2,13% i vožnja biciklom 2,13%. Anketa pokazuje da je 53,6% posjetilaca ocijenilo staze odličnim, 39,1% njih smatra da su dobre, dok je 7,2% posjetilaca ocijenilo staze kao nezadovoljavajuće. Većina posjetilaca bila je zadovoljna čistoćom parka - 58,66% ju je ocijenilo odličnom, a 40% dobrom. Samo mali dio, 1,33% smatra da čistoća nije na zadovoljavajućem nivou. Rezultati pokazuju veoma pozitivan stav prema ponovnoj posjeti parku: 83,7% posjetilaca planira opet posjetiti Park, dok 16,2% posjetilaca ne planira ponovnu posjetu.

Nacionalni park Skadarsko jezero trenutno nema tačne evidencije o broju posjetilaca, već se procjene zasnivaju na prodaji ulaznica na glavnim naplatnim punktovima - Vranjina, Virpazar i Rijeka Crnojevića. Upravo su ovi lokaliteti najfrekventniji u okviru Parka. Najveća posjećenost bilježi se tokom ljetnjih mjeseci, naročito na Virpazaru, dok su grupne ture češće u periodima predsezone i postsezone. Zbog toga je potrebno izraditi studiju kapaciteta najposjećenijih mjesta, kako bi se uspostavili jasni mehanizmi za praćenje i kontrolu broja turista, što bi doprinijelo uspostavljanju ravnomjernog protoka posjetilaca kroz cijelu teritoriju Parka. Tokom prethodne godine osmišljene su i sprovedene interpretativne ture i programi organizovanih obilazaka Parka.

Uspješnu realizaciju ovih programa otežava činjenica da Park nema licenciranih turističkih vodiča, međutim ono što je olakšalo sprovođenje ove aktivnosti, jeste donacija novog plovila, koje je prevashodno bilo namijenjeno za realizaciju aktivnosti „Posmatranje ptica“. Pored toga, u Parku ne postoji zvanično uređen prostor za kampovanje niti odmorište sa osnovnom infrastrukturom poput električne i vodovodne mreže. Posjetioci koji žele da kampuju koriste privatne kamp prostore ili zemljište u privatnom vlasništvu. Inicijativa upućena Opštini Zeta za formiranje zvaničnog kamp prostora predstavlja važan korak ka unapređenju ove vrste ponude, a njena realizacija bi imala veliki značaj u narednom periodu. Iako Skadarsko jezero privlači veliki broj turista, ključni problemi ostaju: nedostatak studije nosivosti kapaciteta, kojom bi se regulisao protok posjetilaca iz najposjećenijih mjesta u ona manje posjećena, nedostatak licenciranih turističkih vodiča, kao i nepostojanje uređenog kamp prostora. Sistemskim mjerama i infrastrukturnim ulaganjima moguće je unaprijediti upravljanje i podići kvalitet turističke ponude.

Saradnja sa nacionalnim institucijama i organizacijama

Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore / Nacionalni park Skadarsko jezero ostvaruje saradnju sa brojnim organizacijama i institucijama na nacionalnom nivou, u skladu sa zakonskim mehanizmima i strateško-planskim dokumentima. Posebna pažnja posvećena je zaštiti prirode i očuvanju biodiverziteta, gdje je ključna saradnja sa Agencijom za zaštitu životne sredine. Iako postoji kontinuitet u zajedničkim aktivnostima, uočeni su određeni nedostaci u procedurama razmjene podataka, posebno kada je riječ o nedostavljanju rezultata istraživanja biodiverziteta od strane trećih lica. Ovi podaci su od izuzetne važnosti za JPNPCG, jer bi omogućili bolji uvid u floru i faunu, pa tako i unaprjeđenje upravljačkih aktivnosti i donošenje kvalitetnijih odluka, naročito u segmentima zaštite biodiverziteta.

Saradnja sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i turizma odvija se kroz davanje saglasnosti na planove upravljanja i godišnje programe rada, dok JPNPCG na kraju svake godine podnosi detaljan izvještaj o radu i realizovanim aktivnostima za svih pet nacionalnih parkova. Pored toga, JPNPCG/NP Skadarsko jezero blisko sarađuju sa drugim ministarstvima, među kojima se ističu Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprava za gazdovanje šumama i lovištima, Ministarstvo turizma, Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, kao i Ministarstvo kulture i medija.

U oblasti monitoringa životne sredine, značajnu podršku pruža Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju, koji redovno prati i analizira kvalitet vode, vazduha i drugih ključnih parametara. Istovremeno, JPNPCG ostvaruje saradnju sa naučnim institucijama u zemlji i inostranstvu, a s nekima od njih potpisani su memorandumi o saradnji koji jasno definišu specifične oblasti zajedničkog djelovanja.

Tokom priprema i realizacije turističke sezone, JPNPCG /NP Skadarsko jezero koordiniraju aktivnosti sa Nacionalnom turističkom organizacijom i turističkim organizacijama Bar, Cetinje, Podgorica, Zeta i Tuzi. Zajedničke aktivnosti uključuju promociju prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka na regionalnim i međunarodnim turističkim sajmovima.

Saradnja je dodatno intenzivirana s Privrednom komorom Crne Gore, a uspostavljen je i partnerski odnos sa Fondom za zaštitu životne sredine – Eko fondom.

Posebno je značajna saradnja sa nevladinim organizacijama koje djeluju u oblasti zaštite prirode i biodiverziteta. Zajednički projekti često obuhvataju aktivnosti vezane za zaštitu životne sredine i održivi turizam.

JNPCG/NP Skadarsko jezero ostvaruju i važnu saradnju sa Planinarskim savezom Crne Gore, Biciklističkim savezom i Gorskom službom spašavanja. Ova partnerstva omogućavaju dodatno unaprijeđenje turističke ponude kroz razvoj i promociju planinarskih i biciklističkih staza, kao i povećanje bezbjednosti posjetilaca na terenu. Uključivanje ovih saveza i službi doprinosi razvoju održivog turizma, podstiče aktivni boravak u prirodi i dodatno podiže nivo sigurnosti i zaštite svih posjetilaca nacionalnih parkova.

Saradnja sa međunarodnim organizacijama i institucijama

Nakon završenih aktivnosti u izvještajnom periodu, saradnja Nacionalnog parka Skadarsko jezero sa međunarodnim organizacijama i institucijama može se ocijeniti kao značajno unaprijeđena, kako u kvalitativnom, tako i u strateškom smislu. Ostvareni su mjerljivi pomaci u međunarodnom pozicioniranju Parka i jačanju institucionalne prepoznatljivosti.

Poseban kvalitativni iskorak ostvaren je kroz saradnju sa Rewilding Europe u okviru inicijative Wilder Parks, u okviru koje je Nacionalni park Skadarsko jezero stekao status „Wilder Park“. Ovaj status potvrđuje usklađenost upravljanja Parkom sa principima očuvanja prirodnih procesa i biodiverziteta, te ima direktan pozitivan uticaj na jačanje međunarodne vidljivosti Parka.

Značajan strateški rezultat ostvaren je i završetkom projekta „Sliv Skadarskog jezera – prekogranični rezervat biosfere“, čijom realizacijom je pripremljena i podnijeta kandidatura za proglašenje sliva Skadarskog jezera prekograničnim rezervatom biosfere u okviru UNESCO MAB programa. Ovim procesom dodatno je ojačana prekogranična saradnja i međunarodna prepoznatljivost Nacionalnog parka Skadarsko jezero.

U oblasti jačanja kapaciteta Službe zaštite ostvaren je značajan kvalitativni iskorak kroz punopravno članstvo Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore u Međunarodnoj i Evropskoj federaciji rendžera. Ovim članstvom stvoreni su uslovi za sistematsko jačanje profesionalnih kompetencija Službe zaštite, unapređenje međunarodnog umrežavanja i aktivnije uključivanje u međunarodne inicijative. Kao konkretan rezultat ove saradnje, u toku su pripremne aktivnosti za organizaciju evropskog kampa rendžera, čija se realizacija očekuje tokom 2026. godine u Nacionalnom parku Prokletije, uz učešće rendžera iz svih nacionalnih parkova, uključujući i Nacionalni park Skadarsko jezero, što će imati direktan pozitivan efekat na unapređenje operativnih kapaciteta Službe zaštite i razmjenu dobrih praksi na međunarodnom nivou.

Međunarodna saradnja dodatno je unaprijeđena kroz kontinuiranu saradnju sa EUROPARC Federation, koja doprinosi jačanju vidljivosti Parka u okviru evropskih mreža zaštićenih područja, kao i sa Rewilding Europe, sa fokusom na obnovu ekosistema i primjenu prirodnih rješenja u zaštiti prirode.

Ukupno stanje saradnje sa međunarodnim organizacijama i institucijama može se ocijeniti kao unaprijeđeno, pri čemu su tokom izvještajnog perioda ostvareni konkretni i strateški značajni rezultati. Tokom 2026. godine očekuje se donošenje odluka o ishodu tri projektna prijedloga

podnijeta tokom 2025. godine za Nacionalni park Skadarsko jezero, čija bi realizacija dodatno doprinijela jačanju projektnih kapaciteta i unapređenju upravljanja Parkom.

Saradnja sa lokalnim institucijama i organizacijama

NP Skadarsko jezero je tokom 2025.godine ostvarilo je značajnu saradnju sa lokalnim institucijama i organizacijama koje svoj rad i poslovanje vežu za ovaj Park ili mu administrativno pripadaju. S tim u vezi nastavljen je kontinuitet uspješne saradnje sa opštinom Bar, a naročito sa Komunalnim preduzećem iz te opštine i to po dva osnova: kontinuirano čišćenje lokacija Virpazara i okoline od komunalnog otpada i asistenciju prilikom bespravnih aktivnosti, a koje su u nadležnosti tog preduzeća. Slična saradnja ostvarena je sa opštinama Zeta, Tuzi i Prijesticom Cetinje.

Lokalne turističke organizacije, a među kojima se izdvaja LTO Bar vršile su promociju vrijednosti Nacionalnog parka na sajmovima turizma u zemlji i inostranstvu. U tom kontekstu naročito se ističe kampanja koju godinama sprovodi TO Bar pod geslom: „Bar na dvije obale“, čime je Skadarsko jezero dobilo značajan primat u turističkim krugovima i ravnopravan tretman sa Jadranskom obalom.

Park je tokom 2025.godine ostvario značajnu saradnju sa lučkom kapetanijom iz Bara koja je u skladu sa svojim kapacitetima vršila tehničku provjeru (obezbjeđivanje licenci za rad) plovila za prevoz putnika.

Kroz rad Socio - ekonomskog foruma i kroz druge modalitete, Park je ostvario saradnju sa brojnim lokalnim udruženjima poput: udruženja brodarka, vinara, poljoprivrednih proizvođača, kao i MZ koje se nalaze u granicama Nacionalnog parka.

U saradnji sa lokalnim turističkim organizacijama, agencijama i udruženjima Park je pružao podršku brojnim manifestacijama koje se tokom godine održavaju na ovom zaštićenom području, a od kojih su neke postale tradicionalne.

Takođe, brojne osnovne škole iz opština Bar, Tuzi, Zeta i Prijestonice Cetinje su prilikom obilježavanja značajnih ekoloških datuma organizovano dovodile učenike u centre za posjetioce na Vranjini i Virpazaru, čime je ostvarena edukativna funkcija Parka u sistemu obrazovanja najmlađih populacija o zaštiti životne sredine.

Socio-ekonomski forumi

Socio-ekonomski razvoj parka podrazumijeva unapređenje kvaliteta života lokalnog stanovništva kroz održivo korišćenje zaštićenog područja. To uključuje stvaranje novih radnih mjesta, podršku turizmu i poljoprivredi, te zaštitu prirodnih resursa radi dugoročne ekonomske dobiti. Cilj je uskladiti ekonomski napredak sa očuvanjem životne sredine.

Ključni aspekti socio-ekonomskog razvoja parka uključuju: Razvoj turizma i sa njim povezanih djelatnosti, poljoprivrede (vinarstva, ribarstva, pčelarstva I dr) brendiranje lokalnih proizvoda koji nose geografsko porijeklo sa područja Parka, restauraciju starih zanata, unapređenje pješačkih, biciklističkih i edukativnih staza, uređenje centara za posjetioce, kao i objekata koji olakšavaju posjetu, a ne ugrožavaju prirodu; saradnja sa stanovnicima. Socio-ekonomski forum Nacionalnog parka Skadarsko jezero između ostalog ostvaruje saradnju i sa NVO sektorom u donošenju

odluka; promocija Parka kao destinacije, čime se podstiče ekonomski razvoj područja na principima održivosti.

Kroz aktivnosti Parka, a naročito povećanog interesovanja posjetilaca tokom trajanja sezone direktno i indirektno su ostvareni benefiti za stanovništvo i korisnike prostora koji se bave turizmom i poljoprivredom. Kvalitativno i kvantitativno zadovoljstvo lokalne zajednice i relevantnih stejkholdera, kao i analizu negativnih i pozitivnih uticaja Parka na zainteresovane strane nije bilo moguće obraditi iz razloga što je nedostajao reprezentativan broj anketa na osnovu kojih bi se uradila objektivna i validna ocjena stanja.

U ostalim aspektima, a naročito u procesu izrade Plana upravljanja za NP Skadarsko jezero ostvarena je značajna interakcija između Uprave parka i lokalnih zajednica u cjelini.

Fizička zaštita Parka

Najveći izazov u radu Službe fizičke zaštite Nacionalnog parka Skadarsko jezero predstavlja sprječavanje nelegalnih aktivnosti, a prije svega nelegalnog izlova ribe, nelegalne gradnje i nelegalnog pružanja turističkih usluga. U toku 2025. godine za potrebe ove službe obezbijedena su plovila i vanbrodski motori i to: Plovilo sa VBM 115 ks Suzuki, VBM 150 ks, VBM 40 ks Mercuri, VBM 60 ks sa metalnim plovilom i VBM 90 ks Suzuki, neophodna je nabavka jednog vozila.

Služba fizičke zaštite ima značajnu podršku Službe za kontrolu i monitoring, koja pruža tehničku i po mogućnosti fizičku asistenciju. Takođe, ostvarena je saradnja sa, inspekcijским službama, Upravom pomorske sigurnosti i Lučkom kapetanijom, koju je potrebno dodatno unaprijediti kako bi se povećala efikasnost nadzora i kontrole nelegalnih aktivnosti. U narednom periodu potrebno je uspostaviti još jacu saradnju sa Upravom policije pogotovo sektorom Granične policije. Za efikasniju kontrolu nelegalnih aktivnosti i povećanje nivoa zaštite Nacionalnog parka, potrebno je obezbijediti dodatna materijalno-tehnička sredstva, uključujući kamere za nadzor.

Održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Problem odlaganja otpada je jedan od ključnih problema na prostoru NP Skadarsko jezero. Veliki broj pritoka, a naročito rijeka Morača, donose velike količine raznog otpada koji je na pojedinim djelovima jezera jako teško sakupiti. Ništa manji problem nijesu ni nelegalna odlagališta otpada na obali. Služba ambijentalne higijene i infrastrukture NPSJ i pored velikog truda nema dovoljno kapaciteta da može uspješno riješiti ovaj problem. Službi nedostaju ljudski kapaciteti, materijalno-tehnička oprema, kao i adekvatno plovilo i vozilo sa prikolicom.

4. POSJETE NP SKADARSKO JEZERO

Turistička sezona 2025. godine, trajala je u periodu od 01. februara do 15. novembra. Na osnovu radnih naloga Službe zaštite, kao i evidencije zaposlenih angažovanih na prodaji ulaznica na naplatnim punktovima, te zaposlenih u Centrima za posjetioce na Vranjini i u Virpazaru, evidentirane su aktivnosti u skladu sa planom rada.

Nacionalni park Skadarsko jezero je drugačiji u odnosu na ostale nacionalne parkove, s obzirom na to da se naplata vrši isključivo za krstarenje po vodenoj površini. Iako na području parka postoje

pješačke staze, korišćenje istih ne podliježe naplati.

Prema broju prodatih ulaznica, tokom 2025. godine Nacionalni park Skadarsko jezero posjetilo je 181.537 posjetilaca. Najveći broj posjetilaca su inostrani turisti, a Park je najposjećeniji u periodu od maja do kraja oktobra mjeseca. Tokom mjeseci predsezone (februar, mart, april i maj) najveći broj posjetilaca registrovan je u periodu od 11.00h do 16:00h, dok je u mjesecima sezone (jun, jul, avgust i septembar) najveći broj posjetilaca bio u periodu od 08:00h do 18:00h. Park posjećuju organizovane grupe preko turističkih agencija, lokalnih turoperatera, individualno, kao i organizovane studijske posjete i đačke ekskurzije. Grupne posjete, kroz agencijske pakete, najviše koriste uslugu krstarenja Skadarskim jezerom, koju organizuju lokalni preduzetnici. Individualni posjetioci zainteresovani su i za kajakarenje, sportski ribolov, posmatranje ptica, pješačenje, kao i za vožnju biciklom.

Među inostranim posjetiocima najzastupljeniji su bili posjetioci iz Francuske i Izraela, zatim slijede posjetioci iz Rusije, Češke i Engleske.

Na području Parka aktivna su tri kontrolno-naplatna punkta. Prodaja ulaznica se takođe vrši i u Centrima za posjetioce Virpazar i Vranjina. Prema dostupnim podacima iz sistema za elektronsko praćenje i kontrolu naplate ulaznica i ostalih naknada, primjetno je da protok najvećeg broja posjetilaca evidentiran na Virpazaru (103.606 posjetilaca), zatim na Vranjini (32.081 posjetilaca) i Rijeci Crnojevića (23.819 posjetilaca), dok su Centri za posjetioce u funkciji pomoćnih objekata, kada je prodaja ulaznica u pitanju. S obzirom na to, da je kontrolno-naplatni punkt na Virpazaru najopterećeniji u toku trajanja ljetnje turističke sezone, može se zaključiti da interesovanje za krstarenje Skadarskim jezerom preovladava među posjetiocima.

Tabela 8: Broj posjetilaca u periodu od 2020. do 2025. godine u NP Skadarsko jezero

Godina	2020	2021	2022	2023	2024	2025
<i>Broj posjetilaca</i>	<i>2.458</i>	<i>58.523</i>	<i>99.315</i>	<i>153.139</i>	<i>160.448</i>	<i>181.537</i>

Na sledećem grafikonu evidentan je trend rasta broja posjetilaca po godinama, što se posebno primjećuje u periodu poslije 2021. godine, odnosno nakon pandemije COVID-a, kada je broj stranih državljana bio na izuzetno niskom nivou.

Grafikon 5: Broj posjetilaca u NP Skadarsko jezero 2019 - 2025. godina

Analiza podataka pokazuje da je broj posjetilaca u odnosu na prethodnu 2024. godinu veći za 13,14%.

5. PROJEKTI

Na osnovu prikazanih podataka, tokom izvještajnog perioda Nacionalni park Skadarsko jezero bilježi značajnu projektno-programsku aktivnost. U posmatranom periodu uspješno su završena dva projekta, dok se jedan projekat nalazi u fazi realizacije. Paralelno sa tim, tri projektne inicijative nalaze se u fazi razmatranja ili evaluacije, pri čemu se tokom 2026. godine očekuje donošenje odluka o njihovom daljem statusu.

Tokom 2025. godine ukupno je podnijeto osam projektnih prijedloga, od kojih za dio projekata nijesu donesene pozitivne odluke o finansiranju ili aplikacije nijesu finalno podnijete, uglavnom iz proceduralnih ili evaluacionih razloga. Analiza dosadašnjih rezultata ukazuje na kontinuirano jačanje projektnih kapaciteta Parka, rast broja projektnih inicijativa i diverzifikaciju izvora finansiranja, kao i na postojanje jasnog potencijala za unapređenje i ponovno apliciranje u narednom planskom periodu.

U nastavku je dat pregled projekata koji se tokom izvještajnog perioda nalaze u fazi realizacije u Nacionalnom parku Skadarsko jezero, sa osnovnim informacijama o statusu implementacije, realizovanim aktivnostima i planiranim narednim koracima.

Tabela 9: Projekti u fazi realizacije u Nacionalnom parku Skadarsko jezero

Naziv projekta	Donator / program finansiranja	Period realizacije	Uloga institucije	Ukupna vrijednost projekta	Budžet koji se odnosi na instituciju	Kratak opis cilja projekta	Realizovane aktivnosti u izvještajnom periodu	Trenutno stanje realizacije	Planirane aktivnosti za naredni period
EcoDaLLi	Horizon Europe – EU Mission „Restore our Ocean and Waters by 2030“ (podugovor FSB Zagreb)	01.01.2024 – 30.06.2026	Podugovarač za aktivnosti u Crnoj Gori	2.684.875 €	17,400€	Unapređenje ekosistemskog upravljanja vodama i održive obnove sliva Dunava	2 radionice (Podgorica i Žabljak), mapiranje interesenata, učešće na sastancima i Living Lab događajima, unos podataka u Eco Dalli portal.	Uspostavljen a mreža stejkholdera i funkcionalna baza podataka	Dalje uključivanje interesenata, organizacija novih radionica i događaja, kontinuirano ažuriranje EcoDaLLi portala, razvoj i testiranje inovativnih alata, te promocija projektnih rezultata na nacionalnom i regionalnom nivou.

U nastavku je prikazan pregled projekata koji su uspješno realizovani u Nacionalnom parku Skadarsko jezero tokom izvještajnog perioda, sa osnovnim informacijama o donatorima, ulozi institucije, ostvarenim ciljevima i najznačajnijim rezultatima, kao i procjenom njihovih efekata i održivosti.

Tabela 10: Pregled realizovanih projekata u Nacionalnom parku Skadarsko jezero u 2025. godini

Naziv projekta	Donator/program finansiranja	Period realizacije	Uloga institucije	Ukupna vrijednost projekta	Ostvareni ciljevi	Najznačajniji rezultati	Efekte i održivost
Sliv Skadarskog jezera - prekogranični rezervat biosfere'	IPA Prekogranični program saradnje Crna Gora – Albanija (IPA II, 2014–2020)	1.2.2023 – 31.7.2025. (30 mjeseci)	Partner	59.390,00	Cilj projekta bio je unapređenje održivog i zajedničkog upravljanja prekograničnim ekosistemom sliva Skadarskog jezera kroz proces proglašenja ovog područja UNESCO-ovim prekograničnim rezervatom biosfere, u skladu sa programom UNESCO Čovjek i biosfera (MAB).	Najznačajniji rezultati projekta obuhvatili su sprovođenje participativnih konsultacija i radionica sa relevantnim zainteresovanim stranama, izradu i uspješnu finalizaciju nacionalnih i prekograničnog UNESCO nominacionog fajla, organizaciju stručnih seminara i kampanja usmjerenih na podizanje nivoa svijesti javnosti, nabavku specijalizovane opreme za monitoring, kao i realizaciju pilot restauratorskih aktivnosti usmjerenih na očuvanje staništa i kontrolu invazivnih vrsta.	Zajednički pripremljen i podniet UNESCO nominacioni fajl za prekogranični rezervat biosfere; Osnaženi kapaciteti institucija zaštićenih područja u Crnoj Gori i Albaniji za monitoring i konzervaciju; Unaprijeđeno učešće lokalnih zajednica i zainteresovanih strana u procesu upravljanja i zaštite prirodnih vrijednosti sliva Skadarskog jezera.
Očuvanje prirodnih vrijednosti nacionalnih parkova kroz unapređenje službe fizičke zaštite	Fond za zaštitu životne sredine (Eko-fond), Program rada i finansijski plan za 2024.	2025 (aktivnosti od maja do septembra 2025)	JPNPCG kao korisnik sredstava	19.725,10 € odobreno; 18.186,63 € realizovano ;	Jačanje službe zaštite i Službe za kontrolu i monitoring u JPNPCG	Obuka službe za monitoring, zaštitara i tehničara (Uprava JPNPCG); nabavka kamera-zamki (za sve parkove), nabavka panoramskih kamera za Štirovnik i Obodsku pećinu (NP Lovćen) i akcionih kamera (Skadarsko jezero)	Povećana efikasnost u borbi protiv nelegalnih aktivnosti; unaprijeđen monitoring; održivost kroz trajnu opremu i obučene kadrove

U nastavku je dat pregled projektnih inicijativa koje se nalaze u fazi razmatranja ili aplikacije, a koje su usmjerene na jačanje institucionalnih kapaciteta, unapređenje sistema upravljanja i uvođenje inovativnih rješenja u oblasti zaštite prirode i upravljanja nacionalnim parkovima.

Tabela 11: Podnijeti projektni prijedlozi u 2025. godini

Naziv projekta	Poziv i donator	Status aplikacije	Uloga institucije	Planirani budžet	Kratak opis ciljeva i planiranih aktivnosti
Predlog šireg koncepta finansiranja potreba nacionalnih parkova	JICA – Japanska agencija za međunarodnu saradnju	U toku razmatranje prijedloga	Predlagač i implementator aktivnosti	250.000,00-500.000,00 EUR	Jačanje operativnih kapaciteta upravljača zaštićenih područja. Fokus inicijative je na unapređenju kapaciteta službi fizičke zaštite, kao i službi za kontrolu i monitoring, sa ciljem jačanja sistema ranog prepoznavanja i pravovremenog reagovanja na šumske požare.
Nedostatak digitalizacije i centralizacije podataka o biodiverzitetu nacionalnih parkova	Fond za inovacije Crne Gore	U procesu aplikacije – uspješno završena prva faza	Podnosilac izazova		Digitalizacija rada stručnih službi i svih nacionalnih parkova kroz razvoj ili integraciju modularne digitalne platforme; uspostava API konekcija sa drugim relevantnim institucijama, razvoj javnog portala sa agregiranim podacima
CENNA	HORIZON Europe	U procesu aplikacije – uspješno završena prva faza	Projektni partner (član konzorcijuma)	100.000,00	CENNA uspostavlja Centar izvrsnosti za pametni monitoring životne sredine i rješenja zasnovana na prirodi, jačajući kapacitete Crne Gore za održivo upravljanje zaštićenim područjima kroz međunarodno partnerstvo, inovativne tehnologije i pilot-projekte na Skadarskom jezeru i Durmitoru.

U nastavku je dat pregled projektnih prijedloga za koje tokom izvještajnog perioda nijesu donesene pozitivne odluke o finansiranju, kao i ključni razlozi neodobravanja ili ne podnošenja aplikacija, uz identifikovane mogućnosti za njihovo unapređenje i eventualno ponovno apliciranje u narednom periodu.

Tabela 12: Projektni prijedlozi bez odluke o finansiranju u 2025. godini

Naziv projektnog prijedloga	Poziv i donator	Godina apliciranja	Uloga institucije	Razlog neodobravanja (ako je poznat)	Mogućnost unapređenja / ponovnog apliciranja
Digitalizacija monitoring podataka za sve jedinice JPNPCG	Boring Fund	2025	Aplikant	Nije dostavljen	Jače povezivanje sa inovacionim komponentama, proširenje ciljne grupe korisnika i ponovno apliciranje na slične pozive u narednom periodu.
Lokalna osviještenost i edukacija mladih ka poštovanju zemljišta - LAYERS	SOILSCAPE - Spreading Open and Inclusive Soil Culture trough Artistic Practices and Education (UNESCO)	2025	Aplikant	Nedovoljan broj poena da bi aplikacija prošla. Od mogućih 20 poena aplikacija je ostvarila 17.5 poena, a poeni su oduzeti prije svega što su se aktivnosti implementirale u nacionalnim parkovima koji nisu prepoznati kao mjesta sa ugroženim zemljištem.	Moguće je ponovno aplicirati sa istim projektom s obzirom da tehnički je bio potpuno zadovoljavajući, u nadi da će biti odabran u nekom narednom pozivu. U koliko je prihvatljivo projektno područje odabrati izvan granica nacionalnog parka, projekat se može drugačije osmisлити.
Skadarsko jezero i prekogranična zaštita slatkovodnog ekosistema: Unaprijeđenje prekogranične održivosti	DIMFE - Donor's Initiative for Mediterranean Freshwater Ecosystems	2025	Aplikant	Nije dostavljen	Projekat je pripreman sa inicijativom Rewilding Europe, aktivnosti projekta su bile bazirane na potrebama NPSJ ali i potrebama uklapanja u aktivnosti partnera. Iako je projekat bio smislen i bavio se realnim problemima u NPSJ, potrebno je izraditi aplikaciju koja će biti više fokusirana na jedan relevantan problem, bilo da se radi o problemu invazivnih biljnih vrsta, zaštiti kolonije kudravih pelikana, zaštiti vidre ili nekoj drugoj temi.

6. KONCESIJSKA ODOBRENJA I ZAKUP PRIVREMENIH OBJEKATA

U ovom nacionalnom parku tokom 2025. godine nisu izdavani urbanističko-tehnički uslovi, jer nije donesen Program objekata privremenog karaktera za period 2025–2029. godina. Program nije usvojen zbog nepostojanja jasno definisanih zona i režima zaštite, budući da važeći Prostorni plan posebne namjene iz 2001. godine nije usklađen sa Zakonom o zaštiti prirode. Bez pribavljenih smjernica i uslova zaštite prirode od Agencije za zaštitu životne sredine nije bilo moguće utvrditi zone zaštite, koje predstavljaju osnov za planiranje lokacija i postavljanje objekata privremenog karaktera, što je onemogućilo izdavanje urbanističko-tehničkih uslova za njihovo postavljanje i zaključivanje ugovora o zakupu zemljišta.

Javno preduzeće je sa korisnicima dobara nacionalnog parka koji obavljaju djelatnost prevoza turista na Skadarskom jezeru zaključilo 45 ugovora o korišćenju dobara Nacionalnog parka Skadarsko jezero. Ugovore je zaključilo ukupno 38 različitih korisnika (pravnih i fizičkih lica/preduzetnika). Zaključenim ugovorima obuhvaćeno je ukupno 70 plovila (brodova) različitih kapaciteta (od 3 do 84 putnika).

Tabela 13: Ugovori o korišćenju dobara

Analitički prikaz ugovora o korišćenju dobara	Ukupno
Broj sklopljenih ugovora	45
Broj korisnika (pravna i fizička lica)	38
Broj brodova obuhvaćenih ugovorima	70

7. NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI

U toku 2025. godine JPNPCG je Agenciji za zaštitu životne sredine dostavilo mišljenje za obavljanje naučno-obrazovnih istraživanja na teritoriji Parka po sljedećim zahtjevima:

- Mišljenje za obavljanje naučnih i obrazovnih istraživanja u vezi istraživanja Skadarskog jezera po projektu SMART WATER, zahtjev je predao Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, Agencija za zaštitu životne sredine dala saglasnost na Rješenje br. 03-UPI-527/8 od 21.02.2025. godine, koji je zaveden u arhivu JPNPCG pod br. 05-384 od 24.02.2025. godine.
- Mišljenje za obavljanje biospeološka istraživanja beskičmenjaka iz razreda Collembola, Arachnida i Planaria, kao i reda Diplura na području NP Skadarsko jezero (Virpazar), po

zahtjevu dr.sc. Marko Lukić, Hrvatski Prirodoslovni muzej, Zagreb, Hrvatska, broj: 05-1304 od 20.05.2025.godine.

- Mišljenje za Određivanje prisustva invazivnih vrsta i brojnosti njihovih populacija u NP skadarsko jezero, po zahtjevu centra za zaštitu i proučavanje ptica (CZIP), broj 05-3045/1 od 17.10.2025

8. FINANSIJSKA SREDSTVA UTROŠENA ZA REALIZACIJU PROGRAMA UPRAVLJANJA I OSTVARENI PRIHODI OD NAKNADA ZA KORIŠĆENJE DOBARA

U cilju zaštite i očuvanja prirode, te stvaranja uslova za nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja prirodnih resursa na području nacionalnih parkova Crne Gore, Javno preduzeće teži da obezbijedi uslove za obavljanje neposredne zaštite i nadzora nad zaštićenim područjima, turističku djelatnost uključujući različite sadržaje sportsko-rekreativnog turizma za posjetioce, te promociju prirodnog bogatstva nacionalnih parkova kao destinacije, i druge poslove u skladu sa zakonom, što bi trebalo da doprinese stvaranju jedinstvene ponude na globalnom turističkom tržištu.

Sredstva koja Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore ostvari na godišnjem nivou iz sopstvenih prihoda nisu dovoljna za samostalno funkcionisanje i realizaciju tekućih i programskih aktivnosti, te se programske aktivnosti finansiraju uglavnom subvencijama iz državnog budžeta.

Sredstva za rad preduzeća obezbjeđuju se iz:

- budžeta Crne Gore;
- naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova (što je propisano članom 21 Zakona o nacionalnim parkovima);
- donacija;
- kredita;
- drugih izvora u skladu sa zakonom.

Priprema nacrta Godišnjeg finansijskog plana vrši se u okviru stručne službe Javnog preduzeća nakon čega slijedi usvajanje plana od strane Upravnog odbora Javnog preduzeća. Izveštavanje o realizaciji finansijskog plana prema Upravnom odboru vrši se kvartalno. Na kraju kalendarske godine vrši se izrada Završnog računa (bilans stanja, bilans uspjeha, statistički aneks, promjene na kapitalu, tok gotovine, napomene uz finansijske izvještaje). Završni račun usvaja Upravni odbor Javnog preduzeća, a predaje se Poreskoj upravi Crne Gore u skladu sa zakonom.

Prihodi

Odlukom o visini i načinu obračuna i plaćanja naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova definisane su naknade u skladu sa članom 21 Zakona o nacionalnim parkovima, a odnose se na sljedeće:

- ulazak u nacionalni park;
- pružanje usluga posjetiocima (korišćenje vodiča, razgledanje zbirke, korišćenje informativno-edukativnog materijala i dr.);
- ugostiteljske, prodajne, smještajne i infrastrukturne objekte (stalne i privremene);
- iznajmljivanje i/ili korišćenje objekata i prostorija nacionalnog parka;
- korišćenje mineralnih sirovina;
- iznajmljivanje sredstava i opreme za sport i rekreaciju (čamaca, brodova, kajaka, bicikala i dr);
- organizovano posmatranje ptica;
- kampovanje;
- splavarenje i rafting;
- loženje vatre na posebno uređenim mjestima;
- džiping ture;
- parking;
- sportske i kulturne manifestacije;
- korišćenje plaža;
- trafo stanice;
- uspostavljanje zona sanitarne zaštite vodozahvata u sistemima javnog vodosnadbijevanja;
- korišćenje prostora za žičare, uspinjače i ski liftove;
- postavljanje privremenih objekata;
- postavljanje bilborda i reklamnih panoa;
- snimanje igranih i komercijalnih filmova, TV reklama i spotova;
- privredni i sportsko rekreativni ribolov;
- splavarenje i upotrebu plovila u sportsko-rekreativne svrhe;
- korišćenje imena i znaka nacionalnog parka;
- sakupljanje i branje šumskih plodova i gljiva u komercijalne svrhe;
- druge radnje, aktivnosti i djelatnosti u skladu sa zakonom.

U narednoj tabeli prikazani su prihodi NP Skadarsko jezero ostvareni u toku 2025. godine. Prihodi od naknada za ulazak u Nacionalni park predstavljaju dominantan izvor prihoda, sa učešćem od 83,75% u ukupnim prihodima organizacione jedinice.

Tabela 15: Prihodi NP Skadarsko jezero ostvareni u toku 2025. godine

Elementi	2025. godina
Prihodi od ulaznica	892.354,48
Prihodi od ribolovnih dozvola	75.781,03
Prihodi od stalnih i privremenih objekata	53.628,52
Prihodi od zakupa vodenih površina	22.851,16
Prihodi od donacija	12.175,94
Ostali prihodi	8.669,88
UKUPNO (€)	1.065.461,01

Rashodi

Finansijska sredstva Javnog preduzeća troše se u skladu sa zakonom i opštim aktima preduzeća, donijetim odlukama, planovima i programima rada, zaključenim ugovorima i drugim aktima, u cilju izvršavanja obaveza i zadataka iz nadležnosti Javnog preduzeća, a odnose se na:

- investiciona ulaganja (izrada tehničke dokumentacije, elaborati, studije, geodetska snimanja, recenzije, izvođenje radova sa nadzorom);
- troškove tekućeg održavanja opreme, vozila, plovila, objekata i drugih osnovnih sredstava;
- monitoring i praćenje stanja životne sredine;
- ostale poslovne rashode (troškovi struje, vode, telefon, internet, reklama, zakup prostorija, kancelarijski materijal, održavanje higijene i ostali režijski troškovi);
- osnovna sredstva (nabavka opreme, vozila i dr);
- zarade i ostala lična primanja zaposlenih;
- prenesene aktivnosti.

U narednoj tabeli prikazani su rashodi NP Skadarsko jezero nastali u toku 2025. godine. Radi obavljanja zajedničkih poslova i objedinjenih funkcija svih nacionalnih parkova, na nivou Javnog preduzeća formirane su službe zajedničkih poslova. Kako se aktivnosti ovih službi obavljaju u korist svih nacionalnih parkova, troškovi službi zajedničkih poslova izraženi su u iznosu koji predstavlja učešće NP Skadarsko jezero u ukupnim troškovima nacionalnih parkova. U cilju sveobuhvatnog prikaza ukupnih rashoda, u tabeli su pripadajući rashodi službi zajedničkih poslova zasebno prikazani. Više ostvareni rashodi u odnosu na prihode finansirani su dijelom prihodima NP Durmitor, a dijelom subvencijama iz budžeta koje su odobrene u 2025. godini.

Tabela 16: Rashodi NP Skadarsko jezero ostvareni u toku 2025. godine

Elementi	2025. godina
Troškovi ljudskih resursa	740.063,02
Pripadajući troškovi ljudskih resursa SZP	298.238,06
Troškovi režija i održavanja objekata, vozila i plovila	123.681,43
Pripadajući troškovi režija i održavanja objekata, vozila i plovila SZP	86.978,68
Programske aktivnosti	59.435,96
Pripadajući troškovi programskih aktivnosti SZP	17.931,36
Troškovi goriva	25.639,93
UKUPNO (€)	1.351.968,44

9. ZAVRŠNA RAZMATRANJA I PREPORUKE

Javno preduzeće za nacionalne parkove je Programom upravljanja NP Skadarsko jezero za 2025. godinu planiralo 104 aktivnosti od kojih je realizovano 70 aktivnosti dok 34 aktivnosti nijesu realizovane. Stepenn realizacije programskih aktivnosti na nivou Nacionalnog parka Skadarsko jezero je 67%.

Grafikon 6: Stepenn realizacije programskih aktivnosti u NP Skadarsko jezero

Realizacija aktivnosti u okviru Strateške oblasti 1: *Istraživanje, praćenje, obnova i unapređenje ekosistema, staništa i vrsta* značajno je doprinijela unapređenju znanja i očuvanju biodiverziteta Nacionalnog parka Skadarsko jezero.

Sprovedenjem terenskih istraživanja i analize postojećih podataka unaprijeđena je obimna baza podataka o flori i fauni, koja pruža detaljan uvid u brojnost, distribuciju i konzervacijski status vrsta, uključujući veliki broj nacionalno i međunarodno značajnih taksona. Time je dodatno potvrđena izuzetna biološka vrijednost ovog područja i obezbijedena pouzdana osnova za dalji monitoring i planiranje mjera zaštite.

Poseban doprinos ostvaren je kroz kontinuirani monitoring populacija ptica, koji potvrđuje značaj ovog područja kao jednog od ključnih staništa ptica u regionu. Stabilne i vitalne populacije kolonijalnih vrsta, uključujući kudravog pelikana, kao i velikog kormorana i malog kormorana, ukazuju na očuvanost staništa i povoljne uslove za gniježđenje, ishranu i migracije.

Istovremeno, značajan segment aktivnosti bio je usmjeren na praćenje i kontrolu invazivnih vrsta, posebno akvatičnih makrofita poput *Egeria densa* i *Elodea canadensis*. Rezultati ukazuju na njihovu promjenljivu dinamiku, ali i potencijalno negativan uticaj na autohtone vrste i staništa, što zahtijeva kontinuirano praćenje i primjenu mjera upravljanja.

Dodatno, monitoring ciljnih vrsta, poput vidre, ukazuje na relativno očuvano stanje vodenih ekosistema, ali i potrebu za kontinuiranom zaštitom uslijed prisutnih pritisaka, uključujući degradaciju staništa i uznemiravanje.

Rezultati monitoringa ukazuju da su pojedini ekosistemi stabilni, poput određenih šumskih zajednica, dok su drugi pod izraženim pritiscima, naročito uslijed antropogenih uticaja, invazivnih vrsta i promjena hidroloških uslova. Aktivnosti usmjerene na kontrolu i praćenje invazivnih vrsta, kao i unapređenje upravljanja staništima, predstavljaju važan korak ka očuvanju ekosistema.

Unapređenje sistema upravljanja ogleda se i u razvoju digitalnih alata i baza podataka, kao i u jačanju međuinstitucionalne i međunarodne saradnje, posebno u oblasti održivog upravljanja ribarstvom. Iako određene planirane aktivnosti nijesu u potpunosti realizovane, postavljeni su značajni temelji za njihovu implementaciju u narednom periodu.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak i unapređenje sistematskog monitoringa vrsta i staništa, sa posebnim fokusom na ptice i ciljne vrste;
- jačanje mjera zaštite gnijezdilišta i smanjenje uznemiravanja tokom osjetljivih perioda;
- sistematska kontrola i suzbijanje invazivnih vrsta;
- unapređenje zaštite i monitoringa staništa važnih za vidru i druge vodene vrste;
- jačanje kontrole nelegalnih aktivnosti i drugih antropogenih pritisaka;
- dalji razvoj baza podataka i njihova primjena u upravljačkim procesima;
- unapređenje saradnje sa nadležnim institucijama i međunarodnim partnerima.

Sveukupno, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 1, kroz unapređenje znanja, očuvanje biodiverziteta i jačanje osnova za dugoročno održivo upravljanje Nacionalnim parkom Skadarsko jezero, sa posebnim doprinosom u očuvanju ornitofaune, kontroli invazivnih vrsta i praćenju ciljnih vrsta.

Realizacija aktivnosti u okviru Strateške oblasti 2 značajno je doprinijela unapređenju znanja o kulturno-istorijskim i etnografskim vrijednostima, kao i njihovoj zaštiti i promociji u Nacionalnom parku Skadarsko jezero. Sprovedenjem aktivnosti na inventarisanju i dokumentovanju nematerijalne kulturne baštine unaprijeđena je informaciona osnova o tradicionalnim znanjima i praksama, kroz evidentiranje vještina poput izrade i repariranja tradicionalne nošnje i uzgoja ljekovitog bilja, čime su obezbijeđeni podaci o nosiocima ovih znanja i njihovoj ulozi u očuvanju kulturnog identiteta prostora. Poseban doprinos ogleda se u očuvanju i promociji tradicionalnih zanata i običaja lokalnih zajednica. Organizacija i učešće na manifestacijama i promotivnim događajima doprinijeli su većoj vidljivosti kulturne baštine, afirmaciji lokalnih proizvoda i jačanju saradnje sa nosiocima tradicije. Istovremeno, pokrenute inicijative za zaštitu pojedinih proizvoda ukazuju na aktivan pristup očuvanju i valorizaciji etnografskog nasljeđa. Učešće u projektima, strateškim inicijativama i promotivnim aktivnostima dodatno je doprinijelo integraciji kulturnog nasljeđa u šire razvojne tokove i njegovoj promociji na nacionalnom i međunarodnom nivou.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak i unapređenje aktivnosti na dokumentovanju i zaštiti nematerijalne kulturne baštine;
- jačanje saradnje sa lokalnim zajednicama i nosiocima tradicionalnih znanja;
- podsticanje razvoja i promocije tradicionalnih proizvoda i zanata;
- unapređenje promotivnih aktivnosti i učešća u projektima iz oblasti kulturne baštine.

Sveukupno, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 2, kroz unapređenje znanja, očuvanje i promociju kulturno-istorijskih i etnografskih vrijednosti, kao i jačanje osnova za njihovu održivu valorizaciju u Nacionalnom parku Skadarsko jezero.

Realizacija aktivnosti u okviru Strateške oblasti 3 značajno je doprinijela unapređenju edukativnih i interpretativnih funkcija Parka, kao i jačanju njegove prepoznatljivosti kao značajnog prirodnog i turističkog područja. Sprovedenjem brojnih edukativnih programa, radionica i terenskih aktivnosti unaprijeđena je edukativna osnova o prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka, kroz aktivno uključivanje djece i mladih i primjenu savremenih metoda učenja, čime je obezbijeđeno bolje razumijevanje značaja očuvanja biodiverziteta i prirodnih resursa. Poseban doprinos ogleda se u velikom obuhvatu učesnika i kontinuiranoj saradnji sa obrazovnim institucijama. Razvoj interpretativnih programa i organizacija tematskih tura doprinijeli su kvalitetnijoj prezentaciji vrijednosti Parka i obogaćivanju iskustva posjetilaca, dok je unapređenje edukativne infrastrukture stvorilo osnovu za dalji razvoj sadržaja. Aktivnosti promocije i informisanja javnosti, realizovane kroz medije, digitalne kanale i promotivne kampanje, doprinijele su povećanju vidljivosti Parka, jačanju njegovog imidža i boljoj informisanosti javnosti o njegovim vrijednostima i značaju zaštite.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak i unapređenje edukativnih programa i saradnje sa obrazovnim institucijama;
- razvoj novih interpretativnih sadržaja i programa;
- unapređenje i održavanje edukativne infrastrukture i staza;

- jačanje promotivnih aktivnosti i digitalne komunikacije;
- dalje uključivanje lokalne zajednice u edukativne i interpretativne aktivnosti.

Sveukupno, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 3, kroz unapređenje edukacije i interpretacije, promociju prirodnih i kulturnih vrijednosti i jačanje osnova za održivo upravljanje Nacionalnim parkom Skadarsko jezero.

Realizacija aktivnosti u okviru Strateške oblasti 4 značajno je doprinijela unapređenju turističke infrastrukture, kao i razvoju turističke ponude zasnovane na aktivnom odmoru u prirodi u Nacionalnom parku Skadarsko jezero. Sprovedenjem aktivnosti na unapređenju posjetilačke infrastrukture unaprijeđeni su uslovi za boravak posjetilaca, kroz modernizaciju informativnih sadržaja, unapređenje centara za posjetioce i uređenje rekreativnih lokaliteta, čime je obezbijeđen viši nivo kvaliteta usluga i informisanosti. Poseban doprinos ogleda se u unapređenju staza i signalizacije, kao i pripremi infrastrukturnih projekata za dalji razvoj. Razvoj turističke ponude kroz unapređenje rekreativnih sadržaja, uključujući pješaćenje, biciklizam, kajakarenje i posmatranje ptica, doprinio je diversifikaciji ponude i privlačenju različitih ciljnih grupa posjetilaca. Istovremeno, unapređenje organizacije vođenih tura doprinijelo je kvalitetnijem doživljaju Parka. Iako određene infrastrukturne aktivnosti nijesu realizovane zbog ograničenih finansijskih sredstava, pripremljena planska dokumentacija predstavlja važnu osnovu za njihovu buduću realizaciju.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak ulaganja u turističku i posjetilačku infrastrukturu;
- realizacija planiranih projekata signalizacije i informativnih sadržaja;
- dalji razvoj turističkih proizvoda zasnovanih na aktivnom odmoru;
- unapređenje upravljanja posjetiocima i njihove distribucije u prostoru Parka;
- obezbjeđivanje finansijskih sredstava za realizaciju prioritarnih aktivnosti.

Sveukupno, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 4, kroz unapređenje infrastrukture, razvoj turističke ponude i jačanje osnova za održivo upravljanje posjetama u Nacionalnom parku Skadarsko jezero.

U okviru Strateške oblasti 5 u izvještajnom periodu ostvareni su značajni rezultati u oblasti saradnje sa nacionalnim i međunarodnim organizacijama, institucijama i lokalnim zajednicama. NP Skadarsko jezero je prepoznat kao pouzdan partner, što se ogleda u povećanom broju zajedničkih inicijativa, projekata i projektnih aplikacija, kao i u intenziviranju saradnje sa relevantnim međunarodnim organizacijama.

U oblasti zaštite i očuvanja prirode, projekat „Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti nacionalnih parkova kroz unapređenje službe fizičke zaštite“ doprinio je jačanju kapaciteta za nadzor i kontrolu na terenu. Nabavkom savremene opreme unaprijeđeno je praćenje stanja biodiverziteta i efikasnije evidentiranje nepravilnosti, dok je kroz obuku zaposlenih osigurana njena pravilna primjena.

U oblasti zaštite i monitoringa u Nacionalni park Skadarsko jezero, kroz projekat „Sliv Skadarskog jezera prekogranični rezervat biosfere“ nabavljen je novi brod, čime su unaprijeđeni kapaciteti za monitoring i nadzor akvatorijuma, kao i efikasnije sprovođenje mjera zaštite prirodnih vrijednosti. Poseban iskorak ostvaren je kroz uključivanje u međunarodne projekte i inicijative, koje su omogućile razmjenu znanja, unapređenje upravljačkih praksi i jačanje institucionalnih kapaciteta. Takođe, saradnja sa lokalnim zajednicama dodatno je osnažena kroz zajedničke aktivnosti, čime se doprinosi boljoj integraciji zaštite prirode i lokalnog razvoja.

Članstvom u Wilder Parks Initiative dodatno je unaprijeđen međunarodni ugled parka, uz jačanje njegove vidljivosti i pozicioniranja u okviru globalnih inicijativa za zaštitu prirode.

Istovremeno, kontinuirana saradnja sa različitim partnerima doprinijela je većoj vidljivosti nacionalnih parkova na nacionalnom i međunarodnom nivou, kao i njihovom pozicioniranju u okviru relevantnih mreža i inicijativa.

Međutim, i dalje postoji potreba za daljim unapređenjem koordinacije i sistematičnijim pristupom razvoju partnerstava, kako bi se u potpunosti iskoristili potencijali saradnje, posebno u kontekstu povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova i jačanja uloge lokalnih zajednica u procesima upravljanja.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastaviti i intenzivirati saradnju sa međunarodnim organizacijama kroz aktivno učešće u projektima i inicijativama.
- jačati partnerstva sa nacionalnim institucijama u cilju koordinisanog djelovanja i efikasnijeg upravljanja zaštićenim područjima.
- unaprijediti uključivanje lokalnih zajednica kroz participativne modele saradnje i zajedničke razvojne inicijative.
- povećati kapacitete za pripremu i implementaciju međunarodnih projekata, posebno u dijelu pristupa fondovima EU i drugim donatorskim programima.
- razvijati mehanizme za sistemsko praćenje i evaluaciju saradnje i njenih efekata.

Saradnja sa nacionalnim i međunarodnim partnerima predstavlja ključan segment daljeg razvoja i unapređenja upravljanja nacionalnim parkovima. Njeno kontinuirano jačanje doprinosi ne samo unapređenju zaštite prirodnih vrijednosti, već i razvoju održivih modela upravljanja, jačanju kapaciteta i boljoj integraciji parkova u šire društvene i međunarodne tokove.

Na osnovu analize planiranih aktivnosti za predmetni period, može se konstatovati da određeni broj aktivnosti nije realizovan uslijed objektivnih finansijskih, kadrovskih, proceduralnih i institucionalnih ograničenja, kao i zbog zavisnosti od eksternih faktora i nadležnih institucija: Finansijska ograničenja-značajan broj aktivnosti nije realizovan zbog nedostatka finansijskih sredstava, posebno onih planiranih iz donacija ili projektnih izvora. Uslijed toga nisu pokrenuti postupci javnih nabavki niti tenderske procedure (npr. nabavka opreme i GIS infrastrukture za praćenje požara, formiranje edukativne staze „Šuma na vodi“, postavljanje informativne signalizacije, unapređenje centara za posjetioce), kod pojedinih aktivnosti (npr. uređenje vidikovca Vranjina), sredstva su preusmjerena na prioritetnije potrebe, imajući u vidu ograničeno interesovanje posjetilaca i nepristupačnost terena. Nedostatak kadrovskih kapaciteta - aktivnosti

iz oblasti zaštite materijalne i nematerijalne kulturne baštine nijesu realizovane prvenstveno zbog nepostojanja sistematizovanog radnog mjesta stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe u okviru nadležne službe. Shodno tome, nije bilo moguće inicirati zaštitu kulturnih dobara, sprovesti mjere održavanja fortifikacionih kompleksa (Žabljak Crnojevića, Lesendro, Grmožur), organizovati tematske izložbe, prikupljati i sistematizovati arhivsku građu, učestvovati u projektima valorizacije kulturnog nasljeđa. Takođe, aktivnost vezana za zaštitu kolonija slijepih miševa nije realizovana planiranom dinamikom zbog odsustva jedinog stručnog saradnika i ograničenog angažmana drugog stručnog lica, uz istovremenu opterećenost izradom planskih dokumenata. Zavisnost od donošenja podzakonskih akata i planskih dokumenata - određene aktivnosti nijesu realizovane jer nijesu doneseni neophodni normativni akti: evidencija ulova nije uspostavljena jer nijesu doneseni podzakonski akti, niti su izgrađena mjesta prvog iskrcaja, urbanističko-tehnički uslovi nijesu izdavani jer nije donesen Program objekata privremenog karaktera za period 2025–2029.godinu, mape privremenih objekata nijesu izrađene iz istog razloga. Takođe, aktivnosti u vezi sa utvrđivanjem i obilježavanjem granica Parka nijesu pokrenute jer se čeka zakonsko usvajanje novih granica predloženih Studijom revizije. S obzirom da formiranje radnog tijela zavisi od usvajanja novih granica, nijesu definisani ni izvori finansiranja, budžet ni dinamika realizacije. Kašnjenje prethodnih aktivnosti - aktivnost analize i mapiranja staništa pod pritiskom ubiranja divlje flore nije realizovana jer prethodne aktivnosti (1.5.1., 1.5.2. i 1.5.3.) nijesu sprovedene u planiranom periodu, što je uzrokovalo lančano odlaganje narednih faza, za aktivnost unosa terenskih podataka, iako je mobilna aplikacija izrađena, nije izvršena obuka nadzornika i stručnih saradnika, zbog čega je aktivnost pomjerena za naredni period. Nedovoljna uključenost eksternih aktera - aktivnosti u oblasti nematerijalne kulturne baštine nijesu realizovane jer nadležne institucije tokom izvještajnog perioda nijesu inicirale programe u koje bi se aktivnosti Parka mogle inkorporirati. Analiza anketa o socio-ekonomskim uticajima Parka nije sprovedena zbog nedovoljnog broja prikupljenih upitnika, što nije omogućilo izradu pouzdanog izvještaja. Projektna zavisnost - Pojedine aktivnosti (npr. mobilna aplikacija za mapiranje nelegalno odloženog otpada) planirane su kroz međunarodne projekte (LASPEH II), te njihova realizacija zavisi od dinamike i implementacije tih projekata.

Potrebno je naglasiti da evidentirani broj nerealizovanih aktivnosti ne odražava u potpunosti stvarni obim sprovedenih aktivnosti tokom izvještajnog perioda. Naime, značajan broj mjera je započeo i realizovan u značajnom procentu, pri čemu su pojedine aktivnosti sprovedene i preko 50% planiranog obima. Međutim, u skladu sa važećom metodologijom izvještavanja, status „realizovano“ može se dodijeliti isključivo aktivnostima koje su u potpunosti sprovedene u skladu sa planiranim indikatorima i definisanim ciljevima. Shodno tome, djelimično realizovane aktivnosti formalno su evidentirane kao nerealizovane, što administrativno utiče na ukupan procenat realizacije. Imajući u vidu navedeno, potrebno je sagledati rezultate kroz širi kontekst sprovedenih aktivnosti, uloženi resursa i ostvarenog napretka na terenu.

Zaključno, nerealizovane aktivnosti u najvećoj mjeri rezultat su: nedostatka finansijskih sredstava, nedovoljnih kadrovskih kapaciteta, izostanka normativnih i planskih dokumenata, zavisnosti od eksternih institucija i projekata i kašnjenja prethodno planiranih aktivnosti.

Važno je naglasiti da kod većine aktivnosti postoje pripremne radnje koje su ostvarene u programskoj godini (izrađeni elaborati, projekti, aplikacije, studije), što predstavlja dobru osnovu za njihovu realizaciju u narednom planskom periodu, uz obezbjeđivanje potrebnih finansijskih, kadrovskih i institucionalnih preduslova.

U narednoj godini potrebno je:

- Angažovati stručne saradnike za: faunu beskičmenjaka, faunu sisara i floru i vegetaciju, u cilju jačanja stručnog kapaciteta Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj;
- Nastaviti saradnju sa klasterima u okviru socio-ekonomskih foruma;
- Aplicirati na otvorene pozive EU i drugih fondova koji će unaprijediti zaštitu i održivi razvoj Parka;
- Izraditi Studiju kapaciteta nosivosti za najposjećenije lokalitete u Parku;
- Razviti interpretativne i turističke programe obilaska Parka;
- Izvršiti popravku i adaptaciju postojećih i izvršiti nabavku novog mobiljara (klupe, stolovi, nadstrešnice, korpe za otpatke, osmatračnice za ptice);
- Izvršiti adaptaciju Upravne zgrade na Vranjini;
- Izvršiti adaptaciju Expo prostora na Vranjini;
- Urediti idejno rješenje i glavni projekat za Mobile home;
- Dopuniti glavne, najavne i informativne table i smjerokaze;
- U cilju unapređenja fizičke zaštite i bolje kontrole prostora Parka neophodno je izvršiti dodatnu nabavku plovila;
- Izvršiti nabavku električnih VBM za potrebe Službe fizičke zaštite i Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture;
- Uspostavljanje ribarske osnove sa predstavnicima Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva;
- Inicirati uspostavljanje plovnih puteva na području Jezera;
- Urediti postojeće parking prostore;
- Izgraditi skladište za čuvanje i pretakanje goriva na Vranjini za potrebe plovnog parka

10. TABELARNI PRIKAZ CILJEVA I AKTIVNOSTI PROGRAMA UPRAVLJANJA ZA 2025. GODINU

PROGRAM UPRAVLJANJA ZA 2025. GODINU – DINAMIKA I REALIZACIJA

STRATEŠKA OBLAST 1: ISTRAŽIVANJE, PRAĆENJE, OBNOVA I UNAPREĐENJE EKOSISTEMA, STANIŠTA I VRSTA	
Cilj 1.1.	Unapređenje informacione baze podataka o flori Nacionalnog parka kroz literaturni i terenski rad , softverska nadogradnja i stručno usavršavanje saradnika
Indikator cilja: Funkcionalna baza podataka o flori unapređena (kvalitativno i kvantitativno) sa brojem novih unosa u odnosu na prethodni planski period	
Aktivnost 1.1.4	Izvršiti analizu literaturnih i terenskih podataka unijetih u bazu
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o analizi i reviziji podataka o flori sa akcentom na prioritetne vrste</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se analiza literaturnih i terenskih podataka, koji su se kontinuirano unosili u bazu i nomenklaturno usklađivali, i time obezbijediti podaci značajni za sagledavanje stanja florističkog diverziteta NP Skadarsko jezero, po osnovu brojnosti, zastupljenosti, distribucije, konzervacijskog statusa, sa akcentom na nacionalno značajne vrste (endemi, zakonom zaštićene) i međunarodno značajne vrste i njihova staništa (IUCN Crvene liste, Bernska konvencija, EU Habitat direktiva, IPA, CITES). Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	/
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>0,00€</i>
Aktivnost 1.1.5	Uraditi karte distribucije za prioritetne vrste
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj mapa distribucije prioritetnih vrsta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Primjenom Qgis i Google earth programa izradiće se mape distribucije za odabrane rijetke taksone, od nacionalnog i/ili međunarodnog značaja. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>0,00€</i>
Cilj 1.2	Obaviti monitoring i analizu stanja biljnih vrsta koje se nalaze na listama HD (Annex II i IV) i BC (Anex I)

Indikator cilja: Očuvano stanište i populacije vrsta <i>Marsilea quadrifolia</i> i <i>Caldesia parnassifolia</i>	
Aktivnost 1.2.1	Pratiti stanje na staništu <i>Marsilea quadrifolia</i> na lokalitetu Moračica, zbog mogućeg zarastanja i gubitka staništa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju <i>Marsilea quadrifolia</i> na lokalitetu Moračica</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Dvije subpopulacije <i>Marsilea quadrifolia</i> uz obale rijeke Moračice su novi nalazi ove vrste za Crnu Goru. Zbog nacionalnog i međunarodnog značaja, kao rijetke vrste ugrožene zarastanjem staništa, nastaviće se praćenje stanja populacije i eventualnih promjena na staništu. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	113,00€ Budžet CG
Cilj 1.3	
Izvršen monitoring u ugroženim Natura staništima i uspostavljen sistem upravljanja	
Indikator cilja: Izveštaj monitoringa i definisane površine za očuvanje	
Aktivnost 1.3.2	Izraditi analizu stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu 92A0
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju staništa i izrađene mape distribucije staništa i definisane mjere zaštite</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Nastaviće se monitoring dijagnostičkih vrsta u svrhu očuvanja povoljnih stanišnih uslova za ciljane i ostale značajne vrste habitata. Na osnovu rezultata monitoringa uradiće se analiza stanja. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	110,97€ Budžet CG
Cilj 1.4	
Utvrđiti stanje i uticaj invazivnih vrsta i definisati mjere za njihovu kontrolu i suzbijanje	
Indikator cilja: Definisane mjere kontrole i suzbijanja invazivnih vrsta	
Aktivnost 1.4.1	Nastaviti istraživanja distribucije invazivnih vrsta sa akcentom na <i>Amorpha fruticosa</i> i <i>Egeria densa</i>
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o sprovedenim istraživanjima distribucije <i>Amorpha fruticosa</i> i <i>Egeria densa</i></i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Dosadašnja istraživanja stručne službe JPNPCG su pokazala da je zabrinjavajuća dinamika širenja invazivnih vrsta <i>Amorpha fruticosa</i> na plavnim staništima sjeverne obale Skadarskog jezera i <i>Egeria densa</i> u vodotoku rijeke Šegrtnice i u rijeci Plavnici. 2023. godine se bilježi pojavljivanje <i>Egeria densa</i> i <i>Elodea canadensis</i> u vodama Skadarskog jezera, kao i <i>Elodea canadensis</i> u vodotoku Moračice.

	Nastaviće se istraživanja distribucije ovih vrsta na drugim plavnim područjima i vodotocima Skadarskog jezera. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	182,92€ Budžet CG
Aktivnost 1.4.2	U skladu sa Zakonom o stranim invazivnim vrstama sprovesti upravljanje u koordinaciji sa nadležnim institucijama
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnijetih inicijativa prema nadležnim institucijama</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj će izvijestiti Agenciju za zaštitu životne sredine i nadležno ministarstvo o stanju na terenu i primjenjivati mjere nadgledanja ili eventualnog uklanjanja u skladu sa dobijenim preporukama. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Agencija za zaštitu životne sredine Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj 1.5	Unaprijeđen sistem kontrole ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe
Indikator cilja: Broj evidentiranih kontrolisanih kontrola kroz aplikaciju	
Aktivnost 1.5.3.	Kontrolisati stanje na terenu i unositi terenske podatke u bazu podataka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izvršenih kontrola. Broj terenskih podataka unijetih u bazu</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Svi podaci koji se odnose na ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe, dobijeni radom nadzornika na terenu, korišćenjem mobilne aplikacije, biće unijeti u Exel bazu podataka. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Mobilna aplikacija je izrađena, ali nije izvršena obuka nadzornika i stručnog saradnika za korišćenje mobilne aplikacije. Aktivnost je prebačena za 2026.godinu.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 1.5.4.	Izvršiti analizu stanja i mapirati staništa na kojima je vršeno ubiranje
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju sa mapom staništa koja su pod pritiskom</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se analiza podataka sa terena, unijetih u Exel bazu, i mapirati staništa koja su pod pritiskom ubiranja divlje flore u komercijalne svrhe. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Aktivnosti 1.5.1., 1.5.2. i 1.5.3. iz PU NP Skadarsko jezero 2021.-2025.godina, na koje se nadovezuje ova aktivnost, nijesu realizovane u predviđenom planskom periodu, već se sa njihovom realizacijom kasnilo.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj 1.6 Očuvani šumski ekosistemi	
Indikator cilja: Šumski ekosistemi bez negativnih pritisaka	
Aktivnost 1.6.1	Sprovesti mjere zaštite od požara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena nabavka protivpožarne opreme u skladu sa Planom zaštite i spašavanja. Broj evidentiranih požara putem aplikacije</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U cilju preventivnih mjera zaštite, kao i efikasnog reagovanja, odradiće se nabavka potrebne opreme, instalacija potrebne infrastrukture i distancino praćenje požara uz pomoć GIS tehnologije. Prioritet 1
Vrijeme realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Planirana aktivnost nije realizovana uslijed nedostatka finansijskih sredstava, koja su planirana u vidu donacija. Shodno tome, nije pokrenut postupak javne nabavke potrebne opreme niti su preduzimate mjere u vezi sa sprovođenjem tenderske procedure.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Pravna služba, Direktor JPNPCG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.6.2	Izraditi interaktivnu bazu podataka o stanju šumskih ekosistema
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj unijetih podataka u bazu</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se obezbjeđivanje softverskih rješenja u kojem će se uskladištiti vektorizovani postojeći i terenski podaci. Upoređivanjem i preklapanjem postojećih i prikupljenih terenskih podataka će se obezbijediti adekvatnije i efikasnije donošenje odluka u cilju zaštite i unaprjeđenja stanja šumskih ekosistema. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€

Aktivnost 1.6.3	Pratiti stanje značajnih šumskih vrsta: lovora (<i>Laurus nobilis</i>) i skadarskog hrasta (<i>Quercus robur ssp scutariensis</i>)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o monitoringu i stanju lovora i skadarskog hrasta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na unaprijed evidentiranim lokacijama vrši će se kontinuirani monitoring lovora (<i>Laurus nobilis</i>) i skadarskog hrasta (<i>Quercus robur ssp. scutariensis</i>). Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>254,0€ Budžet CG</i>
Aktivnost 1.6.4	Sa uspostavljanjem Natura mreže pratiti stanje šumskih Natura 2000 stanišnih tipova
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj monitoringa NATURA 2000 staništa</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uspostavljanjem NATURA 2000 direktive o staništima izvršiće se utvrđivanje početnog stanja habitata i evidentirati promjene koje su nastale u ovom planskom periodu. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Napomena	Aktivnost će se realizovati ukoliko se uspostavi Natura mreža
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>500,00€ Budžet CG</i>
Aktivnost 1.6.5	Sprovesti monitoring i adekvatne mjere prilagođavanja i adaptacije i obuka u cilju ublažavanja efekata klimatskih promjena
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o sprovedenom monitoringu</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Imajući u vidu značaj mjera adaptacije i prilagođavanja šumskih ekosistema na globalne promjene klime, sprovođiće se kontinuirani monitoring šumskih ekosistema. Takođe, mjere adaptacije i prilagođavanja će se sprovesti kontinuirano u zavisno od evidentirani promjena u ekosistemima. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>0,00€ Budžet CG</i>
Cilj 1.7	Utvrđeno nulto stanje dnevnih leptira
Indikator cilja: Ček lista dnevnih leptira na području Parka	
Aktivnost 1.7.1	Istražiti i dopuniti literaturne podatke o fauni <i>Lepidoptera</i>

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj unesenih podataka u bazu</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Istraživanje literaturnih podataka o prisutnosti <i>Lepidoptera</i> , kao i dopunjavanje liste monitoringom. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.7.2	Odrediti nultu stanje dnevnih leptira na području Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	Izveštaj o nultom stanju dnevnih leptira
Opis aktivnosti i njen prioritet	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju određivanja nultog stanja dnevnih leptira na području Parka, sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	232,00€ Budžet CG
Cilj 1.8	Uređen i održiv ribolov na Skadarskom jezeru
Indikator cilja: Dobijeni podaci o stanju ribljeg fonda; Dobijena statistika ulova; Dobijene smjernice upravljanja.	
Aktivnost 1.8.1	Sertifikovati i markirati ribolovne alate
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Sertifikovani ribolovni alati u skladu sa pravilnikom o istim</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Unaprijediti saradnju sa ribolovcima i organizovati sastanke kako bi se sertifikovali i markirali ribolovni alati. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Aktivnost prenesena za 2026. godinu kada će biti obezbjeđena sredstva za ovu aktivnost preko Direktorata za ribarstvo MPVŠ
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, udruženje ribara
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Aktivnost 1.8.2	Vršiti evidenciju ulova u bazi podataka u saradnji sa udruženjem ribara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Uneseni podaci o ulovu u bazu koju vodi nadležno Ministarstvo</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Neophodno je donijeti podzakonske akte, kojim bi se uredilo da se evidencija ulova unosi u bazu podataka. Prioritet
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Podzakonski akti nisu doneseni. Mjesta prvog iskrcaja nisu izgrađena. Ulov nije mogao biti evidentiran.

Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, udruženje ribara, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Napomena	Realizacija aktivnosti zavisi da li će se donijeti podzakonski akti
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.8.3.	Sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede raditi na daljem uređenju privrednog ribolova
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj novih podzakonskih akata i broj sastanaka radnih grupa za ribarstvo</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uzeće se učešće na sastancima koje organizuje Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, a koji se odnose na uređenje ribarstva i donošenje novih podzakonskih akata. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 1.8.4.	Vršiti istraživanja diverziteta ihtiofaune u saradnji sa naučnim institucijama
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaji o stanju ihtiofaune i ribarstva</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Sarađivaće se sa istraživačima PMF-a kao i aktivno će se učestvovati tokom istraživačkih aktivnosti.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije bilo zajedničke saradnje sa naučnim institucijama za istraživanja ihtiofaune.
Odgovornost	PMF, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 1.8.5.	Održavati redovne kontakte sa ribarskim udruženjima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih sastanaka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa sportskim i privrednim ribolovcima, kako bi se adekvatno planirale i sprovodile aktivnosti vezane za održivo korišćenje i zaštitu ribljeg fonda. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	212,84€ Budžet CG
Cilj 1.9	Inventarizacija vodozemaca i gmizavaca

Indikator cilja: Ček lista vodozemaca i gmizavaca na području Parka	
Aktivnost 1.9.1.	Istražiti i sakupiti literaturne podatke o fauni vodozemaca i gmizavaca
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj unesenih podataka u bazi</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune vodozemaca i gmizavaca. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>0,00€</i>
Aktivnost 1.9.2.	Odrediti distribuciju vodozemaca i gmizavaca na području Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o nultom stanju</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju inverterizacije faune vodozemaca i gmizavaca sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura vrste. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>160,00€ Budžet CG</i>
Cilj 1.10	Monitoring i istraživanje kolonijalnih vrsta ptica u specijalnim rezervatima prirode
Indikator cilja: Ažurirani podaci na nivou populacija kolonijalnih vrsta	
Aktivnost 1.10.1	Sprovesti kontinuirani monitoring kolonijalnih vrsta u toku dva godišnja aspekta
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o sprovedenim aktivnostima</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Kontinuiran terenski rad, obilazak kolonija u rezervatima prirode, procjena populacija. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>250,00€ Budžet CG</i>
Aktivnost 1.10.2	Vršiti istraživanje i monitoring kolonijalnih vrsta ptica na cjelokupnom prostoru jezera sa akcentom na bjelobradu čigru
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj kolonija bjelobrade čigre; izvještaj o sprovedenim aktivnostima</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se monitoring bjelobrade čigre na lokalitetima koji su označeni u prethodnim godinama. Lociraće se mjesta novih kolonija. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano

Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	240,00€ Budžet CG
Cilj 1.11	Očuvanje diverziteta ptica i njihovih staništa
Indikator cilja: Sistemski očuvano stanje populacija ptica	
Aktivnost 1.11.1	Vršiti utvrđivanje zimskog cenzusa vodenih ptica (IWC)
Indikator aktivnosti	Izvršiće se utvrđivanje zimskog cenzusa vodenih ptica (IWC)
Opis aktivnosti i njen prioritet	Brojanje vrsta ptica na cjelokupnoj površini NP Skadarsko jezero u zimskim mjesecima. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	120,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.11.2	Sprovesti monitoring populacija ptica u toku proljećnog i ljetnjeg godišnjeg aspekta
Indikator aktivnosti	Izveštaj monitoringa
Opis aktivnosti i njen prioritet	Pratiće se populacije najznačajnijih gnjezdarica Parka u toku dva godišnja aspekta. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	160,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.11.3	Sprovesti monitoring populacije pelikana (<i>Pelecanus crispus</i>) cjelogodišnji aspekt
Indikator aktivnosti	Izveštaj monitoringa populacije pelikana
Opis aktivnosti i njen prioritet	Kontinuirano sprovesti monitoring u svim godišnjim aspektima; monitoring uspješnosti gniježđenja; prostorna distribucija; vitalnost populacije; prstenovanje mladih jedinki. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	480,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.11.4	Pratiti stanje indikatorskih vrsta ptica
Indikator aktivnosti	Izveštaji i preporuke
Opis aktivnosti i njen prioritet	Shodno prethodno definisanom listom indikatorskih vrsta, pratiće se stanje njihovih populacija na Jezeru, a po potrebi definisati mjere zaštite. Prioritet 1

Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	160,00€ Budžet CG
Cilj 1.12	Očuvane populacije slijepih miševa
Indikator cilja: Broj Istraženih objekata važnih za očuvanje kolonija slijepih miševa i sprovedene mjere zaštite ugroženih kolonija	
Aktivnost 1.12.2	Istražiti rasprostranjenost i utvrditi važna područja za očuvanje slijepih miševa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađene mape distribucije vrsta i njihovih skloništa</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se terensko istraživanje vrsta slijepih miševa upotrebom ultrazvučnih detektora i nevidljivih mreža. Na osnovu prikupljenih terenskih podataka definisaće se mape distribucije ovih vrsta. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Aktivnost nije realizovana planiranom dinamikom uslijed ograničenih kadrovskih kapaciteta, imajući u vidu da je jedini stručni saradnik za predmetnu oblast bio odsutan sa rada zbog bolovanja. Drugi stručni saradnik za ovu oblast bio je angažovan samo mjesec dana. Preostali dio godine bio je u značajnoj mjeri posvećen izradi novih planskih dokumenata, što je dodatno ograničilo mogućnost sprovođenja terenskih aktivnosti.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.12.3.	Utvrđiti faktore ugrožavanja i po potrebi sprovesti mjere očuvanja kolonija slijepih miševa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Definisani faktori ugrožavanja i broj zaštićenih skloništa</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu prethodnih terenskih aktivnosti, izvršiće se analiza podataka i prema potrebama definisaće se mjere očuvanja koje će se u narednom periodu i sprovoditi. Posebna pažnja će biti usmjerena na upoređivanje podataka sa Akcionim planom za očuvanje populacija slijepih miševa na Skadarskom jezeru koji je izdat 2015 godine.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Aktivnost nije realizovana planiranom dinamikom uslijed ograničenih kadrovskih kapaciteta, imajući u vidu da je jedini stručni saradnik za predmetnu oblast bio odsutan sa rada zbog bolovanja. Drugi stručni saradnik za ovu oblast bio je angažovan samo mjesec dana. Preostali dio godine bio je u značajnoj mjeri posvećen izradi novih planskih dokumenata, što je dodatno ograničilo mogućnost sprovođenja terenskih aktivnosti.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG

Cilj 1.13		Utvrđeno stanje vrsta iz porodice kuna
Indikator cilja: Izrađena lista prisutnih vrsta sa mapom distribucije i ocjenom stanja populacija		
Aktivnost 1.13.2	Monitoring stanje vrsta iz porodice kuna	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj monitoringa o stanju vrsta iz porodice kuna</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Sprovede se terenska istraživanja za potrebe dobijanja podataka o prisutnosti i aktivnosti vrsta iz porodice kuna. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		580,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.13.3.	Izvršiti kartiranje potencijalnih staništa porodica kuna	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađene mape distribucije potencijalnih staništa</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu prethodno prikupljenih podataka izvršice se mapiranje aktivnosti i prisustva vrsta iz porodice kuna.	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Cilj 1.14		Zaštita i održivo korišćenje vodenih resursa
Indikator cilja: Ekološki kvalitet vode je na zadovoljavajućem nivou		
Aktivnost 1.14.1	Monitoring hidroloških objekata	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Ispitan kvalitet vode Skadarskog jezera, obezbijeđena dugoročna zaštita i održivo korišćenje</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju i Upravom za vode, vršice se monitoring hidroloških objekata u skladu sa važećom Zakonskom regulativom. Prioritet 2	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju, Uprava za vode, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		160,00€ Budžet CG

STRATEŠKA OBLAST 2: OČUVANJE, UNAPREĐENJE I PROMOCIJA KULTURNO-ISTORIJSKIH I ETNOGRAFSKIH VRIJEDNOSTI I POTENCIJALA

Cilj 2.1 **Očuvana materijalna kulturna baština**

Indikator cilja: Broj Istraženih i valorizovanih elemenata materijalne kulturne baštine Parka

Aktivnost 2.1.3	Inicirati i učestvovati u projektima istraživanja, sprovođenja mjera zaštite i prezentovanja kulturnog nasljeđa, koje implementiraju nadležne institucije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj realizovanih projekata i sprovedenih mjera zaštite</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Sa stručnim timom Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore obaviće se arheološko rekognosciranje potencijalnih arheoloških lokaliteta na prostoru Parka i užeg okruženja, kao prva faza budućih detaljnih istraživanja i iskopavanja. Prioritet 2
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovano stručno lice iz oblasti materijalne kulturne baštine
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor JPNPCG
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>0,00€</i>
Aktivnost 2.1.4	Pokretati inicijative za uspostavljanje zaštite kulturnih dobara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj pokrenutih inicijativa. Broj zaštićenih kulturnih dobara</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Relevantnim institucijama uputiće se inicijativa za uspostavljanje zaštite kulturnog dobra, na osnovu istraživačkih nalaza, osobenosti i značaja koje ima to kulturno dobro. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovano stručno lice iz oblasti materijalne kulturne baštine
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor JPNPCG
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>0,00€</i>
Aktivnost 2.1.5	Održavati utvrđene komplekse Žabljak Crnojevića, Lesendro i Grmožur od obrastanja vegetacijom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o sprovedenim aktivnostima uklanjanja vegetacije sa utvrđenja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Vršiće se uklanjanje rastinja na najposjećenijim tvrđavama Jezera. Aktivnost se obavlja u vrijeme vegetacione sezone, kao jedna od važnih mjera zaštite bedema od agresivnog bujanja vegetacije. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovano stručno lice iz oblasti materijalne kulturne baštine

Odgovornost	Direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture; Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Cilj 2.2	Prezentacija materijalne kulturne baštine Parka
Indikator cilja: Broj promovisanih i prezentovanih elemenata materijalne kulturna baština Parka	
Aktivnost 2.2.2	Osmisliti i realizovati stalne postavke tematskih zbirki kulturno-istorijskog nasljeđa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Organizovana stalna postavka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U Centru za posjetioce u Virpazaru instalirana je stalna postavka tematske zbirke kulturno-istorijskog nasljeđa. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj; direktor
Napomena	Aktivnost je realizovana tokom 2022.godine
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 2.2.3	Pratiti stanje i preduzimati neophodne konzervatorske mjere na eksponatima tematskih zbirki kulturno-istorijskog nasljeđa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju eksponata; Izveštaj o preduzetim konzervatorskim mjerama</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Pratiće se stanje i preuzeti neophodne konzervatorske mjere na eksponatima kulturno-istorijskog nasljeđa koji su izloženi u centrima za posjetioce na Vranjini i u Virpazaru. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovano stručno lice iz oblasti materijalne kulturne baštine
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor JPNPCG
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 2.2.4	Organizovati tematske izložbe povodom značajnih datuma
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih izložbi</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se tematske izložbe povodom značajnih datuma, na prijedlog angažovanog eksperta za materijalnu kulturnu baštinu. Prioritet 2
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovano stručno lice iz oblasti materijalne kulturne baštine
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za promociju, marketing i turizam
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 2.2.5	Prikupljati foto-dokumentaciju i arhivsku građu sa područja Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenoj građi</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Prikupiće se starija foto-dokumentacija i arhivska građa sa područja Parka u digitalnoj formi. Prioritet 2
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovano stručno lice iz oblasti materijalne kulturne baštine
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj,
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj 2.3	Zaštita i prezentacija nematerijalne kulturne baštine
Indikator cilja: Broj zaštićenih, valorizovanih i promovisanih elemenata nematerijalne kulturne baštine	
Aktivnost 2.3.1	Inventarisati nematerijalnu kulturnu baštinu Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popisanih elemenata nematerijalne kulturne baštine</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Inventarisanje NKN, gdje bi prikupljena dokumentacija imala osim popunjavanja relevantne baze podataka, bila iskorišćena za potrebe upisa novog elementa u Nacionalni registar nematerijalnog kulturnog nasljeđa Crne Gore. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	523,13€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.2	Prikupiti podatke od nosilaca nematerijalnih kulturnih dobara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj nosilaca nematerijalnih kulturnih dobara</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Prikupiće se podaci od pojedinaca, koji su posljednji nosioci i čuvari običajne prakse, znanja i vještina, kroz kontinuitet prenošenja kulturnih obrazaca s ciljem da se obezbjedi efikasnija promocija NKN kroz jačanje svijesti o njegovom značaju Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	373,56 € <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 2.3.3	Popunjavati upitnike za identifikaciju elemenata nematerijalnog kulturnog nasljeđa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popunjenih upitnika</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Popunjavanje obrazaca u vidu upitnika za svaki evidentirani element NKN Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	350,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 2.3.4	Inicirati ka Upravi za zaštitu kulturnih dobara uspostavljanje zaštite, na osnovu istraživačkih nalaza, zaštitu nematerijalnog kulturnog dobra
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj inicijativa i broj zaštićenih elemenata nematerijalnog kulturnog dobra</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Aktivnost uslovljena istraživačkim nalazima na terenu (jer svaki element NKN ne podrazumijeva zakonsku zaštitu), i zavisi od stručne procjene. Relevantnim institucijama uputiće se inicijativa za uspostavljanje zaštite elemenata nematerijalnog kulturnog dobra, na osnovu istraživačkih nalaza, osobnosti i značaja koje ima to nematerijalno kulturno dobro. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	410,00 € <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 2.3.5	Organizovati manifestacije i učestvovati na sajmovima, izložbama i kulturno-umjetničkim programima koji se oslanjaju na etnografsko nasljeđe
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih manifestacija i tematskih sajmova</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Unaprijediti NKN kroz osmišljavanje i realizovanje manifestacija od posebnog značaja za Park, kao i sajmova i izložbi i kulturno umjetničkih programa

	Prioritet 2	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		3140,00€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.6	Učestvovati u projektima zaštite i valorizacije nematerijalne kulturne baštine pod pokroviteljstvom relevantnih institucija (Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, CANU i dr.)	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj realizovanih projekata</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa usvojenim programskim aktivnostima institucija iz oblasti kulturnog nasljeđa iniciraće se projektne aktivnosti na zaštiti i valorizaciji nematerijalne kulturne baštine Prioritet 2	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Nadležne institucije iz oblasti kulturnog nasljeđa ove godine nisu inicirale nijedan program kojima bi se inkorporirale naše aktivnosti,	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Institucije iz oblasti zaštite kulturnog nasljeđa, Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, CANU i dr.	
Napomena	Finansijsko učešće JPNPCG zavisi od odobrenih projekata relevantnih institucija, pa se sredstva JPNPCG ne mogu sada projektovati	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00
Aktivnost 2.3.7	Pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija kreirati programe za obilježavanje „Dana evropske baštine“	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Realizovan program „Dani evropske baštine“</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Pod okriljem “Dani evropske baštine”, kreiraće se i realizovati program obilježavanja ove značajne manifestacije, konkretno u ovom Parku , ukoliko bude korespondirala sa zadatom temom manifestacije Savjeta Evrope. Prioritet 3	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Prema stručnoj procjeni za ovu godinu odlučeno da se Dani evropske baštine organizuju u NP Prokletije, što je i realizovano .	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Ministarstvo kulture i medija	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€ Budžet CG

STRATEŠKA OBLAST 3: EDUKACIJA, INTERPRETACIJA I PROMOCIJA PRIRODNIH I KULTURNIH VRIJEDNOSTI PARKA

Cilj 3.1		Razvijena i unaprijeđena edukacija i interpretacija
Indikator cilja: Procenat školske populacije, posjetilaca i lokalnog stanovništva koji su kvalitetno edukovani o vrijednostima Parka je povećan za 15% u odnosu na prethodni period		
Aktivnost 3.1.1	U saradnji sa osnovnim školama koje gravitiraju u Parku i nadležnim ministarstvom sprovodiće se uspostavljanje edukativnih programa i izradiće se edukativni materijali	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih radionica sprovedenih po edukativnom programu. Broj učenika koji su prošli kroz edukativni program. Broj izrađenog edukativnog materijala</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se edukativne radionice po programu „Obradujmo prirodu – NP Skadarsko jezero“. Organizovaće se edukativne radionice i akcije po programu „Mladi čuvari NP Skadarsko jezero“. Organizovaće se edukativne radionice na temu „Ribolovni zabran“. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Napomena	Dio materijala za realizaciju aktivnosti izrađen kroz saradnju sa OEBS-om	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, osnovne škole koje gravitiraju ka Parku, nadležno ministarstvo	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>756,75€</i>	
Aktivnost 3.1.2	U saradnji sa TO obilježiti značajne ekološke datume	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj obilježenih ekoloških datuma, Broj održanih radionica, Broj učesnika na radionicama</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Osmisliće se i organizovati interaktivne tematske radionice, u cilju obilježavanja važnih datuma i to: 2. februar - Svjetski dan vlažnih staništa 22.mart - Svjetski dan voda 22. april - Dan planete zemlje 22. maj - Svjetski dan biodiverziteta 24. maj - Evropski dan parkova posljednja nedjelja maja - Svjetski dan vidre 5. jun - Dan zaštite životne sredine 31. jul - Svjetski dan nadzornika 30. avgust – Međunarodni dan slijepih miševa 4. oktobar - Svjetski dan životinja Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, TO: Bar, Podgorica, Cetinje, Tuzi i Zeta	

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		350,00€ Budžet CG 250,00 Grant MedWet
Aktivnost 3.1.3	U saradnji sa TO osmisliti i sprovesti ciljne interpretativne programe obilaska Parka	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Osmišljeni interpretativni programi Parka. Broj sprovedenih obilazaka.</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa LTO opština kojima Park gravitira osmisliti ciljne interpretativne programe obilaska Parka. Prioritet 2	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, TO: Bar, Podgorica, Cetinje, Tuzi i Zeta	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		1100,00€ Budžet CG
Aktivnost 3.1.4	U saradnji sa Planinarskim savezom Crne Gore formirati nove edukativne staze	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Formirana jedna nove edukativna staza</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uradiće se Elaborat za formiranje edukativne staze „Šuma na vodi“ na lokalitetu Vranjina (ušće rijeke Morače) i izvršiti njeno uređenje. Prioritet 2	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava	
Napomena	Elaborat/izveštaj sa predlogom i planom uređenja je urađen. Sljedeći korak je nabavka i montaža.	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, Planinarski savez Crne Gore	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		40,00€ Budžet CG
Cilj 3.2	Park je uspješno promovisan na nacionalnom i međunarodnom nivou	
<i>Indikator: Park je prepoznatljiva i atraktivna destinacija za posjetioce i ljubitelje prirode</i>		
Aktivnost 3.2.1	Sprovoditi PR kampanje	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sprovedenih PR kampanja</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Sprovodiće se PR aktivnosti u cilju promocije prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka, značajnih ekoloških datuma, manifestacija i događaja, kao i drugih aktivnosti koje se implementiraju u Parku. Najznačajnije aktivnosti NP promovisati putem veb-sajta, objava na društvenim mrežama, te saradnjom sa medijima. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, direktor JPNPCG	

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		917,90€€ Budžet CG
Aktivnost 3.2.2	Učestvovati na turističkim sajmovima	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj međunarodnih i nacionalnih turističkih sajmova na kojima je JPNPCG uzelo učešće</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uzeće se učešće na lokalnim, regionalnim i međunarodnim sajmovima turizma koji su od značaja za promovisanje održivog turizma u zaštićenim područjima. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, direktor JPNPCG	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		351,00€€ Budžet CG
Aktivnost 3.2.3	Organizovati manifestacije i događaje	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih manifestacija i događaja</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se događaji sa ciljem promocije i prezentacije prirodne, kulturno-istorijske vrijednosti, etnografske baštine i turističke ponude Parka. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		1177,40€€ Budžet CG
Aktivnost 3.2.4	Izraditi promotivni materijal	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina izrađenog promotivnog materijala</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izrada i štampa promotivnog i korporativnog materijala sa logom i motivima NP Skadarsko jezero. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		922,36€€ Budžet CG
<i>Napomena</i>	Od ukupnih troškova realizacije aktivnosti 94,5€ je pokriveno donacijom MedWet -RAMSAR Iznos od 117,10€ su sredstva obezbijeđena preko projekta „Eco Dalj” - Evropski dan parkova	

STRATEŠKA OBLAST 4: TURIZAM ZASNOVAN NA AKTIVNOM ODMORU U PRIRODI

Cilj 4.1	Unapređena i razvijena turistička posjetilačka infrastruktura Parka	
Indikator cilja: Broj uređenih, adaptiranih i novoizgrađenih elemenata posjetilačke infrastrukture		
Aktivnost 4.1.1	Unaprijediti Centre za posjetioce na Vranjini, Virpazaru i Podhumu	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Unaprijeđeni postojeći centri za posjetioce na Vranjini, u Virpazaru i u Podhumu</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se zanatsko-molerski radovi u Centru za posjetioce i sitne popravke u Upravnoj zgradi na Vranjini. Uradiće se umjetnički crtež (mural) na vidnoj strani spoljašnjeg zida na zgradama na Vranjini i Virpazaru. Prioritet 2.	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
Napomena	Postavljeno je ceradno platno na zidu Upravne zgrade. Izvršeni molersko zanatski radovi u Centru za posjetioce Virpazar. Izvršena nabavka materijala za molerske radove nekoliko prostorija upravne zgrade NP na Vranjini.	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		3331,13€ Budžet CG
Aktivnost 4.1.4	Postaviti i dopuniti najavne, glavne i informativne table ka i u Parku	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj postavljenog informativnog mobilijara</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izradiće se i postaviti pet informativno-najavnih, četiri table dobrodošlice i osam smjerokaznih tabli ka/i u Parku koje će usmjeravati posjetioce sa saobraćajnih puteva na glavne ulaze u Park. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava	
Napomena	2024.godine urađen je Glavni projekat - Plan turističke signalizacije za nacionalne parkove kojim su obuhvaćene table. Za planski period 2026 - 2030 planirani su naredni koraci.	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€ Budžet CG
Aktivnost 4.1.5	Unaprijediti postojeći sistem informativnih tabli i smjerokaza	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj adaptiranih elemenata informativnog mobilijara</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uradiće se analiza stanja informativnih tabli i smjerokaza. Na osnovu Izveštaja i po prioritetima, izvršiće se popravka postojećih, eventualna zamjena, postavljanje novih tabli, kao i zamjena folija na tačno utvrđenim lokacijama.	

	Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	2226,40€ Budžet CG
Aktivnost 4.1.6	U saradnji sa planinarskim savezom unaprijediti pješačke staze
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o uređenju pješačkih staza; Broj uređenih pješačkih staza</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu Izveštaja o uređenju pješačkih staza izvršiće se uređenje najprioritetnijih staza. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Planinarski savez CG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	780,00€ Budžet CG
Aktivnost 4.1.8	U saradnji sa Planinarskim savezom formirati nove tematske staze
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Formirana jedna tematska staza</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa PSCG i NVO CSTI izvršiće se završna faza novoformirane tematske staze na lokalitetu Ostros - Ckla. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Napomena	Staza je realizovana u okviru IPA projekta „Time Travel“, u saradnji sa NVO CSTI Montenegro i NTO CG.
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Planinarski savez CG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 4.1.11	Urediti vidikovce
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Uređeni vidikovac na Vranjini i vidikovac Obod</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na vidikovcu na Vranjini izvršiće se postavljanje zaštitne ograde, odmorišnog mobilijara (klupe) i panoramska tabla. Prioritet 2
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Napomena	S obzirom da ne postoji veliko interesovanje za vidikovac Vranjina, kao i zbog nepristupačnosti terena i vremenskih prilika (učestali jaki udari vjetra) sredstva namijenjena za ovu aktivnost se preusmjeravaju za uređenje i održavanja Expo prostora.

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.1.12	Unaprijediti staze za sportsko-rekreativni ribolov	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Unaprijeđene staze za sportsko-rekreativni ribolov: Tanki rt i Morača</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se čišćenje sportsko-rekreativnih staza: Tanki rt i Morača i po potrebi obnoviti mobilijar. Prioritet 3.	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		100,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.1.15	Prilagoditi glavne atrakcije u Parku (učiniti ih dostupnim) za posjete osoba sa invaliditetom	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Pristup pristanima u Virpazaru i na Vranjini prilagođen je osobama sa invaliditetom.</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izradiće se idejno rješenje za adekvatan pristup posjetilaca sa pristana na Vranjini i u Virpazaru. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.1.16	Izgraditi infrastrukturu za Mobil Home	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Infrastruktura za Mobil Home je u funkciji posjetilaca</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	S obzirom da programska aktivnost nije realizovana na lokalitetu Komarno, koji je predviđen Programom privremenih objekata 2020-2024.godina, JPNPCG će inicirati sa prijedlogom iste lokacije u novom Programu privremenih objekata 2025-2029. godine. Prioritet 2	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Cilj 4.2	Unaprijeđena turistička ponuda koja je zasnovana na rekreaciji	
Indikator cilja: Uspostavljeni elementi za rekreativne aktivnosti povećavaju zadovoljstvo i broj posjetilaca		
Aktivnost 4.2.2	Osmisliti nove koncepte u Centrima za posjetioce	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađena nova izložbena postavka u centrima za posjetioce na Vranjini i u Virpazaru</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Preko PA.CON projekta tokom 2022.godine postavljena je nova izložbena postavka u Centru za posjetioce u Virpazaru. Postavka je	

	posvećena tradicionalnim načinima privređivanja i ribolova na Skadarskom jezeru. Prioritet 3	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
Napomena	Aktivnost je realizovana tokom 2022.godine	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Aktivnost 4.2.5	Razviti novu turističku ponudu Mobil Home	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Sprovedene marketing ponude Mobil Home</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Aktivnost na promociji nove turističke ponude Mobil-Home zavisi od realizacije aktivnosti 4.1.16. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Čeka se Program objekata privremenog karaktera	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Cilj 4.3	Upravljanje posjetiocima	
Indikator cilja: Uređen i funkcionalan sistem posjećivanja sa akcionim planom upravljanja posjetiocima; Povećan nivo zadovoljstva posjetilaca Parka.		
Aktivnost 4.3.1	Analizirati strukturu, mišljenje, potrebe i očekivanja posjetilaca	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Sprovedena anketa i izrađen izvještaj analize</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U centrima za posjetioce sprovodiće se anketiranje posjetilaca uz pomoć unaprijed pripremljenih anketnih listića, na osnovu kojih će se dobiti informacija o strukturi, mišljenju, potrebi i očekivanjima posjetilaca u Parku. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Aktivnost 4.3.2	Analizirati uticaj posjetilaca na prirodne i kulturne vrijednosti	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o analizi uticaja posjetilaca u Parku na osnovu dnevnih izvještaja nadzornika</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Nadzornici parka izvršiće prikupljanje podataka u svojim protokolima o negativnom uticaju posjetilaca na području Skadarskog jezera. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€

Aktivnost 4.3.3	Istražiti i odrediti prihvatne kapacitete pojedinih najposjećenijih lokaliteta u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena studija prihvatnih kapaciteta najposjećenijih lokaliteta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U narednom periodu će se nastaviti sa analizom broja posjetilaca i daće se sugestije neophodne za izradu studije prihvatnih kapaciteta u svrhu rasterećivanja najposjećenijih lokaliteta. Prioritet 1
Stepen realizacije	
Potrebno za realizaciju	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 4.3.4	Izgraditi mehanizam koji će doprinijeti da se smanji efekat vidljivosti posjetilaca u određenim područjima („leave no trace“ principi)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Razvijen mehanizam zasnovan na „leave no trace“ principima.</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Promovisaće se „leave no trace“ principi i po potrebi štampaće se liflet leave no trace 8 principa“. Afirmisaće se pravila odgovornog ponašanja u Parku. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	126,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.3.5	Razviti programe obilaska Parka (bazirane na prirodnim i kulturnim vrijednostima) za različite ciljne grupe
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Osmišljeni ciljani programi obilaska Parka. Broj sprovedenih obilazaka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Program obilaska Parka u svojoj ponudi dva paketa koja uključuju pješačku i vodenu stazu. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	549,50€ <i>Budžet CG</i>

STRATEŠKA OBLAST 5: SARADNJA SA NACIONALNIM I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA I INSTITUCIJAMA I LOKALNIM ZAJEDNICAMA

Cilj 5.1 *Unapređenje upravljanja, umrežavanja, zaštite i promocije kroz nacionalnu i međunarodnu saradnju*

Indikator cilja: Park je prepoznat kao pouzdan partner domaćim i međunarodnim organizacijama i institucijama; Mehanizmi saradnje su unaprijeđeni i raste broj zajedničkih inicijativa i projekata	
Aktivnost 5.1.1	Poboljšati saradnju sa državnim institucijama i ustanovama u vezi definisanja jasnih procedura iz zakonskih obaveza iz oblasti zaštite živote sredine i prirode
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih tematskih sastanaka. Efikasnije sprovođenje procedura i obaveza</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa državnim institucijama i ustanovama u vezi definisanja jasnih procedura iz zakonskih obaveza iz oblasti zaštite živote sredine i prirode. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 5.1.2	Uputiti inicijative državnim institucijama i ustanovama u cilju efikasnijeg upravljanja zaštićenog područja
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj inicijativa i zaključci sa održanih sastanaka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uputiće se inicijative i organizovati sastanci sa svim relevantnim institucijama i organizacijama u svrhu unaprjeđivanja saradnje i efikasnijeg upravljanja Parkom. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 5.1.3	Aktivnom saradnjom sa NVO sektorom realizovati projekte iz oblasti zaštite prirode i životne sredine
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj realizovanih zajedničkih projekata</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa lokalnim nevladinim organizacijama iz opština koje gravitiraju Parku pripremiće se prijedlozi projekata za konkurse domaćih i inostranih donatora. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju, NVO
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	250,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.4	Uputiti inicijative ka lokalnim organizacijama i u cilju efikasnijeg upravljanja zaštićenim područja
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj inicijativa i zaključci sa održanih sastanaka</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa svim lokalnim institucijama i organizacijama koje gravitiraju Parku kako bi se unaprijedila saradnja i inicirale akcije u svrhu efikasnijeg upravljanja ovim zaštićenim područjem. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 5.1.5	Uspostaviti saradnju sa zaštićenim područjima u regionu
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Memorandum o saradnji sa najmanje 2 zaštićena područja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uspostaviće se saradnja sa zaštićenim područjima u regionu sa ciljem razmjene iskustava, primjeni dobrih praksi i pokretanja partnerskih inicijativa i zajedničkih projekata. Prioritet 2
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Tokom planskog perioda pokrenuti su inicijalni razgovori sa Parkom prirode Lonjsko polje u cilju uspostavljanja saradnje, međutim saradnja nije formalizovana kroz potpisivanje memoranduma o saradnji.
Odgovornost	Direktor JPNPCG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1507,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.1.6	Unaprijediti saradnju sa partnerskim zaštićenim područjima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih sastanaka, partnerskih inicijativa i studijskih posjeta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Realizovaće se aktivnosti na uspostavljanju partnerskih odnosa sa zaštićenim područjima na nacionalnom i međunarodnom nivou. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	665,20€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.1.7	Nastaviti saradnju sa međunarodnim organizacijama (IUCN, UNESCO, Europark federacija i dr.)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Učešće u radnim grupama, inicijativama i platformama, projektima</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Prisustvo seminarima i radnim grupama na poziv organizacija. Apliciranje na konkursima i pozivima za projekte. Učešće u on-line radnim grupama shodno pozivima organizacija. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		2500,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.8	Priprema i izrada prijedloga projekata u skladu sa potrebama Parka i javnim pozivima	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i broj odobrenih projektnih prijedloga</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa potrebama Parka kao i prioritetima javnih poziva pripremiće se prijedlozi projekata. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		300,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.9	Realizacija projektnih aktivnosti	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaji o uspješnosti realizacije projektnih aktivnost</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Kvalitetna implementacija projektnih aktivnosti kao i redovno izvještavanje o svim sprovedenim projektnim aktivnostima. Prioritet 1	
Vrijeme realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€
Aktivnost 5.1.10	Učešće u obukama za pisanje i izvještavanje projekata	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj stručnih saradnika koji su uspješno završili obuku</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa potrebama Službe, učestvovati na obukama koje se odnose na podizanje i jačanje kapaciteta zaposlenih. Prioritet 3	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	U planskom periodu nijesu bile dostupne ciljane obuke koje se odnose na pisanje i izvještavanje projekata, a koje bi bile organizovane ili finansirane na način pristupačan zaposlenima. Iz tog razloga nije realizovano učešće stručnih saradnika na specijalizovanim programima obuke u ovoj oblasti.	
Odgovornost	Služba za projekte i međunarodnu saradnju	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		391,00€ Budžet CG
Cilj 5.2	Podrška lokalnoj zajednici u održivom razvoju u skladu sa principima očuvanja vrijednosti Parka	
Indikator cilja: Lokalne zajednice aktivno sarađuju sa Parkom; Povećan broj zajedničkih projekata i inicijativa, tradicionalnih funkcionalnih gazdinstava i usluga i proizvoda lokalne zajednice u ponudi Parka.		
Aktivnost 5.2.1	Izraditi prijedloge projekata u skladu sa pozivima u partnerstvu sa lokalnim zajednicama koje gravitiraju Parku	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i broj odobrenih projektnih prijedloga</i>	

Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa potrebama Parka i lokalne zajednice kao i prioritetima javnih poziva pripremiće se prijedlozi projekata. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	389,14€ Budžet CG
Aktivnost 5.2.2	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu za očuvanje tradicionalne poljoprivrede
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj tradicionalnih funkcionalnih gazdinstava</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa stanovništvom koje se bavi tradicionalnim načinima privređivanja (vinari, ribari, poljoprivrednici) u cilju sagledavanja njihovih potreba i zahtjeva. Prioritet 3
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.2.3	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu za razvoj ponuda zasnovanih na tradicionalnim oblicima, u skladu sa održivim principima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj tradicionalnih funkcionalnih ponuda</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Prikupljanje, odabir i nabavka karakterističnih suvenira koje će dopuniti asortiman suvenirnice u Parku. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	598,88€ Budžet CG
Aktivnost 5.2.4	Uspostaviti geografski sertifikat porijekla za lokalne proizvode
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Uspostavljen geografski sertifikat</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Formiraće se radna grupa koja će nastaviti sa daljim koracima neophodnim za uspostavljanje geografskog sertifikata. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Tokom 2025. godine aplicirano je na projekat Mountain for All, kroz koji je planirana sistemaska razrada i promocija geosertifikata, ali realizacija daljih aktivnosti zavisi od obezbjeđenja projektnih sredstava
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam

Napomena	Tokom 2024. godine dobijeno je Rješenje o upisu žiga u registar žigova.	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		138,47€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.5	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu da svoje proizvode plasiraju na manifestacijama i sajmovima koje organizuje JPNPCG	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj lokalnih proizvođača koji se odazvao pozivu</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Kontaktiraće se predstavnici lokalnog stanovništva da svoje proizvode plasiraju na manifestacijama i događajima u Parku. Prioritet 3	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		300,00€ <i>Budžet CG</i>
Cilj 5.3	Socio-ekonomski razvoj područja Parka	
Indikator cilja: Akteri koji su u interakciji sa područjem Parka su prepoznati i uključeni u procese upravljanja zaštićenim područjem.		
Aktivnost 5.3.1	Izraditi socio –ekonomsku analizu šireg područja Parka	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj definisanih klastera i njihovo uključivanje u socio-ekonomski forum</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu urađene baze podataka i prethodno sprovedenih istraživanja pristupiće se izradi analize i evaluacije podataka sa jasnim presjekom stanja socio ekonomskih karakteristika područja. I na osnovu toga predložiti mjere unapređenja Prioritet 1	
Stepen realizacije	Nerealizovano	
Razlog ne realizacije	Nije popunjen zadovoljavajući broj upitnika na osnovu kojeg bi se mogla uraditi socio-ekonomska analiza	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoja	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.3.2	Redovno održavati socio-ekonomske forume	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih tematskih socio-ekonomskih foruma sa sačinjenim izvještajima</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa programskim aktivnostima održaće se najmanje 2 (dvije) radne sjednice Socio ekonomskog savjeta sa temama koje su vezane za zaštitu prostora i održivi turizam. Na sastancima će biti uključeni predstavnici opština: Bar, Tuzi i Zeta, Prijestonice Cetinje i po potrebi nadležna ministarstva i druge institucije i organizacije. Prioritet 2	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		

Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		100,00€ Budžet CG

STRATEŠKA OBLAST 6: EFIKASNA KONTROLA PROSTORA PARKA**Cilj 6.1 Unapređenje fizičke zaštite Parka**

Indikator cilja: Broj podnesenih prijava; Broj procesuiranih prijava; Usklađeni pravni i organizacioni kapaciteti sa potrebama Parka

Aktivnost 6.1.2	Organizovati interne obuke za Službu fizičke zaštite	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih obuka</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	U cilju usavršavanja nadzornika stručne službe će u skladu sa potrebama, kroz predavanja, obuke, konsultacije i dr vršiti obučavanje Službe zaštite za profesionalni rad i odnos prema posjetiocima. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove, Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		0,00€ Budžet CG
Aktivnost 6.1.3	Izvršiti nabavku materijalno - tehničkih sredstava za Službu fizičke zaštitu i Službu za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena nabavka</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Shodno Pravilniku o uniformi, naoružanju i identifikacionoj oznaci, izvršiće se nabavka materijalno tehničkih sredstava za Službu zaštite i Službu ambijentalne higijene. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za logistiku	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		47578,50€ Budžet CG
Aktivnost 6.1.4	U saradnji sa nadležnim inspeksijskim službama vršiti kontrolu i suzbijati nelegalne aktivnosti	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i procesuiranih prijava</i>	
Opis aktivnosti	Organizovaće se sastanci sa inspeksijskim službama, (šumarstvo, lovstvo i zaštita bilja, slatkovodno ribarstvo, zaštita životne sredine, zaštita prostora, turistička i građevinska inspekcija) u cilju	

	koordinacije aktivnosti u prostoru Parka i efikasnijeg procesuiranja evidentiranih nezakonitih radnji. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba fizičke zaštite, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	200,00€ Budžet CG
Aktivnost 6.1.5	U saradnji sa odjeljenjima bezbjednosti Podgorica, Bar, Cetinje i Tuzi vršiti kontrolu i suzbijati nelegalne aktivnosti
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i procesuiranih prijava</i>
Opis aktivnosti	Organizovaće se sastanci sa MUP-om u cilju koordinacije aktivnosti na sprječavanju nelegalnih radnji i koordinacije aktivnosti u slučaju vanrednih situacija. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba fizičke zaštite, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove, odjeljenja bezbjednosti Podgorica, Bar, Cetinje i Tuzi
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	50,00€ Budžet CG
Cilj.6.2	Utvrđivanje i označavanje jasne granice Parka
Indikator cilja: Definisana dinamika i način finansiranja za utvrđivanje jasnih granica Parka	
Aktivnost 6.2.1	Uputiti inicijativu organima državne uprave nadležnim za poslove šumarstva i zaštite životne sredine, organu uprave nadležnom za poslove katastra, gradskim opštinama i opštinama na čijoj se teritoriji nalazi Nacionalni park za formiranje radnog tijela za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Formirano radno tijelo</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uputiće se inicijativa Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Upravi za gazdovanje šumama i lovištima, Agenciji za zaštitu životne sredine, Upravi za katastar i državnu imovinu, opštinama: Bar, Tuzi, Zeta i Prijestonici Cetinje za delegiranje člana, kako bi se formiralo radno tijelo za utvrđivanje i obilježavanje granica Parka. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U prethodnom periodu je izrađena Studija revizije za NP Skadarsko jezero kojom se predlažu nove granice ovog zaštićenog područja. S tim u vezi čeka se da nove granice budu zakonski prihvaćene i

	usvojene, kako bi se formiralo radno tijelo za obilježavanje granica NP Skadarsko jezero
Odgovornost	Direktor JPNPCG i direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 6.2.2	Definisati izvore finansiranja, budžet i dinamiku za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Jasno definisani izvori finansiranja, budžet i dinamika</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci radnog tijela za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka u svrhu definisanja izvora finansiranja, budžeta i dinamike. Izradiće se model obilježavanja granica. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Veza sa aktivnosti 6.2.1. Aktivnost će se realizovati po formiranju radnog tijela za obilježavanje granica NP Skadarsko jezero
Odgovornost	Radno tijelo za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Cilj 6.3	Park bez otpada
Indikator cilja: Efikasna regulacija upravljanja otpadom; Smanjen broj nelegalnih odlagališta otpada	
Aktivnost 6.3.1	Inicirati sastanke sa komunalnim preduzećima koji gravitiraju u Parku u vezi definisanja procedura sprječavanja nastanka i sanacije neuređenih odlagališta otpada
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sastanaka i broj definisanih procedura</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa komunalnim preduzećima opštinama: Bar, Tuzi, Zeta, Podgorica i prijestonicom Cetinje kako bi se definisale procedure sanacije neuređenih odlagališta otpada i napravio plan sprječavanja istih. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 6.3.2.	U saradnji sa komunalnim preduzećima opština koje gravitiraju u Parku izvršiti sanaciju neuređenih odlagališta otpada na području Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj saniranih neuređenih odlagališta otpada</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Vršiće se kontrola stanja na terenu kako bi se spriječilo nastajanje nelegalnih odlagališta evidentiraće se lokacije odlagališta i izvršiti njihovo saniranje. Prikupiće se podaci o vrstama, količinama i porijeklu otpada.

	Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture, Služba fizičke zaštite, Komunalna preduzeća opština: Bar, Zeta, Tuzi, Podgorica i Prijestonice Cetinje	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		331,00€ Budžet CG
Aktivnost 6.3.3.	U saradnji sa komunalnim preduzećima, NVO-ima, civilnim sektorima, lokalnim stanovništvom i volonterima organizovati akcije uklanjanja otpada	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih akcija i količina uklonjenog otpada</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se akcije čišćenja i uklanjanja otpada sa lokacija na kojima su evidentirana nelegalnih odlagališta. Prioritet 1	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture, Služba fizičke zaštite, Komunalna preduzeća opština: Bar, Zeta, Tuzi, Podgorica i Prijestonice Cetinje, NVO	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>		306,77€ Budžet CG

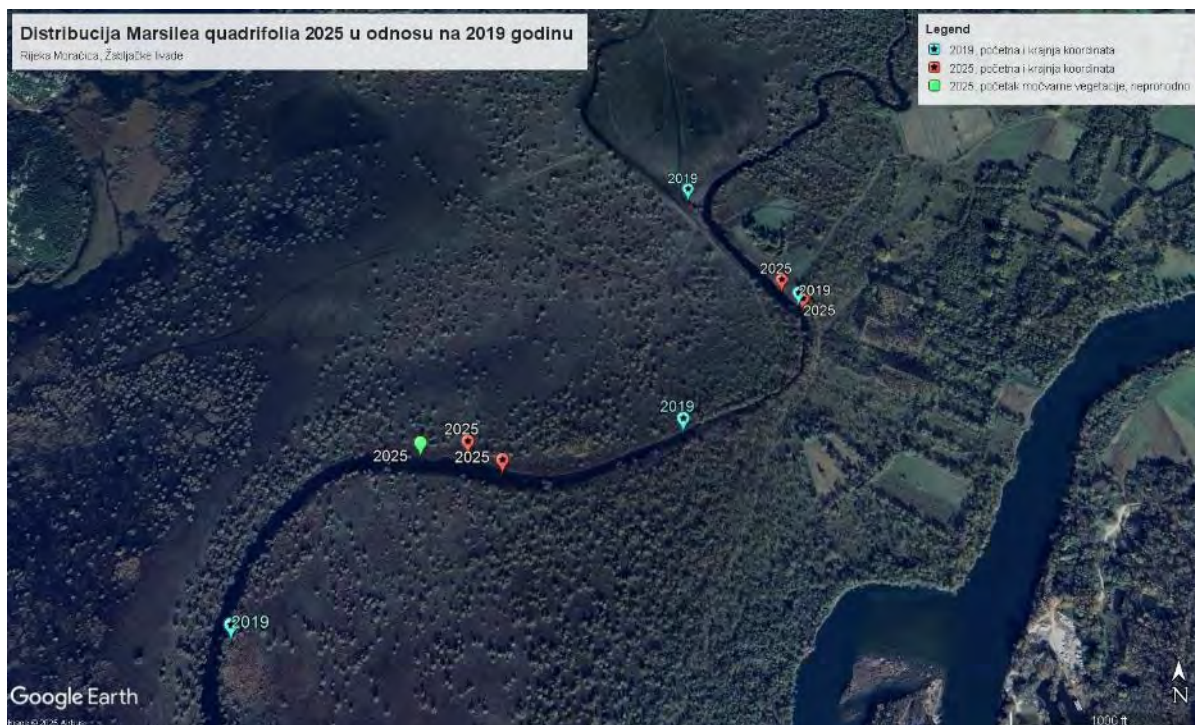
VANPLANSKE AKTIVNOSTI		
Strateška oblast 3: Edukacija, interpretacija i promocija prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka		
Cilj 3.2	Park je uspješno promovisan na nacionalnom i međunarodnom nivou	
<i>Indikator cilja: Park je prepoznatljiva i atraktivna destinacija za posjetioce i ljubitelje prirode</i>		
Aktivnost	Inicijativa prema Pošti Crne Gore za izradu poštanskih markica sa motivom Nacionalnog parka	
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Odštampane poštanske markice</i>	
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uputiti prijedlog Pošti Crne Gore za izradu prigodnog izdanja poštanske markice. Izvršiće se odabir prigodnog motiva iz Parka (koji simbolizuje etnografsko i kulturno nasljeđe Parka) u zavisnosti od Pošte koja određuje temu za datu godinu. Prioritet 3	
Stepen realizacije	Realizovano	
Razlog ne realizacije		
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam	
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€	

STRATEŠKA OBLAST 5: SARADNJA SA NACIONALNIM I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA I INSTITUCIJAMA I LOKALNIM ZAJEDNICAMA	
Cilj 5.2. Podrška lokalnoj zajednici u održivom razvoju u skladu sa principima očuvanja vrijednosti Parka	
Indikator cilja: Lokalne zajednice aktivno sarađuju sa Parkom; Povećan broj zajedničkih projekata i inicijativa, tradicionalnih funkcionalnih gazdinstava i usluga i proizvoda lokalne zajednice u ponudi Parka.	
Aktivnost	Podrška lokalnom stanovništvu u gajenju ljekovitog bilja
Indikator aktivnosti	Broj poljoprivrednih proizvođača koji će se baviti uzgojem ljekovitog bilja
Opis aktivnosti i njen prioritet	Pomoć i podrška lokalnom stanovništvu i lokalnim uzgajivačima ljekovitog bilja na području NP Skadarsko jezero, kroz (projekat SAMAPs, aplicirano 30/9/2024, u okviru IPA South Adriatic, čekaju se rezultati) – JPNPCG je pridruženi partner, dok je glavni partner Centar za klimatske promjene Univerziteta Donja Gorica
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Projekat nije prošao
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju, Stručni saradnici za rad sa lokalnim zajednicama
Napomena	Realizacija aktivnosti će zavisiati da li će projekat SAMAPs u okviru IPA South Adriatic biti odobren.
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€ <i>Donatorska sredstva kod projektnog partnera</i>
Aktivnost	Uraditi Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini
Indikator aktivnosti	<i>Izrađen Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Nakon izrade Plana gazdovanja šumama i njegovog usvajanja, izvršiće se odobravanje određene količine šume za sječu u šumama u privatnoj svojini. Odobravanje bruto drvne mase za uklanjanje će se realizovati na osnovu: podnesenog zahtjeva sa potrebnom dokumentacijom od strane vlasnika šume, zdravstvenog stanja i kvaliteta šume u svojini. Dostavljanje zahtjeva za sječu u privatnoj svojini će se prihvatati do 30.11.2024. godine, za plansku 2025. godinu. Nakon dostavljanja zahtjeva komisijski će se donijeti Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano (Aktivnost je realizovana, ali nije bilo podnesenih zahtjeva).
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju, Stručni saradnici za rad sa lokalnim zajednicama
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	320,00€ <i>Budžet CG</i>
Cilj 5.3 Socio-ekonomski razvoj područja Parka	
Indikator cilja: Akteri koji su u interakciji sa područjem Parka su prepoznati i uključeni u procese upravljanja zaštićenim područjem.	

Aktivnost	Analiza anketa - pozitivnih i negativnih uticaja Parka na zainteresovane strane (stakeholders)
<i>Indikator aktivnosti</i>	Sprovedena anketa i izrađen izvještaj analize
Opis aktivnosti i njen prioritet	Analiza anketa u cilju ažuriranja već postojećih podataka u vezi NP i njegove saradnje sa lokalnim zajednicama. U anketi učestvuje lokalno stanovništvo, posjetioci i privredna društva sa područja Parka.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Zbog nedovoljnog broja prikupljenih upitnika nije bilo moguće dobiti adekvatne podatke za izradu socio-ekonomske analize za NP Skadarsko jezero.
Odgovornost	Direktor Parka, Stručni saradnici za rad sa lokalnim zajednicama i Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj:5.4.	Izdati urbanističko-tehnički uslovi i unaprijeđena informaciona osnova za privremene objekte
Indikator cilja:Broj UT uslova i funkcionalna baza podataka o privremenim objektima	
Aktivnost	Izraditi urbanističko-tehničke uslove
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izdatih UT uslova</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Shodno Programu objekata privremenog karaktera i Uredbe o izmjeni uredbe o povjeravanju poslova iz nadležnosti Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Javno preduzeće izdaje UT uslove. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije donesen Program objekata privremenog karaktera za NP Skadarsko jezero za period 2025-2029. godina na osnovu kojeg bi se izdavali urbanističko - tehnički uslovi
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost	Izraditi mape privremenih objekata u cilju boljeg monitoringa prostora i prikupljanja podataka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj mapa</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Korišćenjem QGIS programa uradiće se mape shodno Programu objekata privremenog karaktera. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije donesen Program objekata privremenog karaktera za NP Skadarsko jezero za period 2025-2029. godina na osnovu kojeg bi se izrađivale mape
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€

STRATEŠKA OBLAST 6: EFIKASNA KONTROLA PROSTORA PARKA	
Cilj 6.3 Park bez otpada	
Indikator cilja: Efikasna regulacija upravljanja otpadom; Smanjen broj nelegalnih odlagališta otpada	
Aktivnost	Mobilna aplikacija za mapiranje nelegalno odloženog otpada
<i>Indikator aktivnosti</i>	Vrsta otpada, lokacije na kojima je otpad, broj prijave
Opis aktivnosti i njen prioritet	Aplikacija koja omogućava korisnicima da brzo i jednostavno prijave lokacije na kojima je otpad nelegalno odložen. Korisnici će unositi koordinate, fotografije sa lokacije i opisivati vrstu otpada na osnovu koje će se praviti baza podataka nelegalnih odlagališta unutar Parka.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Izrada mobilne aplikacije predviđena je preko LASPEH II projekta, u narednom periodu
Odgovornost	Direktor Parka i Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture.
Napomena	Troškovi izrade mobilne aplikacije su prikazani u NP Biogradska gora
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€

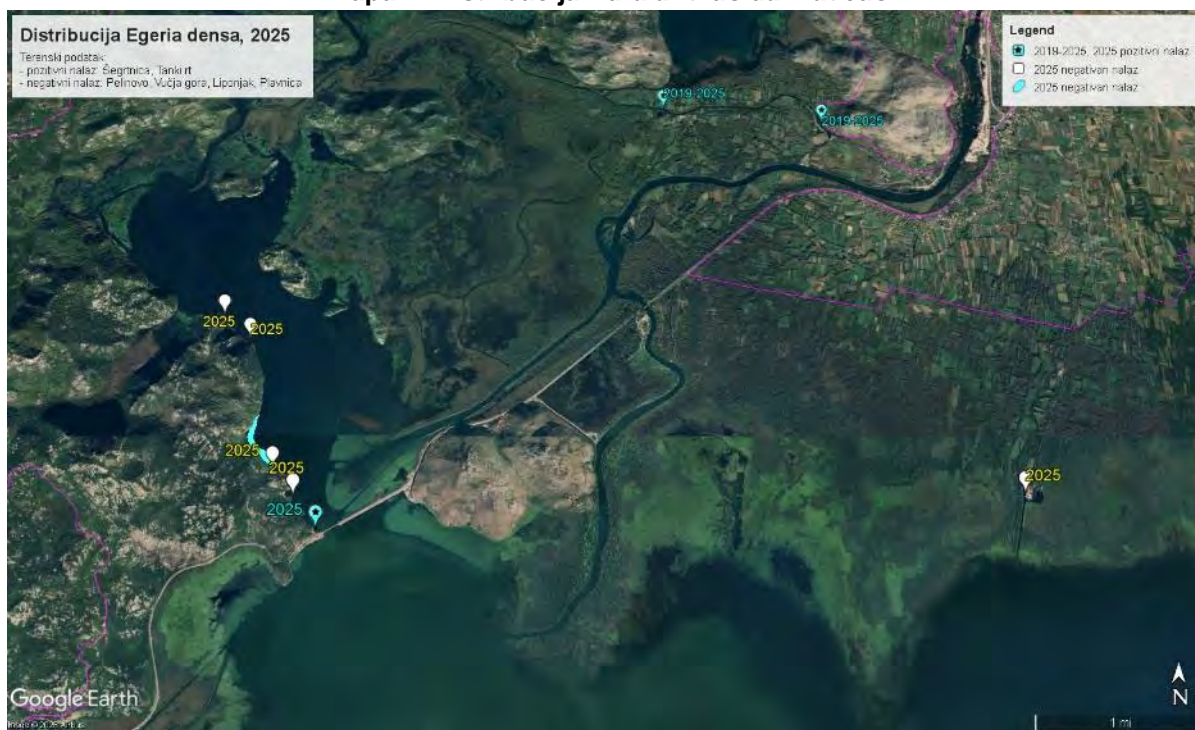
PRILOG

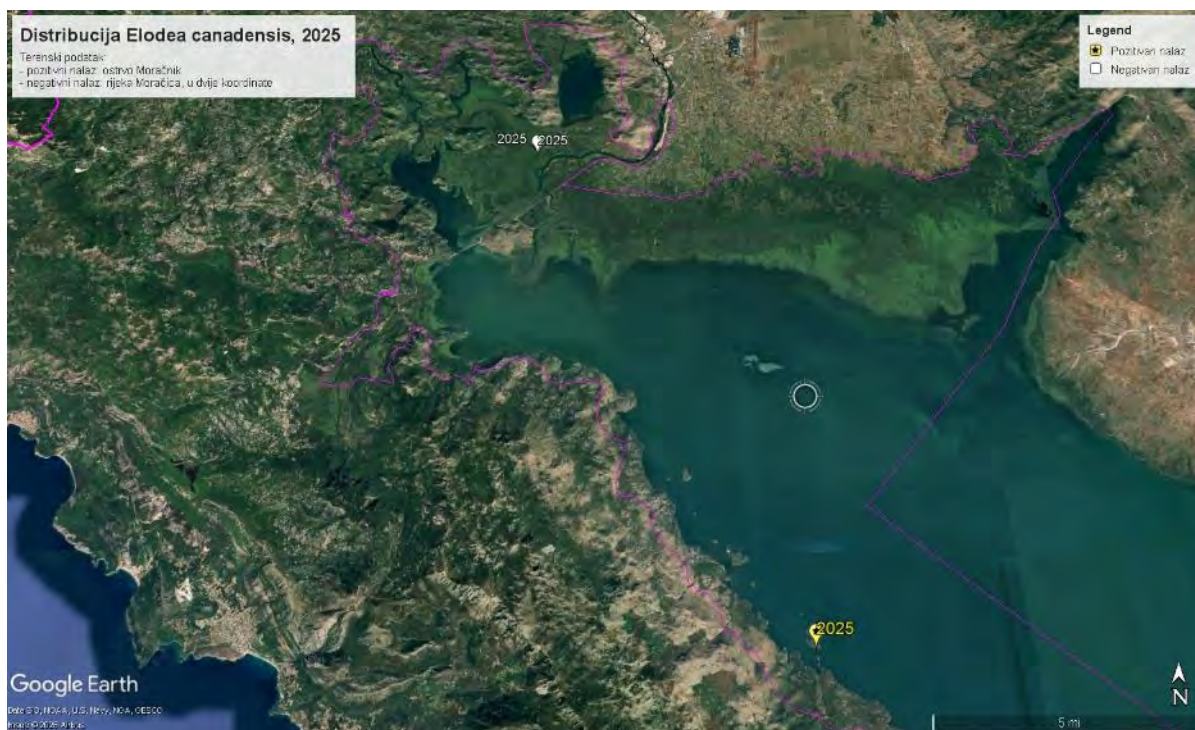
Mapa1: Distribucija *Marsilea quadrifolia* 2025. u odnosu na 2019.godinu

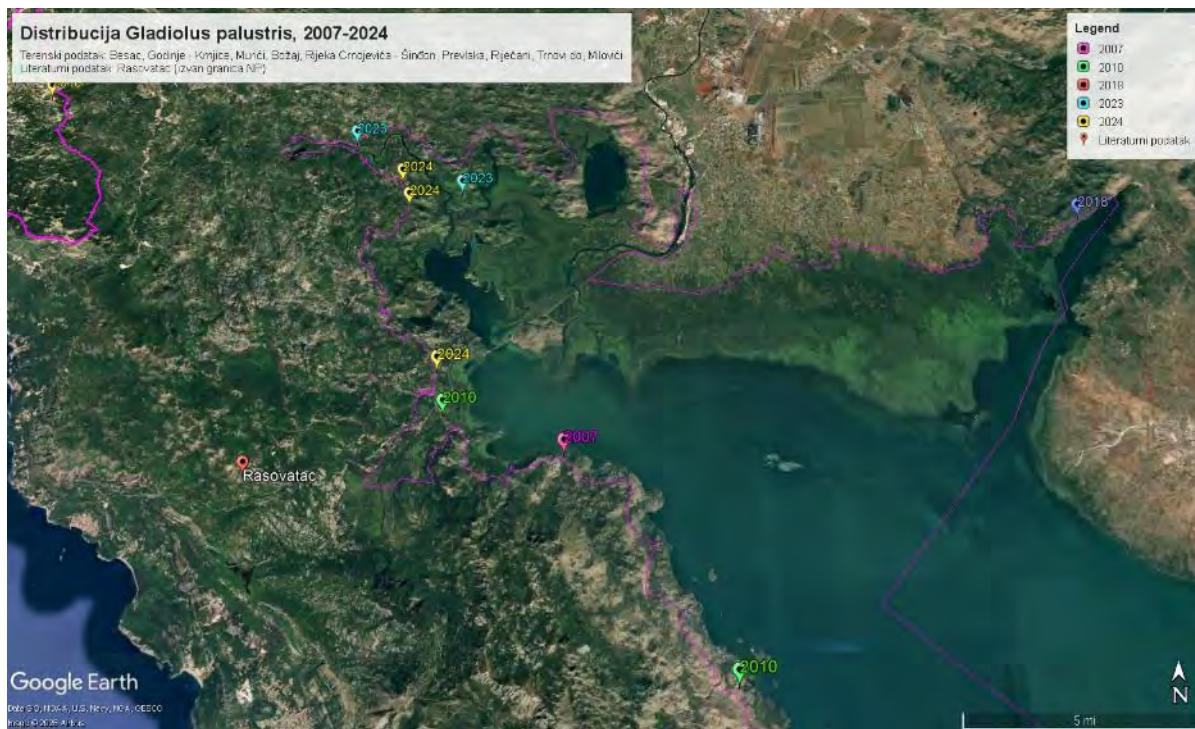
Mapa 2: Distribucija *Edraianthus dalmaticus*

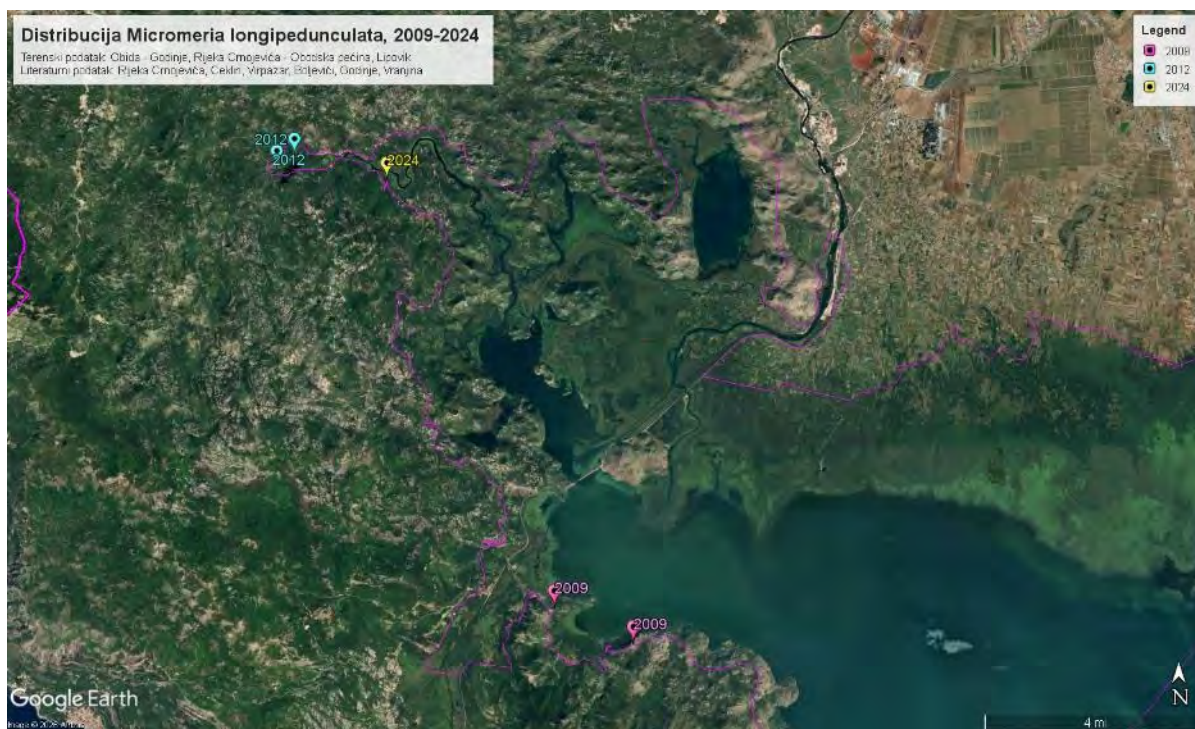
Mapa 3: Distribucija *Egeria densa*

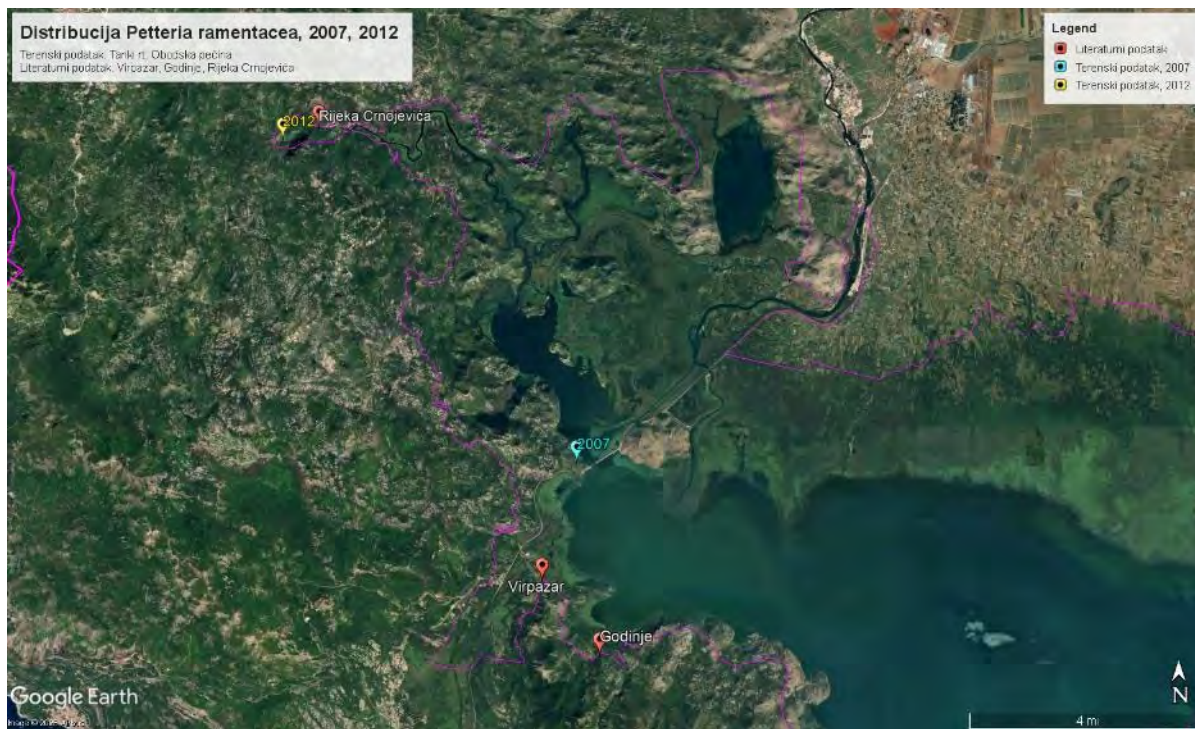
Mapa 4: Distribucija *Elodea canadensis*

Mapa 5: Distribucija *Gladiolus palustris*

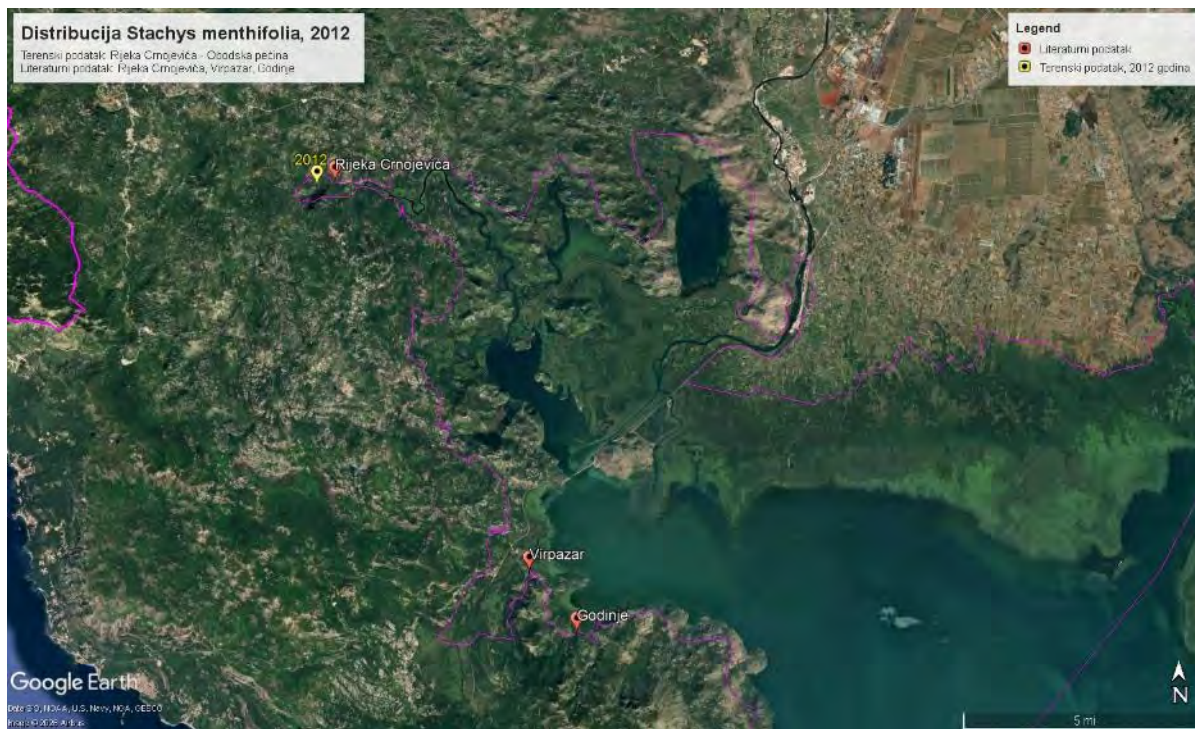
Mapa 6: Distribucija *Micromeria longipedunculata*

Mapa 7: Distribucija *Petteria ramentacea*

Mapa 8: Distribucija *Ramonda serbica*

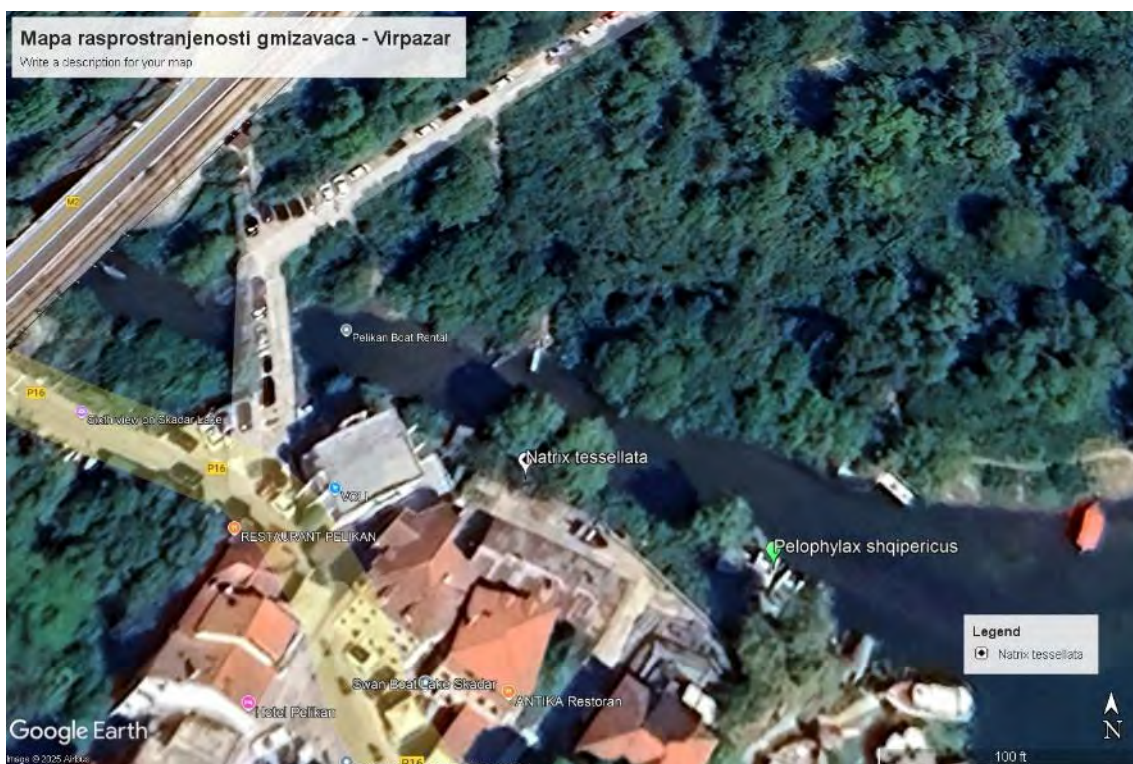
Mapa 9: Distribucija *Stachys menthifolia*

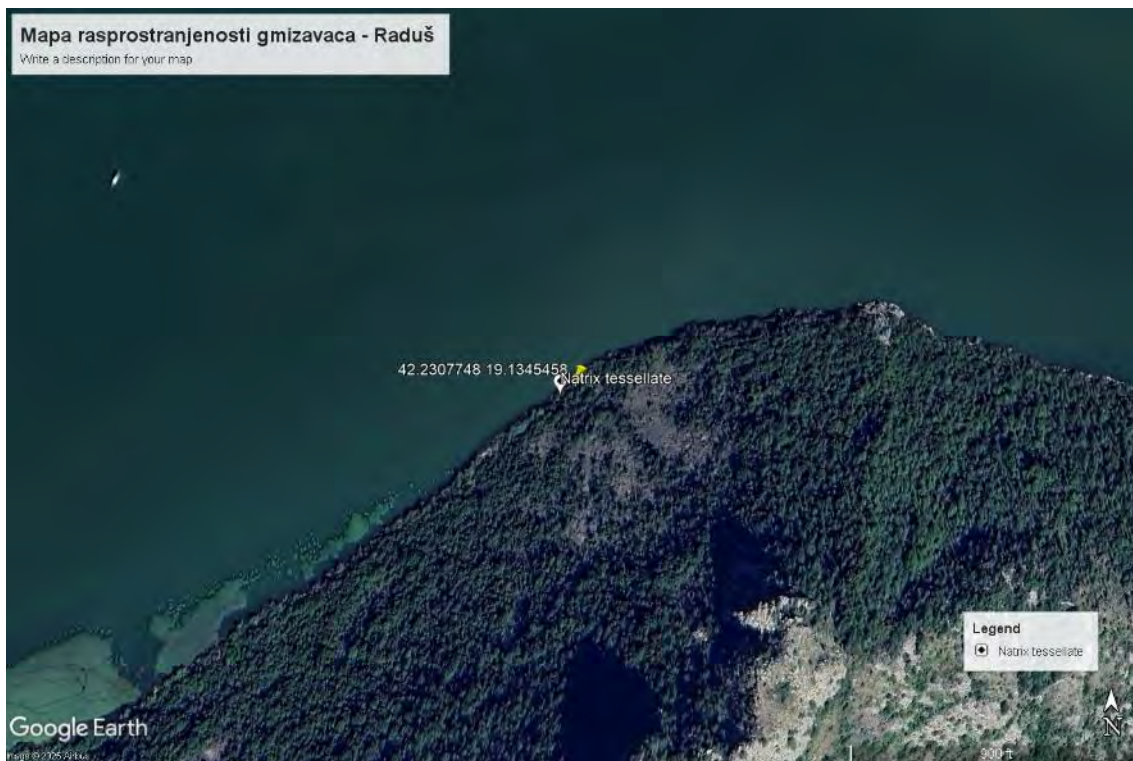
Mapa 10: Distribucija *Vincetoxicum huteri*

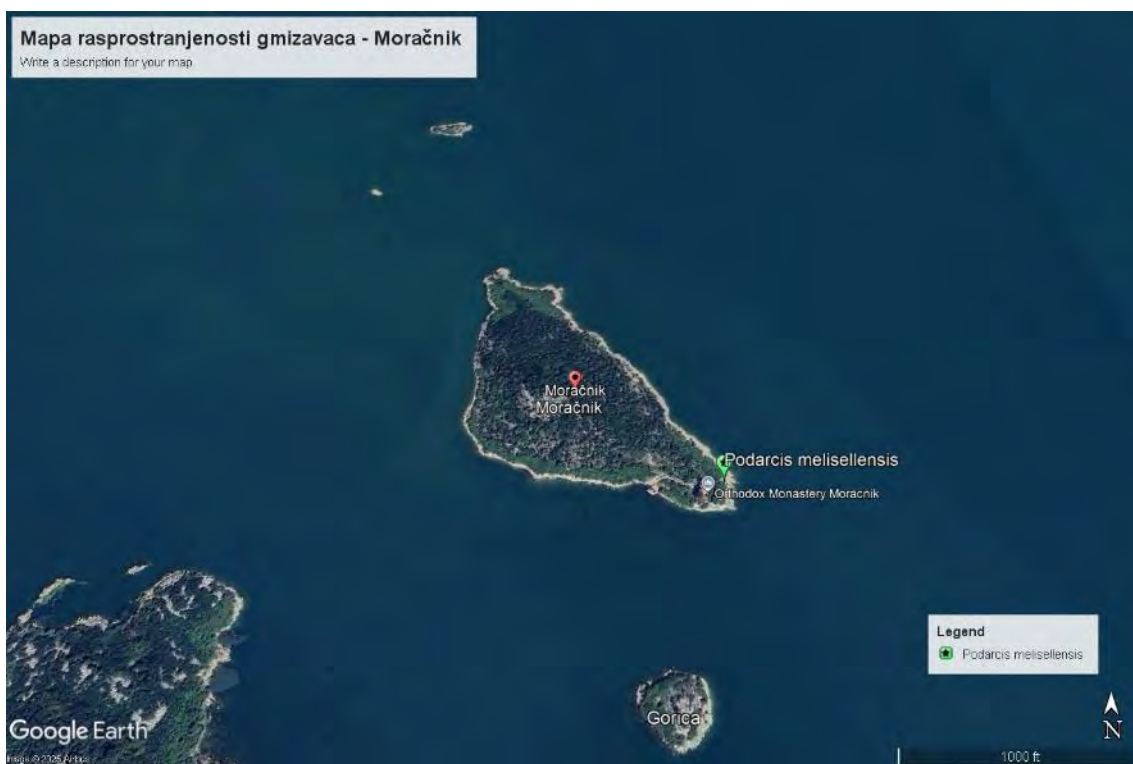
Mapa 13: Distribucija vodozemaca- rijeka Šegtrnica

Mapa 14: Distribucija gmizavaca - Virpazar

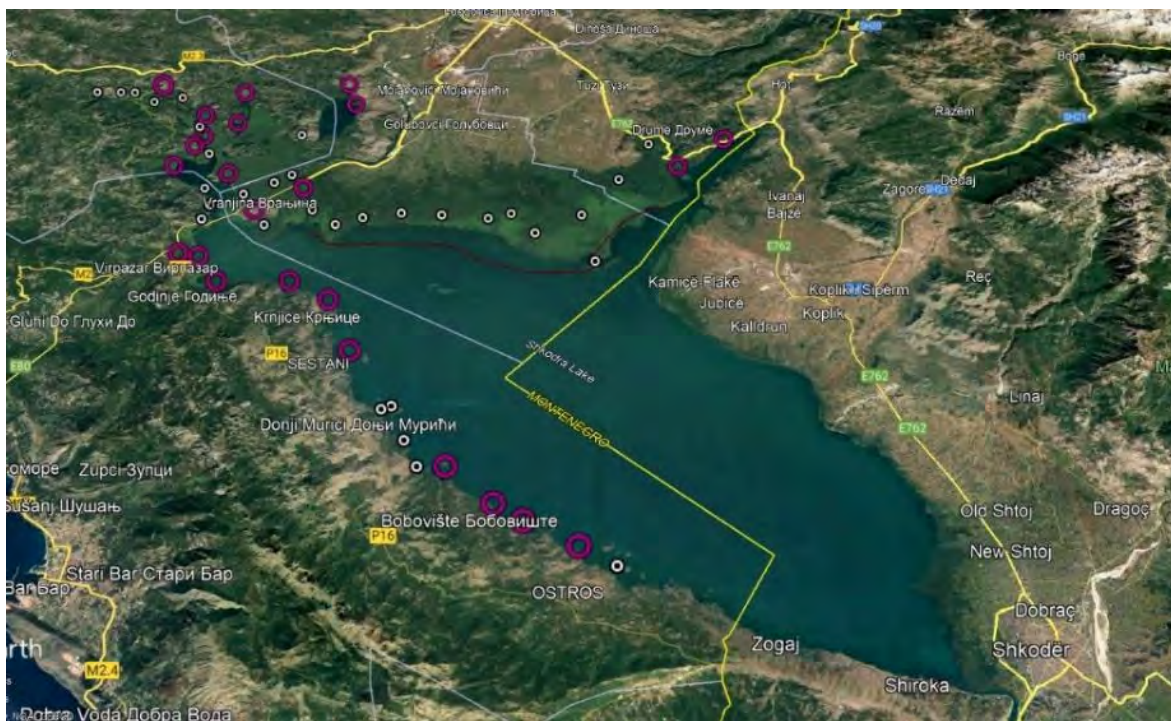
Mapa 15: Distribucija gmizavaca – Virpazar

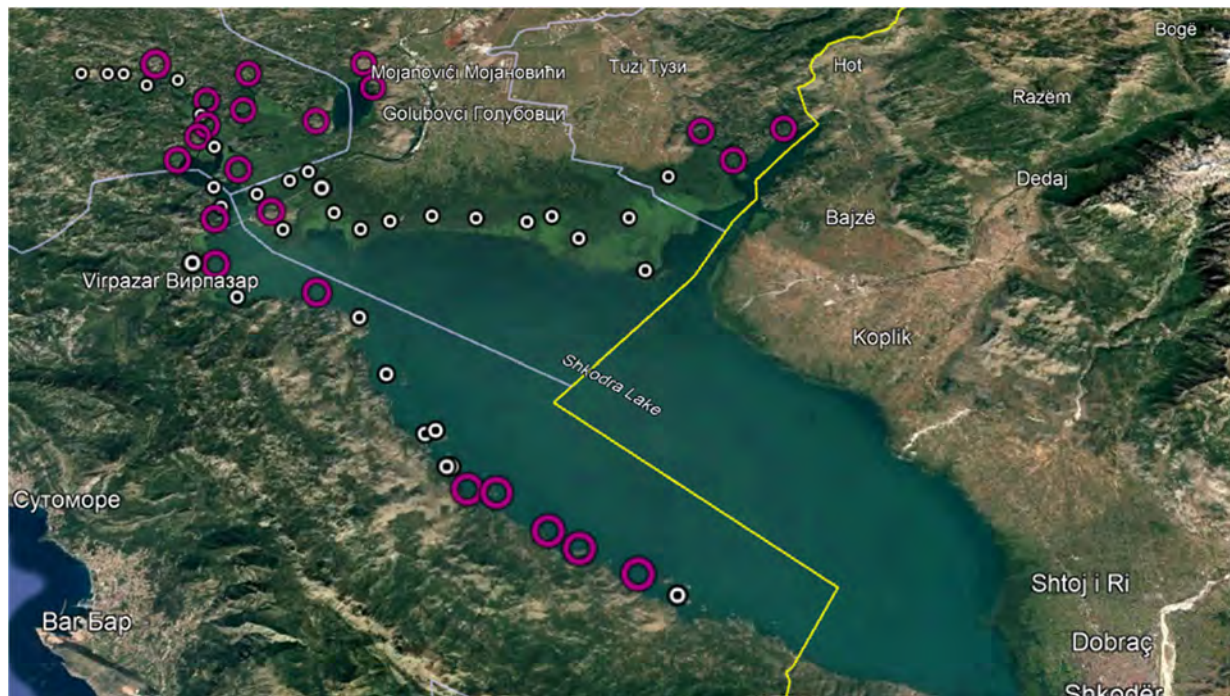
Mapa 16: Distribucija gmizavaca – Moračnik

Mapa 17: Distribucija gmizavaca – Šegrtnica

Mapa 18: Distribucija vidre (*Lutra lutra*) – jesen 2024.godine

Mapa 19: Distribucija vidre (*Lutra lutra*) – proljeće 2025.godine